

Yesu ya tondb ya tòn **Nà wəngɛh kugbɔnku kuu te** **ma bo**

Bi yih wà kɛlɛ' kugbɔnku kuu nnɔ Luk nɛ. Kugbɔnku bugbɛn yé tigbɛmɔnmɔnt tà u kɛlɛ' tù nnɔ ya tutukl nɛ. Kù tɔkeh Yesu ya tondb là kpaandɛ' u'gbɛmɔnmɔnt unɛndun ni ma bo nɛ. Bi cin' ki kpaandɛ' tù Yerusalem ni nɛ, ki tuɔn' mitinfɛnm mà guɔn' Yerusalem nnɔ, ki ŋmɔŋmɔbe ki tì baa' idu yà kɛ guɔn' Mediterane ya ñunciɛnm nnɔ.

Kugbɔnku kuu cin' nin Yesu ya dùom paaki bó Uwien saan ya gbɛr nɛ (1:9). U cɛrɛ' Mifuoñaanm jìirɛ' ní u'tondb bo ki toreh bɛ bi'tòn ni (2:1-12).

Kí cin iyul 2 kí tì baa iyul 12, bi lienh Yesu ya tond Pier bo nɛ ní yɛbe. Binib bà là kpiɛ' ki teke' Yesu ki jin' nnɔ kɛ là yé Sufmbɛ nɛ. Sufmbɛ ya cienb là jèndɛ' bi'mɔ tɛn bi là jèndɛ' Yesu ma bo nɛ. Nin bi jèndɛh bɛ ma kɛ nnɔ Mifuoñaanm dienh bɛ lifɛl nɛ bi tɔkeh binib Yesu ya gbɛmɔnmɔnt, ki teh miyɔkm ya bont (3-8).

Kí cin iyul 13 kí tì baa ku'biɛn, bi ji lienh Pɔl bo nɛ ní yɛbe. Bi lienh Pɔl concuon' ma bo ki tɔke' binib Uwien ya gbɛr nɛ. Pɔl mɔ là yé Suf nɛ, ki yé Farisiɛnmbɛ ya cɛkl ya uba, ki yé unil wà jèndɛh Kristo ya taanl yaab cɛɛn.

Lidaali liba nɛ u lá joh Damas ya du bó wɔ ní tí ní tì jèndɛ bà mɔ teke' Yesu ki jin' ni'bó nnɔ. Nɛ Yesu tì jiɛ' wɔ usɛn ki cɛrɛ' u tien' u'yɔ. U ya Pɔl nɛ ji cɛrɛ' Yesu ya gbɛmɔnmɔnt yɛrɛ' Mediterane

ya ñunciɛnm ya tinfenm ni, ki ηmɔηmɔbe ki tĩ baa' uduɕiɛn Erom ni.

Yesu pùon' ki ye u li de u'tondb Mifuoñaanm

¹ N'jɔ Teofil, n'gbɔnkpiɛku ni, n tɔke' ηɛ *Yesu cin' ki tien' nà nin u wɔkn' nà,

² ki tĩ baa' lidaali là Uwien taa' wɔ ki don' paaki bó nnɔ. Kí yaan Uwien rí taa wɔ kí dùo paaki bó nnɔ *Mifuoñaanm cèrè' u wɔkn' binib bà u gènde' bɛ ki tien' u'tondb nnɔ bi li kpe isɛn yà.

³ U kpo' ki mɛkre' bitɛnkpiib ni ma nnɔ, u cèrè' bɛn nɛ laa' wɔ mibolm mà yɛbe, ki tĩ baa' iwien pinan, ηɔ wɔ rí wuɔn bɛ kí ye u mɔnbe ki fuobe. U cèrè' bi laa' wɔ, nɛ u tɔke' bɛ Uwien ya bɛl ya gbɛr.

⁴ Lidaali liba wɔn nin bɛn jinh tijier*, nɛ u tɔke' bɛ ki ye: «Ni la jɛnde Yerusalem ni, ama ní li te len, kí tĩ baa lidaali là n'Baa Uwien li de nɛ u là pùon' ki ye u li de nɛ nà nnɔ. Ni cii' lipuonl nnɔ min saan nɛ.

⁵ Ni là cii' n ye: San là taa' miñunm nɛ ki sɪi' binib Uwien ya ñunm, ama ninbi wɔn, ñ sɪen' iwenkâanke nɛ, n li cèrè *Mifuoñaanm nɛ rí jiiire ní ni'bo.»

Uwien cèrè' Yesu don' paaki bó

⁶ *Yesu ya tondb taan' u'saan nɛ ki niire' wɔ ki ye: «Yonbdaan, nɛn mɛn la, fɛnfɛnnɔ nɛ a li fie tinbi Israyɛl yaab ya bɛl, kí jiin kí de tɛ-ɛɛ?»

⁷ Nɛ *Yesu jiin' bɛ ki ye: «Lidaali là nin uyo wà tibont nnɔ li tien nnɔ ηa yé ni'gbɛr, Baa Uwien nɛ sien' ni'kɛ u yíe ma bo.

* **1:4** Bi li fre kí lebre wɔn nin bɛn jinh tijier nnɔ kí yé wɔn nin bɛn te mɔ.

8 Ama uyo wà *Mifuoñaanm li jjiire ní ni'bo nnò, ni li lɛ mituòm, kí li yé n'mànkunb Yerusalem ni nin Sude ya tinfɛnm kɛ ni nin Samari ya tinfɛnm kɛ ni nin utingbɛn kɛ bo.»

9 U len' nnò ma nnò nɛ Uwien cèrɛ' u doh paaki bó bi'nun ni. Nɛ kutɛwɔlgbɔnku kuba baa' ki lèkn' u'bo, ba ji laa' wɔ.

10 U doh uyo wà nnò nɛ bi juore' ki se ki likeh paaki bó. Bi se ki likeh ma nnò nɛ ki laa' i ya tàan bo bijɛb bile se bi'saan, ki guo tikpɛlɛpient,

11 ki niire' bɛ ki ye: «Galile yaabɛ, bɛ tien' ni se ki likeh paaki nò? Uwien nɛ ñɛn' *Yesu wuɔ ni'saan ki don' paaki. U li baa ní tɛn ni laa' u doh ma bo nò nɛ.»

Yesu ya tondb nin binitɔb taan' bɛ rí kàare

12 Tɔ, *Yesu ya tondb siere' lijuɔl là bi yih lè Olifi ya siin ya juɔl nnò bo ki liebe' Yerusalem ni. Lijuɔl nnò ña fòke nin Yerusalem. Nì lii te kɔnsini uba nɛ.

13 Bi tì baa' Yerusalem ni ma nnò nɛ ki kɔn' bi tì rí taakeh ki te paaki ya duku kùà ni nnò. Pier nin San nin Saak nin Andre nin Filip nin Toma nin Batelemi nin Matie nin Alfe ya bijɛ Saak nin Simɔn wà ya nun mɔn u'du bo ya gber nin Saak ya bijɛ Sudas nɛ kɔn' ki te kuduku nnò ni.

14 Bipiib biba mɔ là te bi'ni, bi ya uba si: *Yesu ya naa Mari nin *Yesu ya ninjɛb. Bi'kɛ kpaan' buñɔbu, nɛ ki tuu ki taakeh ki kàareh.

Bi gènde' Matiyas ki lèrɛ' Sudas ya lèn

15 I ya dɛn nɛ binib bà teke' *Yesu ki jin' nnò taan' litaanl. Bi là li baa binib kobk nin pile. Nɛ Pier fii' ki sere' bi'siik ni, ki tɔke' bɛ ki ye:

16 «N'yaabε, nĩ kpε *Mifuoñaanm là cèrè' *Dafid len' Sudas ya gbεr tà, bi kεle' tù *Uwien ya gbɔnku ni nnɔ ní tien nε. Wɔn Sudas nε là le ki wɔngɛh binib bà cuo' *Yesu nnɔ usen.

17 Sudas là yé tinbi *Yesu ya tondb ya uba nε. *Yesu là gènde' u'mɔ ki de' wɔ ti sɔnh lituonl là nɔ nε.»

18 (Sudas tien' nibonn nà bre, nε bi pèn' wɔ ilike, u taa' ki de' kitink kiba; nε ki lu' ki'bo libenlibl u'puoku kpιere', nε u'nιer kε ñen'.

19 *Yerusalem ya nib kε cii' tigbεr nnɔ. Nεn bo nε bi yin' kitink nnɔ bi'lenm ni ki ye: «Akaldama» Ni'tingi si: Misèm ya tink.)

20 Pιer tí len' ki ye: «Nì kεle' iyuon ya gbɔnku kùà te *Uwien ya gbɔnku ni nnɔ ni ki ye:

⟨U'den ní tien kulengbonku, ηɔ nil la ji ní li kɔ yĩ.⟩

Nĩ tí kεle' ki ye:

⟨Unitɔ ní lère u'lènl.⟩

21 Binib te ki tɔke' nin tε uyo wà kε Yonbdaan *Yesu là te nin tε ti joh ni'kε saan nnɔ,

22 ki cin' uyo wà San là siih binib Uwien ya ñunm ki tí baa' lidaali là Uwien ñen' wɔ ti'bùol ki cèrè' u don' paaki nnɔ. Nĩ kpε ben ya uba nε ní kpɔbn tí'bó, kí li yé umònkunl Yonbdaan ya mεkrm bo.»

23 Nεn saan nε bi gènde' bijεb bile. Bi yih uba Yosef, ki baanh wɔ Basabas, ki liebe' ki baanh wɔ Yustus mɔ, ki yih utɔ Matiyas.

24 Nε bi kàare' ki ye: «Yonbdaan, sin nε ben binib kε ya fèl ni te ma bo. Binib bile biε ni, wuɔn tε a gènde' wà,

25 ηɔ wɔ ní lère Sudas ya lènl a'tondb ya tuonl ni, kime Sudas dàan' lè nε ki jon' u kpε wɔn li te nà saan».

26 Bi kàare' Yonbdaan ki gben', nε ki fùore' imúon bε ní liike bi li gènde wà. Nεn nε wuon' bε ki ye bi li gènde Matiyas nε. Nε bi taa' wə ki kpəbn' *Yesu ya tondb piik nin uba nnə bó.

2

Mifuoñaanm ya baam

1 *Pantekot ya nacenku ya daali, nε binib bà teke' *Yesu ki jin' nnə kε taan' ki te bùol liba.

2 Nε bi cii' i ya tàan bo kuwaaku kuba ñen' ní kutaaku bó, ki naan tεn kutafaabiiku, ki lá gbe kuduku kùà bi kε ku'ni nnə.

3 Nεn saan nε bi laa' nibonn niba baa' ki naan impien, ki pàareh ki paakeh wà kε ya yul bo.

4 Nε *Mifuoñaanm kəon' bi'kε ki tí gben', ki cère' bi lienh ilenbol, mí yíe wà kε ní len ma bo.

5 U ya yo ki laa' *Sufmbε bà pε Uwien bo mənəmnm nnə te Yerusalem ni nε. Bi ñen' idu ya kε te uɲendun ni nε ki baa'.

6 Bi cii' binib bà teke' *Yesu ki jin' nnə ya waaku bó ma nnə nε ki taan' ni'saan ki yebe. Bi cii' bi lienh ma nnə nε ní beke' bε ki gbien', kimε wà kε ciih bi lienh u'tiema lenm nε.

7 Ní beke' bε ki gbien' ba ji bεn bi li ye bà, ki ñuəreh binib bà teke' *Yesu ki jin' nnə, nε ki ye: «O, binib bà lienh nə, bi'kε ηa yé Galile yaab-ii?

8 Ní tien' mila ηə tí'ni wà kε ciih bi lienh u'yaajlenm-i?

9 Tí'ni biba ñen' Pat ya du bó ní nε, bitəb ñen' Medi ya du bó ní, bitəb mə ñen' Elam ya du bó ní, bitəb mə ñen' Mesopotami bó ní, bitəb mə yé Sude ya tinfenm yaab, bitəb mə ñen' Kapadosi ya

tinfenm bó ní, bitab mɔ ñen' Pɔnt ya tinfenm bó ní,
bitab mɔ ñen' Asi ya tinfenm bó ní,

¹⁰ bitab mɔ ñen' Friji ya tinfenm bó ní, bitab mɔ ñen' Panfili bó ní, bitab mɔ ñen' Esipt bó ní, bitab mɔ ñen' Libi ya du wà bi yih wù Sirenn nɔɔ ya tinfenm bó ní. Bitab mɔ ñen' Erom bó ní.

¹¹ Ti'ni, biba yé *Sufmbe ne, bitab mɔ yé Sufkpenkpend. Bitab mɔ yé Kret yaab, bitab mɔ yé Arabi yaab. Ti'ke ciuh bi lienh ti'lenm ni ne ki tɔkeh Uwien sɔn' itùonciɛn yà nɔɔ.»

¹² Ni beke' be ki gbien', ba ji ben bi li maale kí ye bà, ne ki niireh tɔb ki teh: «Ni'tingi si ba?»

¹³ Ama biba mɔ sukreh be ne ki teh bi ñun' midaam ne ki yibe'.

Pier tɔke' linigol Uwien ya gber

¹⁴ Nen saan ne Pier nin u'tab piik nin uba nɔɔ fi' ki sere', ne Pier len' ufaa bo, ki tɔke' linigol nɔɔ ki ye: «Ninbi *Sufmbe nin ninbi bà ke te *Yerusalem ni nɔ, cenge men n'bo mɔnmɔnm, rí tɔke ne ni'tingi.

¹⁵ Ni maaleh ki teh binib biɛ ñun' midaam ne ki yibe'-ee? Ba ñun' daam, kimɛ ní laan te kutenjaaku ya kur tuwe ne.

¹⁶ Ama *Uwien ya ñɔbonsɔknl Sowɛl là len' nà nɔɔ ne teh. U là len' ki ye:

¹⁷ Uwien ye: iwenfɔrke yà we ní nɔ;
n li cère n'Fuoñaanm rí baa binib ke bo,
ni'bijieb nin ni'bisieb li sɔnkn n'ñɔbon,
ni'nacenfɛnb nin ni'jɛciɛn li le tibont tidɛknt yaam.

¹⁸ U ya yo ne n lá li cère n'Fuoñaanm rí baa
n'tonsɔnb,
bijeb nin bipiib bo,
be rí tien n'ñɔbonsɔknb.

¹⁹ N li tien micincilm kutaaku nin kitink bo,

n li cèrè misèm nin umu nin kumuñiijuaku ní li te,
 20 uwien li b̄iike tɛn licinñunl,
 nɛ uɲmaal ní mónde tɛn misèm,
 kí yaan Yonbdaan ya daali ní baa ní,
 u li yé uwengbenge nɛ, ki li ɲmɔbe ukpɛke.

21 Nɛn daali wà kɛ li muɔ kí yin Yonbdaan ya yel nɛ
 li ɲmɛrɛ. » »

22 Pier tí len' ki pukn' ki ye: «Israyɛl yaabɛ, cenge
 mɛn n'ból. Ninbi mɔnɔn bɛn ki ye Uwien cèrè'
 Nasarɛt ya *Yesu tien' miyɔkm ya bont nin tibont
 tà kɛ nisaal ɲa ní fre kí tien tù, ɲɔ wɔ ní wuɔn nɛ
 *Yesu yé udaan wà nɛ.

23 Bi taa' wɔ ki ɲukn' nɛ, nɛ ni cèrè' bà ɲa pɛ yiko
 bo kpɛ' wɔ udɔpɔnpɔn bo ki ku' wɔ. Uwien là bɛn
 nɛ ki sien' ki ye nè ní tien nnɔ.

24 Ama Uwien mɛkre' wɔ ki ñɛn' wɔ mikuum ya
 jɛnd ni, kimɛ kuum ɲa ɲmɔbe tuɔm mɛ ní juon wɔ
 kutɛnkpiiku ni.

25 *Dafid là len' u'bo ki ye:

«N tuu ki lenh Yonbdaan n'nun ból nɛ.
 U te n'nojje ból,
 ɲɔ niba la sɛn n'fɛl nɛ.

26 Nɛn bo nɛ n ɲmɔbe uyɛnsɔnge,
 ki lienh miyɛnsɔnglenm,
 n bɛn ki ye n li kpo,
 ama n ɲmɔbe lidɛndenl,

27 kimɛ ɲa ní cèrè ní juore kutɛnkpiiku ni,
 ka ní cèrè min a'niñaan ní bùrɛ.

28 A wuɔn' nni limiɛl ya sɛn.

A te n'saan ma nnɔ,
 a li cèrè n li ɲmɔbe uyɛnsɔnge kí t̄i gben nɛ. » »

29 Pìer tí len' ki ye: «N'yaabe, nì kpe ní tùòre kí tòke nε ti'yaaje *Dafid ya gber nε. U là kpo', nε bi sube' wò. U'kul biε ki te ti'du ni haali nin dinnò.

30 U là yé *Uwien ya ñabonsòknl nε, ki ben ki ye Uwien là pùon' ki pole' ki ye u lá li cère u'yaabil liba ní kèle u'berbiεk bo.

31 Uwien là cère' *Dafid bende' ki ye u'Nigendkε Kristo lá li mεkre bitenkpiib ni. Nen bo nε *Dafid là len' u'bo ki ye:

«Uwien ña cère' u juore' kutenkpiiku ni, ka cère' u'gbenent büre'.»

32 U ya *Yesu nε Uwien mεkre' wò bitenkpiib ni, nε ti'kε yé bimònkunb.

33 U'Baa Uwien kpieke' wò, ki taa' wò ki kàan' u'jie bó, ki de' wò u là pùon' ki ye u li de wò Mifuoñaanm mà nnò, nε u cère' mì baa' ti'bo. Ni ciih nà, ki likeh nè nò, nì yé *Mifuoñaanm ya tuonl nε.

34 Ti ben ki ye *Dafid ña là don' paaki, ama wòn bugben là len' ki ye:

«Yonbdaan Uwien tòke' n'Yonbdaan ki ye: Kèle n'nojie bó,

35 kí tì baa uyo wà n li cère á te a'nennendb bo litaal.»

36 Nε Pìer tí len' ki ye: «Israyel yaabe, nì'kε ní mònbe kí bende kí ye ninbi kpe' *Yesu wà udòpònpòn bo nnò, Uwien tien' wòn nε Yonbdaan, ki tien' wò Kristo u'Nigendkε.»

37 Linigol nnò cii' Pìer len' nnò ma nnò nε nì jin' bε, ki saa' bi'yenm ki gbien', nε bi niire' Pìer nin *Yesu ya tondtòb ki ye: «Ti'yaabe, ti nín li tien mila?»

38 Nε Pìer jiiin' bε ki ye: «Lèbre mèn ni'tetem, kí cère tí sii ni'ni wà kε Uwien ya ñunm *Yesu Kristo

ya yel bo, ηο Uwien ní fère ne ni'biere, kí pu ne *Mifuoñaanm,

³⁹ kimε ti'Yonbdaan Uwien là pùon' lipuonl ki ye u li taa *Mifuoñaanm kí de u yin' binib bà κε nnò. Ben si: ninbi nin ni'bumu nin bà κε te fòkm nnò.»

⁴⁰ Piεr taah iñòbontò ì yebe ki sureh be, ki saakreh bi'gbenent ki teh: «Wiε men fenfennò ya nib bà yé bibierdenb nnò ya gber ηο Uwien ní ηmien ne.»

Binikpiekb bà là teke' Yesu ki jin' nnò là fuobe ma bo

⁴¹ Ne bi sii' binib bà tuo' u'gber nnò Uwien ya ñunm. Ni'daali binib bà pukn' bà teke' *Yesu ki jin' bó nnò li baa ten itur ita.

⁴² Bi tuu ki cengeh *Yesu ya tondb ya wòknm nin inunmón ne, ki te ten bi te naa nin baa, ki taakeh ki jinh tijier*, ki taakeh ki kàareh.

⁴³ Tò, Uwien cère' *Yesu ya tondb teh miyòkm ya bont cεen. Nen bo ne binib κε fenge Uwien.

⁴⁴ Binib bà κε teke' *Yesu ki jin' nnò kpε buñòbu ne, ki taah bi'bont κε ki gbiinh tòb.

⁴⁵ Bi kuòreh bi'tinmu nin bi ηmòbe tibont tà, ne ki taah ilike ki gbiinh tòb, nì wiebe be ma bo.

⁴⁶ Idaan κε bi là kpε buñòbu ne, ki tuu ki taakeh Uwien ya duku ya luo bo, ki taakeh tòb den ki jinh tijier, ki ηmòbe uyennηmaa nin lifēsngl,

⁴⁷ ki pèkeh Uwien, ne bi'du ya nib κε yíe bi'gber. Ne idaan κε Yonbdaan ηmiendeh binib ki pukndeh bi'bó.

* **2:42** Bi taakeh ki jinh tijier tà nnò li fre kí li yé Yonbdaan ya jier bii tijiefent tuba.

3

Pier nin San cère' uwɔb uba faake'

¹ Lidaali liba nɛ Pier nin San joh Uwien ya duku bó tikur tuta ya kaare ya yo.

² Tɔ, ujɛ uba là te bi maa' wɔ uwɔb. Idaan kɛ bi yuunh wɔ ki lá kaandeh Uwien ya duku ya nañɔbu bùa bi yih bù Bunañɔmɔnmɔnbu nnɔ saan, wɔ ní li miɛh binib bà kɔh Uwien ya duku ya luo bo nnɔ nɛ tibont.

³ U laa' Pier nin San tuo bɛ ní kɔ Uwien ya duku ya luo bo, nɛ u miɛ' bɛ nibonn.

⁴ Pier nin San caan' u'bo inun, nɛ Pier tɔke' wɔ ki ye: «Liike tɛ.»

⁵ Nɛ u tùɔre' ki likeh bɛ, ki daan u li lɛ bi'saan nibonn nɛ.

⁶ Nɛ Pier tɔke' wɔ ki ye: «Ma ñmɔbe like, ka ñmɔbe ñðkm. Ama n li de ñɛ n ñmɔbe nà nɛ. *Yesu Kristo wà yé Nasarɛt ya nil nnɔ ya yel bo, fii kí cuon!»

⁷ Nɛ ki cuo' u'nɔjie, ki fin' wɔ. Nɛ u'taan nin u'tɛgbiɛmu pɔk ki faake' i ya taan bo.

⁸ U maabe' ki ci', ki sere', ki cin' ki cuonh, nɛ ki paan' bi'bo ki kɔn' Uwien ya duku ya luo bo, ki cuonh, ki mɛbreh, ki pèkeh Uwien.

⁹ Linigol kɛ laa' u cuonh ki pèkeh Uwien.

¹⁰ Bi bɛnde' ki ye wɔn nɛ tí ní kɛ Uwien ya duku ya Nañɔmɔnmɔnbu saan ki miɛh nnɔ. Bi laa' u faake' ma nnɔ nɛ ní cuo' bɛ miyɔkm nin bujɛwaanbu.

Pier lienh nin linigol Uwien ya duku ya luo bo

11 Ujε nnɔ ɲa dàan' Pier nin San. Nĩ cuo' binib nnɔ kε miyɔkm nε bi sɛn' ki baa' bi'saan kuninbonku* kuba ni, bi yih kù «Salomɔn ya ninbonku.»

12 Tɔ, Pier laa' binib nnɔ ma nnɔ, nε ki niire' bε ki ye: «Israyel yaabε, bε tien' nĩ cuo' nε miyɔkm-i? Bε tien' ni likeh tε tɛn ti'tiema tuɔm nin ti pε Uwien bo mɔnmɔnm ma nnɔ nε cère' ujε wuɔ faake'?

13 Uwien wà *Abraham nin *Isaak nin Sakɔb nin ti'yaajeb là pukeh wɔ nnɔ nε kpiεke' u'tonsɔnl *Yesu wà ninbi kuɔre' wɔ ki yie' wɔ Pilat ya nun bó nnɔ. Pilat wɔn là yie' wɔ n̄ taa wɔ kí wiε nε, nε na tuo'.

14 Ninbi, yie' wà yé uñaan, ki yé ugbemàndaan, nε ki ji tɔke' Pilat ki ye wɔ n̄ taa unikul kí wiε.

15 Ni ku' wà yé limiɛl ya daan, nε Uwien mεkre' wɔ bitenkpiib ni. Tinbi nε yé bimɔnkunb.

16 Ti du u'yel bo ma nnɔ nε liyel bugben ya tuɔm cère' ujε wà ni likeh wɔ ki ben wɔ nɔ faake'. Ti teke' *Yesu ki jin' ma nnɔ nε cère' ujε wuɔ laa' laanfie ki tĩ gben' ki se ni'kε ya nun bó nɔ.

17 «N'yaabε, n ben ki ye ninbi nin ni'cienb ku' *Yesu ma nnɔ, na ben nε ki sɔn' li ya tuonl.

18 Uwien là cère' u'ñɔbonsɔknb kε len' uyo bo ki ye u'Nigendkε Kristo lá li jènde nε. Nɛn nε tien'.

19 Nɛn bo, lèbre mɛn ni'tetem, kí liεbe kí paan Uwien bo ɲɔ wɔ n̄ fère nε ni'biere.

20 Nnɔ nε Yonbdaan li de nε lifuorl, ki li sɔn nĩ u'Nigendkε Kristo ni'saan. Wɔn si *Yesu; u là gènde' wɔ ninbi bo nε.

* **3:11** Bi yih nà saan *kuninbonku* nnɔ te Uwien ya duku ya luo bo nε. Bi là taa' iten nε ki mɛn' ku'kpenkpen, ki le' ki yekn' Uwien ya duku ya luo ya guoncienl là guɔn' ki linde' kù nnɔ.

21 Ní kpε wɔn *Yesu rí li te paaki bó nε, kí tĩ baa uyo wà Uwien li fènde tibont kε. Ní te tɛn u là cère' u'ñɔbonsɔknb len' nà kε uyo bo nnɔ nε.

22 Moyis wɔn là len' ki ye: «Yonbdaan Uwien li cère ni'ni uba rí ñε uñɔbonsɔknl ni'bo tɛn min. Ní cenge u li tɔke nε nà kε.

23 Unil wà kε ña tuo' uñɔbonsɔknl nnɔ ya ñɔbu bó la, Uwien li ñɛn wɔ u'nib ni nε ki gben' u'gber.»

24 *Uwien ya ñɔbonsɔknb kε, ki cin' Samiel nin biñɔbonsɔkntɔb bà paan' u'bo nnɔ mɔ là len' nà teh idɛn yiε nɔ ya gber.

25 Ninbi nε yé Uwien ya ñɔbonsɔknb nnɔ ya yaabii, nε ki li jonde kujɔtieku kua u là cuo' kù nin ni'yaajεb nnɔ bo. U là tɔke' ni'yaaje *Abraham ki ye u li tien inibol yà kε te utingben bo nnɔ u'mɔnm u ya yaabii bo nε.

26 Mikpiεkm, ninbi bo nε Uwien là gènde' u'tonsɔnl Yesu, ki sɔn' wɔ ni'saan wɔ rí lá tien nε Uwien ya mɔnm, kí ñɛn ni'ni wà kε u'tùonbiεε ni.»

4

Sufmbε ya buur ya cεkl yaab bun' Pier nin San tibuur

1 Pier nin San laan biε ki lienh nin linigol nnɔ; u ya yo nε bitɔtuərkaab nin Uwien ya duguurb ya ciɛn nin Saduseyɛnmbε baa' bi'saan.

2 Bi'benku ni ben' Pier nin San bo, kimε bi wɔknh binib ki teh *Yesu mεkre' bitɛnkpiib ni ma nnɔ, binib bà kpo' mɔ li mεkre nε.

3 Bi cuo' bε ki laa' uwien lu' ñɔ, nε bi taa' bε ki tĩ pεkn' ki cère' bi te len nĩ tĩ faa'.

4 Nin nɛn kɛ, binib bà cii' Piɛr nin San len' nà nnɔ, bi'ni bà yɛbe teke' *Yesu ki jin'. Bijɛb bà teke' wɔ ki jin' nnɔ li baa tɛn itur injun.

5 Kutaaku faa', nɛ bitɔtuɔrciɛnb nin *Sufmbɛ ya ciɛnb nin *Yiko ya wɔnwɔknɔ taan' Yerusalem ni.

6 Bà là taan' nnɔ ya biba si: bitɔtuɔrciɛnb ya ciɛn Anni nin Kayif nin San nin Aleksand nin bitɔtuɔrciɛnb ya cɛkl ya nitɔb kɛ.

7 Bi cère' Piɛr nin San sere' bi'siik ni nɛ bi niire' bɛ ki ye: «Ni taa' ba ya tuɔm nɛ bii ni taa' ηmɛ ya yel nɛ ki buu' uwɔb wuɔ nɔ?»

8 Nɛn saan nɛ *Mifuoñaanm cère' Piɛr tɔke' bɛ ki ye: «Bitɔtuɔrciɛnb nin *Sufmbɛ ya ciɛnbɛ,

9 ti tore' uwɔb nnɔ ma nnɔ, nɛ ni buh tɛ tibuur dinnɔ, ki niireh tɛ ki teh ti tien' mila ki buu' wɔ.

10 Tɔ, ninbi nin Israyɛl ya nitɔb kɛ ní bɛnde kí ye Nasarɛt ya *Yesu Kristo wà ninbi kpɛ' wɔ udɔpɔnpɔn bo nnɔ, Uwien mɛkre' wɔ bitɛnkpiib ni. U ya yel ya tuɔm nɛ cère' ujɛ wuɔ faake' ki se ni'nun bó nɔ.

11 *Yesu bo nɛ ní kele' *Uwien ya gbɔnku ni ki ye:

«Litɛnl là ninbi bidumɛb wiɛ' lè nnɔ,

lɛn nɛ lá tien' litɛnkpiɛkl là co kuduku.»

12 Miηmɛnm ηa ní ñɛ uba saan ki kɛnde' *Yesu saan, kimɛ *Yesu ya yel baba ηa ñí la, Uwien ηa de' nil uba liyel uηɛndun wuu ni ηɔ lɛn bo tí fre kí ηmɛre.»

13 Bi sekn' ki laa' Piɛr nin San ηa yé nikpɛkpiɛkb udu ni, ka bɛn gbɔnku ki gbien', ki ηmɔbe lifɛl ki lienh ma nnɔ, nɛ ní cuo' bɛ miyɔkm. Nɛ bi bɛnde' ki ye bɛn nin *Yesu nɛ là te.

14 Tɔ, bi laa' ujɛ wà faake' nnɔ se Piɛr nin San saan ma nnɔ nɛ ba ji bɛn bi li ye bà.

15 Bi cèrè' bi ñen' Piér nin San tibuur ya duku nnò ni, nè bi cin' ki gbiereh

16 ki teh: «Ti li tien mila binib biε nò? Binib bà kε te Yerusalēm ni bεn ki ye bi mənbe ki tien' miyǝkm ya bonn nε, ta ní fre kí niε.

17 Ama ta yíε tigber nnò ní yεbre udu ni ni'kε saan. Nεn bo, cèrè mεn tí mόνde bi'bo inun kí wǝbn bε, bi la ji ní tǝke nil *Yesu ya gber.»

18 Nε bi liεbe' ki yin' bε ki kuǝn', ki pien' bε ki ye bi la ji ní wǝkn nil *Yesu ya gber, ki la ji ní tε u'yel mǝ.

19 Ama Piér nin San tǝke' bε ki ye: «Ni kpre tí tuo ni ya ñǝbu bó bii Uwien ya ñǝbu bó nε? Ninbi mǝnǝn maale mεn kí liike. Ni lε ba mǝn Uwien saan ní-i?

20 Tinbi ηa ní fre kí li ηmin kí la tǝke ti laa' nà nin ti cii' nà.»

21 Biciεnb nnò tí mόνde' bi'bo inun nε ki taa' bε ki wiε'. Ba laa' bi li dule nà bo kí dεre bi'tub, kimε udu ya nib kε pǝkeh Uwien miyǝkm ya bonn nnò bo nε.

22 Piér nin San tien' miyǝkm ya bonn, ki cèrè' uje wà faake' nnò ya bin gǝbre' ibin pinan.

Binib bà teke' Yesu ki jin' nnò kǝareh

23 Tǝ, bi taa' Piér nin San ki wiε' ma nnò nε bi liεbe' ki jon' bi'tǝb saan, ki tí tǝke' bε bitǝtuǝrciεnb nin *Sufmbε ya ciεnb nnò tǝke' bε nà nnò kε.

24 Bi cii' ma nnò nε bi'kε kpaan' buñǝbu, ki kǝareh Uwien ki teh: «Yonbdaan, sin nε ñen' kutaaku nin kitink nin miñunciεnm, ki ñen' tibont tà kε te kutaaku bo nin tà kε te kitink bo nin tà kε te miñunciεnm ni.

25 Sin nε là cèrè' Mifuoñaanm ya tuǝm bo, a'tonsǝnl ti'yaaje *Dafid len' ki ye:

«Bε bo nε bà ηa yé *Sufmbε ya benku ni ben' ki tí kende'?

Bε bo nε idu ya nib maaleh yεnmaalfεnm-i?

26 Uηendun ya bεrcienb bonde' bi'ba,
 nε idu ya bεrb taan' bi'tɔb saan,
 bε rí kɔn nin Yonbdaan nin u'Nigendkε Kristo tijε.»

27 Imòn nε, ubεr Herod nin Pɔns Pilat nin bà ηa yé
 Israyel yaab nin Israyel yaab là taan' udu wuu ni,
 ki ku' *Yesu wà yé a'tonsɔnñaan ki yé a'Nigendkε
 nnɔ.

28 Bi taan' ki tien' a'tuəm nin a'yiem bo, a là sien'
 ki ye nà rí tien nnɔ nε.

29 Yonbdaan, fεnfennɔ gbien kí liike bi wɔbndeh
 tε liwɔbl là ba, kí de tinbi a'tonsɔnb lifɛl ηɔ tí li tɔkeh
 binib a'gbεr ki la fεnge.

30 Wuɔn a'tuəm kí cère biwiεnb rí faake, miyɔkm
 ya bont rí li teh, a'tonsɔnñaan *Yesu ya yel bo.»

31 Bi kàare' ki gben' ma nnɔ nε bi taan' ki te nà
 saan nnɔ jènge'. *Mifuoñaanm baa' bi'kε bo, nε bi
 laa' lifɛl ki tɔkeh binib Uwien ya gbεr.

*Binib bà teke' Yesu ki jin' nnɔ taakeh bi'bont ki
 gbiinh tɔb*

32 Linigol là teke' *Yesu ki jin' nnɔ kpε buñɔbu
 nε, ki ηmɔbe iyenmaale iba. Uba ηa lienh ki teh
 u'bonn yé u'baba yaann. Bi'kε là taakeh bi'bont nε
 ki gbiinh.

33 *Yesu ya tondb ηmɔbe mitɔciεnm ki kundeh
 imòn ki teh Yonbdaan *Yesu mɔnbe ki mεkre'
 bitenkpiib ni. Nε Uwien juokeh bi'kε ki gbiekeh.

34 Bi'ni uba ηa te ki luo' niba, kime bà kε ηmɔbe
 mutinmu bii iden nnɔ kuɔreh nε ki taah bi kuɔreh
 ki lenh ilike yà nnɔ,

35 ki lá dienh *Yesu ya tondb, nε bi gbiinh, ki
 dienh unil kε nǐ wiεbe wɔ ma bo.

36 Ujε uba te bi'ni, bi yih wɔ Yosef. Nε *Yesu ya
 tondb baanh wɔ Banabas, ni'tingi si: «wà sɔngreh

binib ya yɛnm.» U yé Lefi ya yaabil nɛ. Bi maa' wɔ Ciip ya du ni nɛ.

³⁷ U ηmɔbe bukpàabu buba, ki kuɔre' bù, nɛ ki taa' u kuɔre' ki laa' ilike yà nnɔ, ki lá de' *Yesu ya tondb.

5

Ananiyas nin u'po Safira ya gber

¹ Tɔ, ujetɔ mɔ là te bi'ni, bi yih wɔ Ananiyas, ki yih u'po Safira. U kuɔre' u'kpàabu buba, ki teke' ilike.

² Wɔn nin u'po kpaan' buñɔbu nɛ u bore' ilike nnɔ ya niba bó ki taa' u'ba, ki tuke' nà bó s'ien' nnɔ ki lá de' *Yesu ya tondb.

³ Nɛ P'ier niire' wɔ ki ye: «Ananiyas, bɛ tien' a taa' a'fɛl ki cɛbe' *Satan nɔ nnɔ, ki lere' *Mifuoñaanm, ki bore' bukpàabu nnɔ ya like ya niba bó ki taa' a'ba!

⁴ Nɔ laan là kuɔre' bukpàabu nnɔ ma nnɔ, bù là yé a'yaabu nɛ. A kuɔre' bù ma nɔ, ilike nnɔ mɔ yé a'yi nɛ. Bɛ tien' a maale' a'fɛl ni á tien nɔ? A lere' Uwien nɛ, ηa lere' nib.»

⁵ Ananiyas cii' iñɔbon nnɔ ma nnɔ, nɛ ki lu' ki kpo'. Nɛ bujɛwaancienbu cuo' binib bà kɛ cii' tigber nnɔ.

⁶ Nɛn saan nɛ binacenfɛnb baa' ki taa' bukpɛlbu, ki pɔbn' wɔ, ki yuure' ki ñɛn' ki t' sube'.

⁷ N'ni tien' tɛn tikur tuta, nɛ u'po kɔn' ní, ka bɛn nà tien'.

⁸ Nɛ P'ier niire' wɔ ki ye: «Tɔke nni tigbɛmònt, ni kuɔre' bukpàabu bùa nnɔ ya like kɛkɛ sɔ-ɔɔ?» Nɛ u ye: «Hnn, i'kɛkɛ n'ínɔ.»

9 Nε Pier tǎke' wǎ ki ye: «Bε tien' sin nin a'cε kε kpaan' buñǎbu ki biike' *Yonbdaan ya Fuoñaanm-i? Liike, bà sube' a'cε nnǎ nε tuo bunañǎbu nǎ. Bi li yuure a'mǎ, kí ñεn.»

10 Nε u'mǎ lu' u'nun bó i ya tǎan bo ki kpo'. Binacenfεnb nnǎ kǎn' ní ki laa' u kpo', nε bi tí yuure' u'mǎ, ki tí sube' u'cε saan.

11 Bujεwaanciεnbu cuo' Kristo ya taanl yaab kε nin binib bà kε cii' tigber nnǎ.

Yesu ya tondb teh miyǎkm ya bont

12 *Yesu ya tondb teh miyǎkm ya bont udu ya nib ni cεεn. Binib bà teke' *Yesu ki jin' nnǎ kε kpe buñǎbu nε, ki taan' ki te Salomǎn ya ninbonku* ni.

13 Nitǎb ña kaabe' ki taakeh nin bε, ama udu ya nib kε là pǎkeh bε nε.

14 Nε binib ligol, bijεb nin bipiib kε teknh Yonbdaan ki jinh uyo kε ki pukndeh bi'bó.

15 *Yesu ya tondb teh miyǎkm ya bont ma nnǎ, nε binib yuunh biwiεnb ki là blinh tikaagbǎnt nin igado bo isεngbε, ñǎ Pier lá gǎbreh, u'jinjinku mǎnǎn lu' bi'bo la, bε ní faake.

16 Linigol mǎ tukeh biwiεnb nin binib bà isεnpol ñaake bε nnǎ, ki ñεh ní idu yà nεke Yerusalem nnǎ ni, ki bàareh *Yesu ya tondb saan nε bi cǎreh bi'kε faakreh.

Bi cuo' Yesu ya tondb

17 Tǎ, bitǎtuǎrciεnb ya ciεn nin binib bà kε pε u'bo ki yé Saduseyεnmbε nnǎ laa' *Yesu ya tondb teh nnǎ ma nnǎ, nε bi taa' bi'bo iponponbe, ki jon'

18 ki cuo' bε, ki tí pεkn' udu nnǎ ya pεkl ni.

* 5:12 Liike 3:11.

19 Ama ni'daali ya ñonku, ne Yonbdaan Uwien ya tond baa' ki lá piire' lipékl ya nagenku, ki ñen' be, ne ki tóke' be ki ye:

20 «Li joh men Uwien ya duku ya luo bo, kí tí ní lí tókeh binib mifuobfènm mié ya gbér ké.»

21 Bi tuo' u'ñabu bó, ne kutenñesansonku bi kón' Uwien ya duku ya luo bo, ki wáknh binib Uwien ya gbér.

Bitatuarcienb ya cien nin binib bà pé u'bo nnó baa' ki lá yin' *Sufmbé ya buur ya cékl yaab bà bi liebe' ki yih be Israyel ya cienb nnó ké ki taan', ne ki sòn' biguguurb be ní jo lipékl bó kí tí taa *Yesu ya tondb ní.

22 Bi tí baa' ni'saan ka laa' be, ne ki liebe' ní ki lá tóke' ki ye:

23 «Tí tí baa' ki laa' lipékl ya duku pi mánmónm ne, biguguurb mǎ se kunagenku saan ki gu. Nin nen ké ti piire' ma, ta laa' nil uba mǎnǎn len.»

24 Uwien ya duku ya guguurb ya cien nin bitatuarcienb cii' tigber nnó ma nnó, ne ní beke' be *Yesu ya tondb bo céen, kime ba ben ní tien' ma†

25 Nén saan ne unil uba baa', ki tóke' be ki ye: «Liike men-a! Bijeb bà ni pékn' be nnó, bi te Uwien ya duku ya luo bo ki wáknh binib Uwien ya gbér.»

26 Nén saan ne Uwien ya duku ya guguurb ya cien nin u'nib bure' be ní tí cuo *Yesu ya tondb ní. Ba cuo' be nin ufaa, bi tuke' be ní suo ne, kime bi fenge udu ya nib la yéke be ten ne.

27 Bi tuke' be ki tí baa', ne ki cère' bi sere' *Sufmbé ya buur ya cékl yaab ya nun bó, ne bitatuarcienb ya cien tóke' be ki ye:

† 5:24 Bi li fre kí lebre *ba ben ní tien' ma* kí ye ba ben tigber nnó lí kpaan ma mǎ.

28 «Ta là wəbn' ki pien' nε ki ye ni la ji n̄ wəkn nil *Yesu ya gber-ii? Nε ni cère' ni'wəknm gbe Yerusalem ni ni'ke saan-a! Ni yie n̄ ye uje bugben ya kuum ñen' tinbi nε-a!»

29 Nε Pier nin *Yesu ya tondtəb təke' bε ki ye: «N̄i kpε t̄i tuo Uwien ya ñəbu bó ki cən' nin t̄i tuo binib ya ñəbu bó.

30 Ninbi nε kpε' *Yesu udəpənpən bo, ki ku' wə, nε ti'yaajεb ya Wien mεkre' wə bitenkpiib ni,

31 ki kpieke' wə, ki taa' wə ki kəan' u'jie bó, wə n̄ li yé ubε, kí li yé Uηmienl, kí cère Israyel yaab n̄ lèbre bi'tetem ηə Uwien n̄ fère bε bi'biere.

32 Tinbi nε yé tigber nnə ya mənknunb, nε Uwien taa' *Mifuoñaanm mà ki de' binib bà boh wə nnə mə yé tu'mənkunl.»

33 *Sufmbε ya buur ya cεkl yaab cii' bi len' nnə ma nnə, nε bi'benku ni ben' bi'bo ki t̄i kende', nε bi yie bε n̄ ku bε.

34 Tibuur yaab nnə ya uba fii' ki sere' bi'nun bó, bi yih wə Gamaliel. U yé *Farisienmbε ya uba nε, ki yé *Yiko ya wənwəknl mə, ki ηməbe liyel *Sufmbε kε saan. U təke' bε ki ye bε n̄ taa' *Yesu ya tondb nnə kí ñε saali waamu.

35 Bi ñen' saali, nε u təke' tibuur ya cεkl yaab nnə ki ye: «Israyel yaabε, liike mən ni'yul bo nin ni yie n̄ tien bijeb biε nà nə.

36 Kime uje uba nε là te nà laan wuəke', bi yih wə Teyuda. U là yih u'ba unikpεkpiεk nε, nε bijeb kobiinan pε u'bo. Bi ku' wə nε binib bà kε pε u'bo nnə yere', nε licεkl nnə juore' fεnm.

37 Uje nnə yaam gèbre', nε Galile ya nil uba mə fii' ki sure' binib bi paan' u'bo ki yebe, bi yih wə Sudas.

Nĩ là yé uyo wà bi kàanh kukènku nnò nε. Bi ku' u'mò, nε binib bà kε pε u'mò bo nnò, mò yere'.

³⁸ Nεn bo nε n tǎkeh nε, ji la tuuke mεn bijeb biε ya gbεr. Cère bε mεn bε rí li joh. Bi lienh nà nò nin bi sǎnh lituonl là nò yé unisaal yaam nε la, nĩ li juore fεnm nε.

³⁹ Ama nĩ yé Uwien yaam nε la, na rí fre kí pien bε. Ni kǎnh nin bε tijer la, nba la, ni lá li lε ni kǎnh nin Uwien nε.»

Gamaliel len' nnò ma nnò, nε bi tuo'.

⁴⁰ Bi yin' *Yesu ya tondb, bi liebe' ki kǎn' ní, nε bi nĩ' bε, ki pien' bε ki ye bi la ji rí li tǎkeh nil *Yesu ya gbεr, nε ki taa' bε ki wiε'.

⁴¹ *Yesu ya tondb siere' bi'saan nin uyensǎnge, kimε bi ben nĩ kpε bε rí ji ifε *Yesu ya yel bo nε.

⁴² Idaan kε, bi tuu ki joh Uwien ya duku ya luo bo nin binib den nε, ki tĩ wǎknh binib, ki tǎkeh tigbεmǎnmǎnt ki teh *Yesu nε yé Uwien ya Nigεndkε Kristo.

6

Bi gènde' jeb bilole bε rí li toreh Yesu ya tondb

¹ Idεn yà binib bà teke' *Yesu ki jin' ya cεkl yεbreh ki pukndeh nnò, nε *Sufmbε bà teke' *Yesu ki jin' ki lienh Grεkmbε ya lenm nnò cin' ki kǎnh nin Suftǎb bà lienh bi'yaajelenm nnò* ki teh daan kε daan bi gbiinh tibont la, bi sundeh bi ya kpopiib bó nε.

* **6:1** U ya yo binib bà là teknh *Yesu ki jinh nnò, biyεbnb là yé *Sufmbε nε. Bi'ni biba là lienh Grεkmbε ya lenm nε, ki pε Grεkmbε ya tentienm bo. Bitǎb lienh bi'yaajelenm, ki pε bi'yaajetentienm bo. Ben nε là yεbe.

2 Nε *Yesu ya tondb piik nin bile nnɔ yin' binib bà κε teke' *Yesu ki jin' nnɔ ki taan', nε ki tɔke' bε ki ye: «Na mɔn tí juore tijier ya gbiirm bo kí dàan Uwien ya gber ya tɔkm.

3 Nεn bo, tí'yaabε, gènde mεn ní'ni jεb bilole bà *Uwien ya Fuoñaanm te bi'bo, bi ηmɔbe miyεnfuom, ki yé binimànb binib ya nun bó, ηɔ tí cère bε ní li sɔnh li ya tuonl.

4 Tinbi *Yesu ya tondb wɔn, tí li mɔndeh ki kàareh nε, kí li tɔkeh binib Uwien ya gber.»

5 *Yesu ya tondb len' nà nnɔ ηmaake' binib nnɔ κε, nε bi gènde' Etienn, u teke' *Yesu ki jin' mɔnmɔnm, *Mifuoñaanm te u'bo. Bi gènde' Filip nin Prokɔr nin Nikanɔr nin Timɔn nin Pamena nin Antiyɔk ya Nikola, u yé Sufkpenkpend.

6 Bi taa' jεb bilole nnɔ ki wuɔn' *Yesu ya tondb, bi taa' bi'nuɔ ki paan' bi'bo nε ki kàare' ki de' bε.

7 Uwien ya gber yεreh ní'ke saan, nε binib teknh *Yesu ki jinh ki yεbreh ki pukndeh Yerusalem ni. Bitɔtuərkaab ligol mɔ tuo' ki teke' *Yesu ki jin'.

Bi cuo' Etienn

8 Uwien juoke' Etienn ki gbien', ki de' wɔ mituɔm ki gbien', ki cère' u teh miyɔkm ya bont udu ya nib ni.

9 *Sufmbε bà te litaanl ya duku kùà bi yih kù bà ηa ji yé yonbe ya taanl ya duku nnɔ, ya biba nin Sirenn ya du nin Aleksandri ya du nin Silisi ya du nin Asi ya tinfenm yaab κε taan' ki findeh nin Etienn.

10 Ama ba fre' ki faake' nin wɔ, kimε u lienh nin *Mifuoñaanm de' wɔ miyεnfuom mà nnɔ nε.

11 Nεn saan nε bi de' bijεb biba ilike bε ní nεn u'bo kí ye bi cii' u suke' Moyis nin Uwien.

12 Bi len' nnò ma nnò nε udu ya nib nin bi'ciēnb nin *Yiko ya wɔnwɔknb kpre', nε ki bere' ki tĩ cuo' Etienn, ki taa' wɔ ki jon' *Sufmbε ya buur ya cεkl yaab saan,

13 nε ki tuke' bitonnendεnb ní bi lá len' ki ye: «Uyo kε ujε wuɔ sukreh Uwien ya duku nε, ki saah Moyis ya yiko.

14 Kimε ti cii' u len' ki ye Nasaret ya *Yesu li we Uwien ya duku kuu, kí lèbre mitetem mà Moyis là wɔkn' tε mè nnò.»

15 Nε tibuur ya cεkl yaab nnò kε caan' Etienn bo inun ki laa' u'nun bó te tεn Uwien ya tond ya nun bó.

7

Etienn len' ki jin' Sufmbε ya buur ya cεkl yaab

1 Nεn saan nε bitɔtuɔrciēnb ya ciēn niire' Etienn ki ye: «Bi len' ma nò, tù te-ee?»

2 Nε Etienn jii' ki ye: «N'baambe nin n'ninjiεbε, li cengeh mεn. Uyo wà ti'yaajε *Abraham laan là kɔ Mesopotami ya du ni, ka laan jon' ki tĩ kɔn' Haraan ya du ni nnò, nε Uwien wà ηmɔbe ukpiεke puɔ' u'saan,

3 ki tɔke' wɔ ki ye: «Nε a'du ni nin a'yaab ni, kí jo n li wuɔn ηε udu wà nnò ni.»

4 Nεn saan nε u fii' Kalde yaab ya du ni, ki tĩ kɔn' Haraan ya du ni. U te wun ni nε haali u'baa tĩ kpo', nε Uwien cère' u baa' ki kɔn' udu wà ni kɔ u'ni fεnfennò nò.

5 Uwien ηa de' wɔ tink kiba udu wuu ni, wa de' wɔ tink kí kpre nin kutεpenku ya pīēn mɔnɔn, ama u pùon' ki ye u li taa udu wuu kí de wɔn nin u'yaabii nε, wù ní li yé bi'yu uyo kε. Uyo wà Uwien pùon'

lipuonl lie nnò, ki laa' *Abraham ña laan ñmòbe buk.

⁶ Nε Uwien tòke' wò ki ye: «A'yaabii lá li tien bicεnb udutò ni, nε u'nib ní taa bε kí tien iyonbe, kí jènde bε ibin kobiinan.

⁷ Ama min Uwien nε li dεre bi li yé udu wà ya nib ya yonbe nnò ya tub. Ni ya puoli bó nε a'yaabii li ñε udu nnò ni, kí baa kí lá li pukeh nni niε saan.»

⁸ Nε Uwien cuo' nin *Abraham kujotieku ki tòke' wò ki ye upunjie nε yé kudieku kùà wòngēh bi'jotieku nnò. Nεn bo nε *Abraham maa' *Isaak, nε ki jie' u'punl wienniin daali. *Isaak mò maa' Sakòb, ki mò jie' u'punl. Sakòk mò tien' nnò u'bijieɓ. Bεn nε yé ti'yaajeb piik nin bile nnò.

⁹ «Ti'yaajeb nnò taa' iponponbe bi'waake Yosef bo, nε ki kuore' wò binib bo wò ní tĩ ní li yé uyonb Esipt bó. Ama Uwien là te nin wò,

¹⁰ nε ki ñεn' wò u'jend ke ni, ki juoke' wò, ki de' wò miyεnfuom, ki cère' Esipt ya bεrcien Farahon yie u'gber; nε ki taa' wò ki tien' udu nnò nin u'den ke ya cien.

¹¹ Tò, mikònm miba ya bol lu' Esipt nin Kanaan ya du ni ni'ke saan. Nĩ là yé micεckciεnm nε binib bo. Ti'yaajeb ña ji là ñmòbe bi li ji bà.

¹² Sakòb cii' tijier te Esipt ni, nε u cère' u'bijieɓ jon' miba ki tĩ dε'.

¹³ Bi jon' nle ma nnò, nε Yosef cère' u'ninjieɓ bεnde' wò, nε Farahon mò bεnde' Yosef ya bol si là.

¹⁴ Nεn saan nε Yosef sɔn' bε ní tĩ taa u'baa Sakòb nin u'den yaab ke ní Esipt ni. Bi là te binib pilole nin biɓun nε.

¹⁵ Sakòb nin u'den yaab ke jon' ki tĩ kò Esipt ni, nε u tĩ kpo'. Nĩ tete nε u'bijieɓ, ti'yaajeb mò tĩ kpo',

16 nε bi taa' bε ki tĩ sube' ufele uba ni Sikem ya du ni. *Abraham nε là taa' ilike ki de' ufele nnɔ Sikem ni, Hemər yaab saan.

17 «Uyo wà Uwien li tien u là pùon' lipuonl là ki de' *Abraham nnɔ nek'n ní. U ya yo nε ti'bol ya nib pòre' ki yebre' Esipt ni,

18 ki tĩ baa' uyo wà ubertɔ teke' libel Esipt ni. Wɔn ηa tu' Yosef.

19 U là lere' ti'bol ya nib, ki jènde' ti'yaajeb, ki wɔbn' bε bε ní taa bi'cɛnfendmu kí tĩ wiε mù ní kpo.

20 U ya yo nε bi maa' Moyis, u là yé kibuk kà mɔn Uwien ya nun bó nε. Bi wube' kè ki'baa den in̄maale ita nε.

21 Bi taa' kè ki tĩ wiε' uyo wà nnɔ, nε Farahɔn ya bise lεke' ki'bo, ki yuure' kè, ki wube' kè ten u'tiema buk.

22 Bi wɔkn' Moyis Esipt yaab ya yɛnfuom kε. U là yé unil wà ηmɔbe mituɔm u'lenm ni nin u'tuon ni nε.

23 «Tɔ, uyo wà u laa' ibin pinan nnɔ, nε u taa' iyɛnmaale ki jon' wɔ ní tĩ fuonde u'yaab Israyel yaab.

24 U tĩ baa' ki laa' Esipt ya nil uba ηmɔbe Israyel yɔ uba ki jèndeh, nε u teke' Israyel yɔ bo, ki ñi' ki ku' Esipt yɔ nnɔ.

25 U tien' nnɔ ki maaleh ki teh u'yaab li bende kí ye Uwien li cère wɔn nε ní ñɛn bε bi'nennɛndb ya nuɔ ni, ama ba bende'.

26 Kutaaku faa' sɔ u laa' Israyel yaab bile kɔnh. U yíe wɔ ní pàa bε, nε ki tɔke' bε ki ye: «Ni'ninjiel nε, bε tien' ni ηmɔbe tɔb ki jèndeh?»

27 Ama wà ηmɔbe u'tɔ ki jèndeh nnɔ pe' Moyis ki jende', ki tɔke' wɔ ki ye: «N̄mε nε kàan' ηε ti'ber ηɔ a

li buh tɛ tibuur-i?

²⁸ A yíe á ku nni tɛn a wun ku' Esipt yɔ ma nnɔ nɛ-a!›

²⁹ U len' nnɔ ma nnɔ nɛ Moyis sɛn' ki jon' Madiyan ya du ni, ki tí kɔ, nɛ ki maa' mubujɛbumu mule ni'bó.

³⁰ «Ibin pinan gèbre', nɛ Uwien ya tond uba baa' Moyis saan kupenpelku ni, Sinayi ya juɔl saan, ki te kufɛtuku kuba ni kù teknh umu ka wih.

³¹ Moyis laa' nɛ ma nnɔ, nɛ ní cuo' wɔ miyɔkm. Uyo wà u nɛkndeh wɔ ní liike nnɔ, nɛ ki cii' Yonbdaan len' ki ye:

³² «Min nɛ yé a'yaajɛb ya Wien, ki yé *Abraham nin *Isaak nin Sakɔb ya Wien.» Bujɛwaanbu cuo' Moyis, u'gbɛnɛnt ɲɔh, nɛ wa ji kaabe' ki liike'.

³³ Nɛn saan nɛ Yonbdaan tɔke' wɔ ki ye: «Cɛkre a'tacaan, kimɛ a se nà saan nɔ n te ni'saan nɛ.

³⁴ Imɔn, n laa' n'nib Israyel yaab ya cɛcɛkm kpɛ ma bo Esipt ni, ki cii' bi'kpiɛnde bó, nɛ ki jii're' ní ní ɲmien bɛ. Fɛnfɛnnɔ li joh, n sɔn' ɲɛ Esipt bó, á tí ñɛn bɛ len nɛ.»

³⁵ «Moyis wà Israyel yaab là yíe' wɔ, ki tɔke' ki ye ɲmɛ kàan' wɔ ubɛr wɔ ní li buh bɛ tibuur nnɔ, Uwien tien' wɔn nɛ ubɛr nin Uɲmienl, ki sɔn' wɔ, ki cè're' u'tond wà là baa' u'saan kufɛtuku kuba ni nnɔ toreh wɔ.

³⁶ Wɔn nɛ ñɛn' bɛ Esipt ni. U tien' miyɔkm ya bont udu nnɔ ni nin miñunciɛnmónmónm saan nin kupenpelku ni ibin pinan.

³⁷ Wɔn Moyis nɛ tɔke' Israyel yaab ki ye: «Uwien li cè're ni'ni uba ní ñɛ uñɔbonsɔknl ni'bo tɛn min.»

³⁸ Israyel yaab là taan' kupenpelku ni uyo wà nnɔ, wɔn nɛ là te ti'yaajɛb nin Uwien ya tond wà lienh nin wɔ nnɔ ya siik ni. Utond nnɔ là tɔke' wɔ

tigber tà dienh limiel Sinayi ya juəl bo wə́ rí lá təke tɛ nɛ.

³⁹ Nin nɛn kɛ ti'yaajɛb ɲa tuo' ki bon' wə́. Bi yĩe' u'ñəbu bó, nɛ ki yíe bɛ rí liebe Esipt ni,

⁴⁰ nɛ ki təkɛ' Arən ki ye: «Mɛ tɛ ibule yĩ rí li le tɛ usɛn, kimɛ Moyis wà ñɛn' tɛ Esipt ni nnə, ta bɛn nà tu' wə́.»

⁴¹ U ya yo nɛ bi mɛn' ubul uba u naan kinabuk, ki tùɔre' lituərl ki de' wə́, nɛ ki jele' kunacunku ki pokn' bi mɛn' ubul wà nnə bo ki gbien'.

⁴² Nɛn nɛ cère' Uwien búle' bɛ ibuən, ki sɛln' bɛ bi pukeh tiwenwent tà te kutaaku bo nnə, tɛn *Uwien ya ñəbonsəknɛb kele' ma *Uwien ya gbənkɛ ni. Bi kele' ki ye:

«Israyɛl yaabɛ, ni là kòre' tiwɛnt ki tien' ituɔrɛ yà nin ni tien' ituɔrtə yà kupenpelku ni ibin pinan nnə,

ni là tien' ki de' min nɛ-ɛɛ?

⁴³ Na là tien' ki de' min,

ama ni là yuure' ubul Molok ya ninbonl nɛ ki tuke', ki yuure' ubul wà naan liɲmaabil bi yih wə́ Erefann nnə mə́.

Ni là mɛn' ibule nnə ki ye ni li gbaandeh ki pukeh yin nɛ.

Nɛn bo nɛ n li cère bɛ rí cuo nɛ tiyonbt

kí jon nà bó fə́ke ki cɛn' nin *Babilonn.»

⁴⁴ «Ti'yaajɛb là te kupenpelku ni ma nnə bi là ɲməbe bɛn nin Uwien cendeh lininbonl là ni nɛ. Kujətieku ya gbənkɛ mə́ là te lɛn ni nɛ. Uwien nɛ là təkɛ' Moyis ki ye wə́ rí tien lininbonl nnə. Nɛ Moyis tien' lè Uwien wuən' wə́ ki ye lè rí li naan ma bo nnə.

⁴⁵ Ti'yaajɛb là taa' lininbonl nnə ki de' bi'yaabii. Nɛ bi teke' lè ki ɲuuke ki tĩ baa' uyo wà Sosuwe yé bi'senlierl nnə. Bɛn nin Sosuwe là joh bɛ rí tĩ teke

udu wà, ben bo Uwien là ñore' inibol u'ni nnò ma nnò, bi là tuke lè nε. Lininbonl nnò là te nen saan nε, ki tĩ baa' ubεr *Dafid ya yo.

46 Uwien ya yεnm sɔnge *Dafid bo, nε *Dafid miε' wɔ usεn wɔ ní mε kuduku ki de' wɔn Uwien wà yé u'yaaje Sakɔb ya Wien nnò*.

47 U'bijε Salomɔn nε mεn' Uwien kuduku.

48 «Ama Uwien wà ña ñmɔbe Nacentɔ ña kɔh nib mεn' tidur tà ni tεn *Uwien ya ñɔbonsɔknl là len' ma ki ye Uwien ye:

49 «Kutaaku nε yé n'berbiek, kitink yé n'taan taanh nà bo nε, ni li mε bε ya dubol nε kí de nni, ñɔ ní li kɔh ku'ni ki fuoreh?

50 Na yé min nε ñεn' tibont kε-εε?» »

51 Etienn tí len' ki ye: «Ni'yul faa, nε ni'fɛl bo te tεn binib bà ña pε Wien bo, ka cengeh u'gbεr, ki yienh *Mifuoñaanm uyo kε. Ni te tεn ni'yaaje b nε.

52 Ni'yaaje b là jènde' *Uwien ya ñɔbonsɔknb kε, ki ku' binib bà tɔkeh ki teh Uwien ya Gbεmòndaan li baa ní nnò. Fεnfennɔ, u baa' ní, nε ni kuɔre' wɔ, ki ku' wɔ.

53 Uwien là sɔn' u'tondb bi lá de' ninbi nε u'yiko, nε na bon' wɔ.»

Bi yèke' Etienn iten ki ku' wɔ

54 Etienn len' nnò ma nnò nε bi'benku ni ben' ki tĩ kende', nε bi gbienh u'bo inɔbii.

55 Ama *Mifuoñaanm te Etienn bo ma nnò, nε u yaare' ki liike' kutaaku bo, ki laa' Uwien ya wenwenku windeh, ki laa' *Yesu se Uwien ya jie bó.

* 7:46 Bi kpιε' ki kele' tìgbont tà nnò ya tuba ni, ní kele' ki ye *ki mε kuduku kí de Sakɔb nε.*

56 Nε u ye: «Liike mεn, n laa' kutaaku ye, nε ki laa' Unil ya Bijε† se Uwien ya jie bó.»

57 U len' nnɔ ma nnɔ nε bi wuure' ufaa bo, ki pipi' bi'tub, nε ki taan' ki bere' ki tĩ cuo' wɔ,

58 ki ñεn' wɔ udu nnɔ ni, bε rĩ tĩ yèke wɔ iten kí ku wɔ, nε ki gore' bi'liercenciεn ki ble' ki guun' unacenfaan uba bi yih wɔ Sɔl.

59 Bi yèkreh wɔ iten uyo wà nnɔ, nε u kàareh ki teh: «Yonbdaan Yesu, teke n'naank.»

60 Nε ki gbaan', ki wuure' ufaa bo ki ye: «Yonbdaan, la tange bi'biere yii nɔ.» U len' nnɔ ki gben', nε ki kpo'.

8

1 Sɔl mɔ se bà ku' Etienn nnɔ ya ciεk bó nε.

Sɔl jèndeh Kristo ya taanl yaab

Kí ñε nen daali nε bi cin' ki jèndeh *Kristo ya taanl yaab bà te Yerusalem ni nnɔ ki gbiekeh. Nεn bo nε bi'ke yere', ki jon' Sude nin Samari ya tinfεnm ni. *Yesu ya tondb baba nε ji là sɛn' Yerusalem ni.

2 Binib bà pε Uwien bo mɔnmɔnm nnɔ nε sube' Etienn, ki muɔ' u'kuum ki gbien'.

3 Sɔl wɔn là ñikndeh wɔ rĩ bere *Kristo ya taanl nε. U joh iden nε kí tĩ coh bijeb nin bipiib ufaa bo kí tĩ pεkndeh.

Filip tɔkeh Uwien ya gbεmɔnmɔnt Samari ni

4 *Kristo ya taanl yaab yere' ma nnɔ, nε ki cuonh ni'ke saan ki tɔkeh binib u'gbεmɔnmɔnt.

5 Filip jon' Samari ya tinfεnm ya du uba ni ki tĩ tɔkeh binib Uwien ya Nigεndke Kristo ya gber.

† 7:56 Bi liebe' ki yih Yesu nε Unil ya Bijε.

6 Udu nnɔ ya nib cengeh Filip bó, ki lenh u teh miyɔkm ya bont tà nnɔ mɔ, nɛn nɛ cèrɛ' bi pɛ u'gber bo mɔnmɔnm.

7 Isɛnpol ɲaake binib bi yɛbe nɛ u ɲuɔh yɛ bi'saan, ÿ siereh ki wuureh ufaa bo. U cèrɛh iwàb nin idiɛn mɔ faakrɛh ki yɛbe.

8 Nɛn bo nɛ udu nnɔ ya nib ya yɛnm sɔnge' ki gbien'.

9 Ujɛ uba mɔ là te udu nnɔ ni, bi yih wɔ Simɔn, u teh iñɔke nĩ coh Samari ya tinfɛnm ya nib miyɔkm. U là yih uba unikpɛkpiɛk nɛ.

10 Nɛ binib kɛ tuo' u'ñɔbu bó, ka tuuke wà yé wà, ki lienh u'bo ki teh: «Uwien ya tuɔm nɛ kpɛnde' unil wuɔ. Bi yih nɛn nɛ mitɔciɛnm.»

11 Bi tuonh u'ñɔbu bó, kime u ñɛn' uyo nɛ ki teh iñɔke nĩ coh bɛ miyɔkm.

12 Ama Filip baa' ki lá tɔke' bɛ Uwien ya bɛl ya gbɛmɔnmɔnt, ki liɛbe' ki tɔke' bɛ *Yesu Kristo yé udaan wà, bi teke' ki jin' nɛ u sii' bijɛb nin bipiib kɛ Uwien ya ñunm.

13 Simɔn, uñɔkdaan nnɔ mɔnɔn teke' ki jin', nɛ Filip sii' u'mɔ Uwien ya ñunm. Wa ji siereh Filip saan, ki lenh u teh miyɔkciɛnm ya bont, nɛ nĩ coh wɔ miyɔkm cɛn.

14 *Yesu ya tondb bà te Yerusalem ni nnɔ cii' Samari ya tinfɛnm ya nib mɔ teke' Uwien ya gber ki jin', nɛ bi sɔn' Pier nin San ni'bó.

15 Bi tĩ baa', nɛ ki kàare' ki de' Samari ya nib bà teke' ki jin' nnɔ, ɲɔ Uwien ní de bɛ *Mifuoñaanm.

16 Kime *Mifuoñaanm ɲa laan là jiire' ní bi'ni uba mɔnɔn bo. Bi là sii' bɛ Uwien ya ñunm baba nɛ, Yonbdaan *Yesu ya yel bo.

17 Nɛn saan nɛ Piɛr nin San taa' bi'nuɔ ki paan' bi'bo, ki kàare' ki de' bɛ, nɛ *Mifuoñaanm jiiɛɛ' ní bi'bo.

18 Simɔn uñɔkdaan nnɔ, laa' *Yesu ya tondb taa' bi'nuɔ ki paan' binib bo, *Mifuoñaanm jiiɛɛ' ní bi'bo ma nnɔ, nɛ u ye u li de bɛ ilike,

19 bɛ ní de wɔ mituɔm nnɔ, ηɔ u'mɔ taa' u'nuɔ ki paan' unil wà bo la, *Mifuoñaanm ní jiiɛɛ' ní udaan bo.

20 Nɛ Piɛr tɔke' wɔ ki ye: «Sin nin a'like kɛ ní juore fɛnm, kimɛ a maale' ki ye a li fre kí taa ilike kí dɛ Uwien ya paabu nɛ.

21 A'niba ηa li te tigbɛr tuu ni, kimɛ a'yɛnmaale ηa cuube Uwien ya nun bó.

22 Lɛbre a'tetɛm, kí wiɛ a'biɛrm miɛ nɔ, kí kàare Yonbdaan, nba la, u li fɛɛɛ ηɛ a'yɛnmaalbiɛɛɛ yii nɔ.

23 Kimɛ n laa' a ηmɔbe iponponbe ki gbien', nɛ ibiɛɛɛ lùo ηɛ in̄mi yaam.»

24 Nɛ Simɔn uñɔkdaan nnɔ, tɔke' Piɛr nin San ki ye: «Ni bugbɛn kàare mɛn Yonbdaan kí de nni, ηɔ ni len' nà nɔ niba la tu nni.»

25 Piɛr nin San kun' Yonbdaan bo imɔn, ki tɔke' binib u'gbɛr ki tì gben' nɛ ki liɛbeh Yerusalɛm. Bi joh ma nnɔ nɛ ki tɔkeh tigbɛmɔnmɔnt Samari ya tinfɛnm ya du yà yɛbe ni.

Etiyopi ya keraciciɛn uba teke' Yesu ki jin'

26 Lidaali liba nɛ Yonbdaan ya tond uba tɔke' Filip ki ye: «Fii, kí taa unɔgɛn bó, kí tì kpɛn usɛn wà ñɛh Yerusalɛm ki joh Gasa ya du bó nnɔ. Nib ηa ji kpɛndɛh usɛn bugbɛn.»

27 Filip fii' ki bure'. U joh ma nnɔ nɛ ki laa' ujɛfàarke uba, u yé Etiyopi ya keraciciɛn uba nɛ.

Wòn nε likeh Etiyopi ya piiber Kandasi ya faal kε. U là baa' Yerusalem ni ki puke' Uwien nε.

28 U liεbe' ki kunh ki kaa kutenlolku ni, nε ki kàanh *Uwien ya ñòbonsòknl Esayi là kεle' kugbònkù kùà nnò.

29 Nε Mifuoñaanm tòke' Filip ki ye: «Cuon kí nεkn kutenlolku kuu nò.»

30 Filip sεn' ki nεkn' kù, nε ki cii' u kàanh *Uwien ya ñòbonsòknl Esayi là kεle' kugbònkù kùà nnò. Nε Filip niire' wò ki ye: «A kàanh kugbònkù kùà nò, a ciih ku'tingi-ii?»

31 Nε u ye: «Nil ña wuòn' nni ku'tingi la, n li tien mila kí cii?» Nε ki tòke' Filip ki ye wò ní kí kèle u'saan.

32 U kàanh *Uwien ya gbònkù ni nà saan nnò, ñí kεle' ki ye:

«Bi tuke wò tεn bi tuke upe nε ki joh bε ní tí kòre.

U te tεn bi gureh kipebuk ya kobr nε ka muòh.

Nnò nε u'mò ña len' tuba.

33 Bi yuòn' wò, nε ki mun' wò imòn,

ñmε ji li len u'yaabii bó?

Kimε bi gben' u'miεl uñendun wuu ni ñò.»

34 Nε uje nnò tòke' Filip ki ye: «N faare' ñε nε, laan tòke nni, *Uwien ya ñòbonsòknl nnò len' ñmε ya gber nε? Wòn bugben ya gber nε bii u len' uba yaar nε?»

35 Nεn saan nε Filip ñi' mikεlm nnò bo ki tòke' wò *Yesu ya gbεmònmònt.

36 Bi joh ki tí baa' libùol liba miñunm te ni'saan, nε uje nnò tòke' Filip ki ye: «Liike-a, miñunm sò-a! A li tuo kí sñi nni Uwien ya ñunm-ii?»

37 [Nε Filip ye: «A teke' *Yesu ki jin' mənəmənəm la, usən te.» Nε u ye: «N teke' ki jin' ki ye *Yesu Kristo yé Uwien ya Bijε nε.»]*

38 Nεn saan nε u cère' bi sien' kutənlolku nnə, nε wən nin Filip kε bile jüre', ki kən' miñunm ni, nε Filip sīi' wə Uwien ya ñunm.

39 Bi ñεn' miñunm ni uyo wə nnə, nε Yonbdaan ya Fuoñaanm taa' Filip ki bure'. Ujε nnə ɲa ji laa' wə nε ki liεbe' ki kən' u'tenlolku ni, ki joh nin uyensənge.

40 Filip wən, bi tī laa' wə Asət ya du ni nε. U ñεh idu yà kε ni nnə, u təkεh binib tigbεmənəmənt nε, ki tī baa' Sesare ya du ni.

9

Səl pekre' ki paan' Yesu bo

1 U ya yo ki laa' Səl laan biε ki ɲməbe limutuol binib bā teke' Yonbdaan ki jin' nnə bo nε, ki nuunh wə ń ku bε. U jon' bitətuərɕienb ya cien saan,

2 wə ń kεle kugbənku kí de wə usən wə ń jo *Sufmbε ya táan ya dur tà te Damas ya du ni nnə. U tī laa' ni'bó binib bā pε *Yesu ya sən bo, ń yé bijεb bii bipiib la, wə ń cuo bε kí lóle, kí taa bε ní Yerusalem ni.

3 Səl joh ki tī nεke Damas ya du ma nnə, nε kuwenwenku kuba ñεn' paaki bó ní i ya táan bo, ki wende' ki yile' u'bo.

4 U lu' tingi ni, nε ki cii' uniεke uba bó u teh: «Səl, Səl, bε tien' a jèndeh nni?»

5 Nε Səl niire' ki ye: «Yonbdaan, a yé u lε daan nε?» Nε u təkε' wə ki ye: «Min *Yesu nε, a jèndeh min nε.

* **8:37** Bi kpιe' ki kεle' tigbənt tà nnə ya tuba ni migbiirm 37 ɲa te tu'ni.

6 Ama fii, kí kɔ udu ni, bi li tɔke ɲε a li tien ma bo.»

7 Sɔl nin bijεb bà tɔke nnɔ jeke ki se, ka ji li fre kí len, kimε bi cii' uniεke bó nε, ama ba laa' wà lienh.

8 Sɔl fii', u'nunbii kε, ama wa ji lenh. Nε bi cuo' u'nuɔ, ki dɛre' wɔ ki kɔn' Damas ya du ni.

9 U tien' iwien ita ka lenh, ka jinh, ka ñuh mɔ.

10 Tɔ, unil uba là te Damas ya du ni, ki teke' Yonbdaan ki jin', bi yih wɔ Ananiyas. Yonbdaan yin' wɔ tidεknt yaam ki ye: «Ananiyas.» Nε u ye: «Min sɔ, Yonbdaan.»

11 Nε Yonbdaan tɔke' wɔ ki ye: «Fii, kí tĩ kprien usen wà bi yih wù usen wà cuube nnɔ, kí lí joh Sudas den, kí tĩ niire uje uba bó, u te ki kàareh, bi yih wɔ Sɔl. U yé Tars ya du ya nil nε.

12 U laa' uje uba tidεknt yaam, bi yih wɔ Ananiyas, u kɔn' ní u'saan, ki lá taa' u'nuɔ ki paan' u'bo, wɔ ní likre.»

13 Nε Ananiyas jiin' ki ye: «Yonbdaan, n cii' binib len' uje bugben ya gber ki yebe. Bi ye u jènde' a'nib ki gbien' Yerusalem ni.

14 Bitɔtuɔrcienb de' wɔ usen u baa' niε saan mɔ wɔ ní cuo binib bà taakeh a'yel bo nnɔ nε.»

15 Nin nen kε Yonbdaan tɔke' wɔ ki ye: «Li joh u'saan, kimε min nε gènde' wɔ, wɔ ní cère bà ɲa yé Israyel yaab nin bi'berb nin Israyel yaab ní bende n yé udaan wà.

16 Min bugben nε li wuɔn wɔ u li ji ijend yà kε n'yel bo.»

17 Nεn saan nε Ananiyas fii' ki jon' Sudas den, ki tĩ kɔn' Sɔl saan, ki taa' u'nuɔ ki paan' u'bo, nε ki ye: «N'ninje Sɔl, Yonbdaan *Yesu wà cère' a laa' wɔ usen ni, uyo wà a we ní nnɔ nε sɔn' nni ní, ní baa kí

cère á likre, kí cère *Mifuoñaanm ní jiiire ní a'bo.»

¹⁸ Nε nibonn niba ñen' Sɔl ya nun ni i ya tãan bo ki lu' ki naan tijenpɔkr. U ya yo nε u likre', ki fii', bi sii' wɔ Uwien ya ñunm,

¹⁹ nε u jin' tijier ki laa' mituɔm.

Sɔl kpaande' Uwien ya gber Damas ya du ni

Sɔl tien' Damas ya du ni iwenkãanke binib bà teke' Yonbdaan ki jin' nnɔ saan.

²⁰ Nε ki cin' i ya tãan bo ki kɔh *Sufmbε ya táan ya dur ni, ki tɔkeh binib ki teh *Yesu yé Uwien ya Bijε nε.

²¹ Miyɔkm cuo' binib bà ke ciih u tɔkeh tigber tà nnɔ, nε bi niireh tɔb ki teh: «Bo, na yé wɔn nε là jèndeh binib bà taakeh *Yesu ya yel bo Yerusalem ni nnɔ-ɔɔ? Wa baa' wɔ ní lá cuo bà mɔ te niε saan nɔ nε, kí lɔle bε, kí taa bε kí jo Yerusalem, kí tĩ njukn bitɔtuɔrcienb-ii?»

²² Sɔl wɔn tũrekeh ki faakreh nε, ki lienh ki jinh *Sufmbε bà te Damas ya du ni nnɔ, ki wɔngeh bε ki teh *Yesu mɔnbe ki yé Uwien ya Nigendkε Kristo nε.

²³ Iwien yà yebe gèbre', nε *Sufmbε nnɔ gbiere' ki kpaan' bε ní ku Sɔl.

²⁴ Idaan ke, ñonku nin wien ni, bi ke ki gu udu nnɔ ya guon ya nañuɔn nε, Sɔl lá ñen' ní la, bε ní ku wɔ. Nε u cii' bi kpaan' u'bo iyε ma bo.

²⁵ Nε kuñonku kuba, wɔn nin binib bà te nnɔ yuure' wɔ kukendencencienku kuba ni, ki ñen' liguonl.

Sɔl liebe' Yerusalem bó

²⁶ Nε Sɔl bure' ki tĩ baa' Yerusalem, ki yíe wɔ ní taan nin binib bà teke' *Yesu ki jin' nnɔ; nε bi'ke

fenge' wɔ, ka teke' ki jin' ki ye u'mɔ ji yé unil wà teke' *Yesu ki jin' nɛ.

27 Nɛn saan nɛ Banabas taa' wɔ ki jon' *Yesu ya tondb saan, ki tĩ tɔke' bɛ Sɔl là laa' Yonbdaan usɛn ni ma bo nin Yonbdaan len' nin wɔ ma bo nin u laa' lifɛl ki tɔke' binib *Yesu ya gbɛr Damas ya du ni ma bo.

28 Banabas tɔke' bɛ ma nnɔ nɛ bi tuo' ki cère' Sɔl nin bɛn te. U tɔkeh nin bɛ ki cuonh Yerusalɛm ni ni'kɛ saan, ki tɔkeh binib Yonbdaan ya gbɛr nin lifɛl.

29 U là tɔke' *Sufmbɛ bà lienh Grɛkmbɛ ya lenm nnɔ mɔ tigbɛr nnɔ, nɛ bi finde' nin wɔ, ki nuunh bɛ ní ku wɔ.

30 Binib bà teke' *Yesu ki jin' nnɔ cii' bi nuunh bɛ ní ku Sɔl ma nnɔ, nɛ bi taa' wɔ ki jon' Sesare ya du ni, ki cère' u bure' Tars ya du bó.

31 *Kristo ya taanl yaab bà te Sude ya tinfɛnm ni nin Galile ya tinfɛnm ni nin Samari ya tinfɛnm ni nnɔ kɛ là te uyɛnduɔn ni nɛ, ki faakreh mitekjim ni, ki boh Yonbdaan bi'fuobm ni nɛ, *Mifuoñaanm saakreh bi'gbɛnɛnt ki cèreh bi yɛbreh ki pukndeh.

Pier cère' Ene faake'

32 Tɔ, Pier joh ni'kɛ saan ma nnɔ, nɛ ki jon' Lida ya du ya nib bà teke' *Yesu ki jin' nnɔ mɔ saan.

33 U laa' ujɛ uba ni'saan u'gbɛnɛnt faan' bi yih wɔ Ene. U dɔ kukaagbɔnku bo haali ibin iniin ka freh ki fih.

34 Nɛn saan nɛ Pier tɔke' wɔ ki ye: «Ene, *Yesu Kristo de' nɛ laanfɛ nɔ. Fii, kí gbɔgbɔbe a'kaagbɔnku.» Nɛ u pɔk ki fii' i ya tãan bo.

35 Binib bà kε te Lida ya du ni nin Sarənn ya du ni nnə laa' wə, nε ki lèbre' bi'tetem, ki paan' Yonbdaan ya sən bo.

Pier cère' upii uba mεkre' Yope ya du ni

36 Upii uba là te Yope ya du ni ki teke' *Yesu ki jin', bi yih wə Tabita, ki liebe' ki yih u'yel bugben Grεkmbε ya lenm ni ki teh Dorkas, ni'tingi si: «upiecel». U là sən itùonmən mən i yebe, nε ki punh bijiinb mipum.

37 Uwien uba sə u lá bunge', ki kpo'. Bi sīi' wə, nε ki taa' wə ki tī ble' lidutətuəl ya duku kuba ni paaki.

38 Yope ya du ya nib bà teke' *Yesu ki jin' nnə cii' Pier te Lida ya du ni. Idu nnə ηa fəke nin i'tə ma nnə, nε bi sən' bijeb bile, bε n' tī yin Pier wə n' nīkn kī baa bi'saan tonm.

39 Bi tī baa' ki təkε' Pier nε u fii' ki paan' bi'bo ki bure'. U tī baa' ni'saan, nε bi taa' wə ki don' paaki ya duku nnə ni. Bikpopiib bà kε taan' ni'saan nnə te Pier ya nun bó ki muəh, ki wəngεh wə tikpεlcer tà Dorkas là nēle' tū uyo wà u là fuobe nnə.

40 Pier ηəre' bi'kε ki nēn', nε ki gbaan', ki kàare', ki pekre' utenkpii nnə bó ki len' ki ye: «Tabita, fii.» Nε u likre', ki laa' Pier, nε ki fii' ki kēle'.

41 Pier cuo' u'nuə ki fin' wə, nε ki yin' binib bà teke' *Yesu ki jin' nnə nin bikpopiib nnə, ki taa' wə ki wuən' bε u fuobe.

42 Binib bà kε te Yope ya du ni nnə cii' tigber nnə. Nεn bo nε binib teke' Yonbdaan ki jin' ki yebe.

43 Pier tien' Yope ya du ni ki wuəke'. U là te uje u'ba den nε, bi yih wə Simən u yé ugbənjεbl.

10

Kòrneyi laa' Yonbdaan ya tond uba tidεknt yaam

¹ Ujε uba là te Sesare ya du ni, bi yih wɔ Kòrneyi. U yé Sojambε kobk ya cien nε. Bi yih Sojacεkl nnɔ «Itali ya Sojambε nε.»

² Kòrneyi nin u'den yaab kε pε Uwien bo mɔnmɔnm nε, ki boh wɔ. U punh bijiinb mipum ki gbiekeh, ki kàareh idaan kε.

³ Lidaali liba ya tajuɔku tikur tuta ya yo, nε u cinbe ki laa' Uwien ya tond uba tidεknt yaam, u kɔn' ní u'saan ki yin' wɔ ki ye: «Kòrneyi.»

⁴ U liike' Uwien ya tond nnɔ, nε bujεwaanbu cuo' wɔ, nε u ye: «Yonbdaan, a ye ba?» Nε Uwien ya tond nnɔ tɔke' wɔ ki ye: «A'kaare nin a punh bijiinb mipum ma nnɔ nε cère' Uwien tiere' a'bó.

⁵ Fεnfennɔ, sɔn binib bε ní jo Yope ya du ni, kí tí yin uje uba ní, bi yih wɔ Simɔn, ki baanh wɔ Pier.

⁶ U te ugbɔnjεbl uba den nε, bi yih u'mɔ Simɔn. Iden nnɔ te miñunciεnm ya gbaal nε.»

⁷ Uwien ya tond wà len' nin Kòrneyi nnɔ bure', nε Kòrneyi pɔk ki yin' u'tonsɔnb ni bile nin u'sojambε bà te u'saan idaan kε, ki sɔnh wɔ itùon nnɔ ni ya uba, wà pε Uwien bo mɔnmɔnm nnɔ,

⁸ ki tɔke' bε u laa' nà nnɔ kε, nε ki sɔn' bε Yope ya du bó.

Uwien wuɔn' Pier nibonn niba tidεknt yaam

⁹ Kutaaku faa' ki laa' bi te usen ni ki nεke Yope ya du. Kuwensiiku ya yo, nε Pier don' u te kudulekaaku kùà ni nnɔ ya paaki wɔ ní kàare.

¹⁰ Mikònm cuo' wɔ, nε u yíe wɔ ní ji. Bi teh tijier bε ní de wɔ uyo wà nnɔ, nε u laa' tidεknt yaam,

11 kutaaku yε, ki laa' nibonn niba, nĩ naan bukpaɛɓu ki piε, bi co ni'ñagben inan nĩ jiinh ní tingi.

12 Itàan inan ya wεnt kε ya bol nin tiwεnt tà fuunh kubenku bo kε ya bol nin inuɔn kε ya bol te nibonn nnɔ bo.

13 Nε u cii' uniεke uba bó u ye: «Pier, fii kí ku kí ηmɔn.»

14 Nε Pier ye: «Kayi, Yonbdaan, n tĩ fii' ma, ma ηmɔn' nibonn nà yé likuɔɓ, ki yé tijoknt ya bonn fiebu.»

15 Nε uniεke nnɔ tí ye: «Uwien mɔnge' nà la, la ye nĩ yé jɔknt.»

16 Uniεke nnɔ ye nnɔ bolm mita, nε nibonn nnɔ pɔk ki liεbe' ki don' kutaaku.

17 Uyo wà Pier te ki maaleh wɔ rí bende u laa' nibonn nà tideknt yaam nnɔ ya tingi nnɔ, nε binib bà Kɔrnεyi sɔn' bε, bi te ki niireh bε rí bende Simɔn den nnɔ baa' ni'saan, ki lá sere' bunañɔbu ni,

18 nε ki yin' ki niire' ki ye: «Ujε wà bi yih wɔ Simɔn, ki baanh wɔ Pier nnɔ te iden yà sɔ-ɔɔ?»

19 Pier laan biε ki te ki maaleh u laa' nibonn nà tideknt yaam nnɔ ya tingi, nε *Mifuoñaanm tɔke' wɔ ki ye: «Liike, bijeb bita biba nuunh ηε.

20 Fii kí jiire, kí paan bi'bo, ki la jie, kimε min nε sɔn' bε ní.»

21 Nε Pier jiire', ki tɔke' bijeb nnɔ ki ye: «Min nε yé unil wà ni nuunh wɔ nnɔ. Ni nuunh nni bε bo?»

22 Nε bi tɔke' wɔ ki ye: «Kɔrnεyi nε sɔn' tε ní. U yé Sojambe kobk ya ciεn nε, ki yé ugbemɔndaan, ki boh Uwien. *Sufmbε kε pɛkeh wɔ ki gbiekeh nε. Uwien ya tond uba tɔke' wɔ ki ye wɔ rí yin ηε, á baa u'den wɔ rí cenge a'gber.»

23 Pier taa' bε ki kɔn', ki cère' bi gɔn'.

Nì faa' nε u fii' ki paan' bi'bo. Yope ya du ya nib bà teke' *Yesu ki jin' nnɔ ya biba p̄iere' wɔ.

24 Nì tí liεbe' ki faa' nε P̄ier baa' Sesare ya du ni. U baa' ki laa' K̄orn̄eyi yin' u'den yaab nin u'jotiem̀n̄b bi taan' ηɔ, ki kε ki gu wɔ.

25 P̄ier baa' uyo wà nnɔ, nε K̄orn̄eyi tuobe' wɔ, ki lá gbaan' u'nintùli, ki puke' wɔ.

26 Nε P̄ier t̄ake' wɔ ki ye: «Fii», nε ki cuo' wɔ ki fin' ki ye: «N'm̄ɔ yé unisaal nε.»

27 U lienh nin wɔ ki t̄i k̄on', nε ki laa' binib taan' ki yεbe.

28 Nε u t̄ake' bε ki ye: «Ninbi, ni bεn ki ye unil wà kε yé Suf ηa ηm̄obe s̄en wɔ n̄ kɔ wà ηa yé Suf den bii wɔ n̄ taan nin udaan. Ama min w̄on Uwien wuɔn' nni ki ye n la ye uba yé j̄oknt ka kpe n̄ n̄εkn wɔ.

29 N̄en bo nε ni yin' nni ma nnɔ, n baa', ka ȳie'. N ji niireh nε nε, ni cinbe ki yin' nni bε bo?»

30 Nε K̄orn̄eyi t̄ake' wɔ ki ye: «Det̄al̄bó ya tajūku tikur tuta ya yo, t̄en wu ya yo, n là te n'den ki k̄aareh, nε ki laa' uje uba i ya t̄aan bo, u se n'nun bó ki guo tikp̄el̄c̄er t̄u windeh teen.

31 Nε u t̄ake' nni ki ye: «K̄orn̄eyi, Uwien teke' a'kaare, ki tiere' a punh bijiinb mipum ma nnɔ bó.

32 N̄en bo, s̄on binib bε n̄ jo Yope ya du ni, kí t̄i yin uje wà te ni'ból, bi yih wɔ Sim̄on, ki baanh wɔ P̄ier nnɔ n̄i. U te ugb̄on̄j̄ebl uba den nε, bi yih u'm̄o Sim̄on, u'den te miñuncīenm ya gbaal.»

33 U t̄ake' nni ma nnɔ, i ya t̄aan bo, nε n s̄on' bε n̄ t̄i yin ηε n̄i. A baa' ma nɔ, n̄i m̄on. F̄en̄f̄enn̄ɔ, t̄i'k̄e te niε saan Uwien ya nun bó nε, ki ȳie tí cii tigber t̄a kε u t̄ake' ηε á lá t̄ake t̄ε nnɔ.»

P̄ier t̄ake' Uwien ya gber K̄orn̄eyi den

34 Nε Pier len' ki ye: «Imòn nε, fεnfennò n bende' ki ye Uwien ηa yíe uba ki cεn' utò.

35 Inibol kε ni, unil te ki boh Uwien, ki teh nà cuube la, Uwien ya yεnm sǎnge u'bo nε.

36 Ni bεn tigbεmǎnmǎnt tà Uwien cère' Israyel yaab cii' tǔ nnò. Tǔ yé tigber tà cère' Uwien nin binib taan' buñǎbu kí ñε *Yesu Kristo wà yé unil kε ya Yonbdaan nnò bo nε.

37 Ki bεn San là kpaandeh uyo wà ki teh binib ní lèbre bi'tetem wǎ ní sli bε Uwien ya ñunm nnò gèbre' ma nnò, nibonn nà tien', ki cin' Galile ya tinfenm ni ki tí baa' Sude ya tinfenm kε ni.

38 Ki bεn mǎ ki ye Uwien cère' *Mifuoñaanm te Nasaret ya *Yesu bo, ki de' wǎ mituǎm. U là cuonh ni'kε saan nε ki teh nà mǎn, ki cèreh binib bà kε usenpol jèndeh bε nnò faakreh, kimε Uwien là te nin wǎ.

39 U tien' tibont tà kε *Sufmbε ya du ni nin Yerusalem ni nnò, tinbi nε yé tu'mǎnkunb. U ya *Yesu nε bi kpε' wǎ udǎpǎnpǎn bo, ki ku' wǎ.

40 Ama wǎn nε, Uwien mεkre' wǎ wienta daali bitenkpiib ni, ki cère' binib laa' wǎ.

41 Wa cère' udu ya nib kε laa' wǎ, ama Uwien gènde' tinbi bà uyoyo ti yé bimǎnkunb nnò, u cère' tinbi nε laa' wǎ. U mεkre' bitenkpiib ni ma nnò, tinbi nin wǎn nε taan' ki jin', ki ñun'.

42 U tǎke' tinbi nε ki ye tí li kpaandeh ki tǎkeh udu ya nib u'gbεr, kí li yé u'mǎnkunb ki ye Uwien gènde' wǎn nε, wǎ ní bu binifuob nin bitenkpiib kε tibuur.

43 *Uwien ya ñǎbonsǎknb kε là kun' wǎn *Yesu bo imòn ki ye wà kε teke' wǎ ki jin' la, Uwien li fère udaan u'biere u'yel bo.»

Mifuoñaanm jiire' ní bà ña yé Sufmbε bo

44 Pιεr laan biε ki lienh, nε *Mifuoñaanm jiire' ní binib bà kε cengeh u lienh tigber tà nnɔ bo.

45 Nε *Sufmbε bà teke' *Yesu ki jin' ki p̄iere' Pιεr nnɔ, laa' Uwien de' bà ña yé *Sufmbε nnɔ mɔ *Mifuoñaanm nε n̄i cuo' bε miyɔkm.

46 Bi cii' bi lienh ilenbol ki p̄εkeh Uwien. Nεn saan nε Pιεr len' ki ye:

47 «Uwien de' binib biε mɔ *Mifuoñaanm tɛn tinbi ma nɔ, ñmε ji li fre kí ye bi la s̄ii bε Uwien ya ñunm-i?»

48 Nε ki de' usen bi s̄ii' bi'kε Uwien ya ñunm, *Yesu Kristo ya yel bo. Nεn saan nε bi gbáan' Pιεr ki ye wɔ ní tien bi'saan iwenkáankε kí pukn.

11*Pιεr liebe' ní Yerusalem ki t̄ake' Kristo ya taanl yaab u tien' n̄a*

1 *Yesu ya tondb nin Sude ya tinfɛnm yaab bà kε teke' *Yesu ki jin' nnɔ cii' bà ña yé *Sufmbε mɔ teke' Uwien ya gber ki jin'.

2 Pιεr liebe' ní Yerusalem u yo wà nnɔ nε *Sufmbε bà teke' *Yesu ki jin' nnɔ findeh nin wɔ

3 ki teh: «Bε tien' a k̄ɔn' bà ña yé *Sufmbε den, ki jin' nin bε tijier-i?»

4 Nεn saan nε Pιεr taa' tigber cin' ma bo, ki t̄ake' bε tù tentien' ma bo ki ye:

5 «N là te Yope ya du ni ki k̄aareh, nε ki laa' nibonn niba tideknt yaam, n̄i ñ̄en' ní kutaaku bo, ki naan bukpɛlbu ki piε, bi co ni'ñogben inan, n̄i jiinh ní ki lá nek̄n' nni.

6 N liike' n̄è m̄onm̄onm, nε ki laa' it̄aan inan ya went kε ya bol nin kumuɔku ni ya went kε ya bol

nin tiwɛnt tà fuunh kubenku bo kɛ ya bol nin inuɔn kɛ ya bol te nibonn nnɔ bo.

⁷ Nɛ n cii' uniɛke uba bó u tɔke' nni ki ye: <Pier, fii kí ku kí ηmɔn.>

⁸ Nɛ n ye: <Kayi, Yonbdaan, n tĩ fii' ma, nibonn ná yé likuəl ki yé tijɔknt ya bonn ηa laan kɔn' n'ñɔbu ni fiebu.>

⁹ Nɛ uniɛke nnɔ tí len' kutaaku bo ki ye: <Uwien mɔnge' ná la, la ye nĩ yé jɔknt.>

¹⁰ Uniɛke nnɔ ye nnɔ bolm mita, nɛ ni'ke liebe' ki don' kutaaku.

¹¹ Nɛ i ya tɔan bo, bijɛb bita baa' ní ti te* iden yá nnɔ ya nañɔbu saan. Bi sɔn' bɛ Sesare ya du bó ní nɛ bɛ rí lá yin nni.

¹² Nɛ *Mifuoñaanm tɔke' nni ki ye rí paan bi'bo, ki la ηmɔbe gèngènde. Nɛ ti'ninjɛb biluob biɛ nɔ pĩere' nni, ti tĩ baa' ki kɔn' uje nnɔ den,

¹³ nɛ u tɔke' tɛ u laa' Uwien ya tond uba baa' u'den ma bo, ki tɔke' wɔ ki ye wɔ rí sɔn binib bɛ rí jo Yope ya du ni, kí tĩ yin uje wà bi yih wɔ Simɔn, ki baanh wɔ Pier nnɔ ní.

¹⁴ U li tɔke wɔ tigbɛr tà li cère wɔn nin u'den yaab kɛ rí ηmɛre.

¹⁵ N cin' n li lienh, nɛ *Mifuoñaanm pɔk ki jiiere' ní bi'bo tɛn mĩ là jiiere' ní ti'bo micincinm ma nnɔ.

¹⁶ Nɛn saan nɛ n tiere' Yonbdaan là tɔke' tɛ liñɔbonl là nnɔ. U là ye: <San là taa' miñunm nɛ ki sii' binib Uwien ya ñunm, ama ninbi wɔn, n li cère *Mifuoñaanm nɛ rí jiiere ní ni'bo.>

¹⁷ Uwien de' tinbi bà teke' Yonbdaan *Yesu Kristo ki jin' bupaabu bùa nnɔ, u de' bi'mɔ bu ya

* **11:11** Bi kpie' ki kele' tigbɔnt tà nnɔ ya tuba ni, nĩ kele' ki ye n te nɛ.

paabaabu nε. Min yé ημε nε kí fre kí pien Uwien u la tien u yíe ma?»

18 *Sufmbε nnɔ cii' Pier len' nnɔ ma nnɔ, nε ba ji finde' nin wɔ. Bi pɛke' Uwien, nε ki tɔke' ki ye: «Imòñ, Uwien nε mɔnbe ki cère' bà ηa yé *Sufmbε nnɔ mɔ lèbre' bi'tetem ki laa' limiel.»

Antiyɔk yaab teke' Yesu ki jin'

19 Tɔ, bi ku' Etienn uyo wà nnɔ, nε bi cin' ki jèndeh binib bà teke' *Yesu ki jin', nε bi yere' ni'ke saan, ki tĩ baa' Fenisi ya tinfɛnm nin Ciip nin Antiyɔk ya du ni, ki tɔkeh *Sufmbε baba *Yesu ya gbɛr.

20 Ama bi'ni bà yé Ciip nin Sirenn yaab nnɔ baa' Antiyɔk ya du ni, nε ki cin' ki tɔkeh bà ηa yé *Sufmbε nnɔ mɔ Yonbdaan *Yesu ya gbɛmɔnmɔnt.

21 Bi là ηmɔbe Yonbdaan ya tuɔm nε. Nɛn bo nε binib teke' Yonbdaan ki jin', ki lèbre' bi'tetem, ki paan' u'sen bo ki yebe.

22 Tigber nnɔ lu' *Kristo ya taanl yaab bà te Yerusalem ni nnɔ ya tubl ni, nε bi sɔn' Banabas Antiyɔk ya du bó.

23 U tĩ baa' ki laa' Uwien tien' bε tinimònt ma nnɔ nε u'yɛnm sɔnge' ki gbien'. Nε u saake' bi'ke ya gbɛnɛnt ki ye bε ní li pɛ Yonbdaan ya sen bo nin inunmón.

24 Banabas là yé unimòñ nε, ki teke' *Yesu ki jin', nε *Mifuoñaanm te u'bo. Nɛn bo nε binib là teke' Yonbdaan ki jin' ki yebe ki pukn' u'bó.

25 Ni ya puoli bó nε Banabas bure' Tars ya du bó wɔ ní tĩ nuun Sɔl.

26 U tĩ laa' wɔ, nε ki taa' wɔ ki baa' Antiyɔk ya du ni. Banabas nin Sɔl tien' len libinηmenl nε ki te Kristo ya taanl yaab ni ki wɔkn' linigol Uwien ya

gber. Bi cin' ki yin' binib bà teke' Yesu ki jin' «Kristo yaab» Antiyók ya du ni nɛ.

27 U ya yo nɛ *Uwien ya ñɔbonsɔknɔ biba ñɛn' Yerusalɛm, ki baa' Antiyók ya du ni.

28 Bi yih uba Agabus. U fi' ki sere', nɛ *Mifuoñaanm cèrè' u len' ki ye mikònciɛnm miba li lu utingbɛn kɛ bo. (Mikònciɛnm nnɔ mɔnbe ki lu' uberciɛn Klod ya yo nɛ.)

29 Agabus len' nnɔ ma nnɔ nɛ bà teke' *Yesu ki jin' nnɔ ye unil kɛ ní de u li fre kí de nà, bɛ ní taa kí tĩ tore bi ya tɔb bà te Sude ya tinfɛnm ni nnɔ.

30 Bi'kɛ de', nɛ bi taa' ki sɔn' Banabas nin Sɔl bɛ ní tĩ de *Kristo ya taanl ya ciɛnb bà te Sude ni nnɔ.

12

Uber Herod jènde' bà teke' Yesu ki jin'

1 U ya yo nɛ uber Herod cin' ki jèndeh *Kristo ya taanl yaab biba.

2 U cèrè' bi ku' San ya ninjɛ Saak nin kijusiek.

3 U tien' nnɔ, ki laa' ní ñmaake' Sufmbɛ, nɛ u cèrè' bi tí cuo' Pìɛr mɔ. Ní là yé uyo wà *Sufmbɛ jeleh kunacenkɔ kùà bi ñmɔnh kpɔnɔ wà ña ñmɔbe ñɔke nnɔ nɛ.

4 Bi cuo' wɔ ma nnɔ nɛ ki taa' wɔ ki tĩ pekɔn'. Nɛ ki cèrè' Sojambɛ icɛk inan gu wɔ. Cɛkl kɛ cɛkl ñmɔbe sojambɛ binan nɛ. Herod yíe *Sufmbɛ ya Pak ní gèbre ñɔ nɛ wɔ ní ñɛn Pìɛr kí bu wɔ tibuur udu ya nib ya nun bó.

5 Pìɛr te lipɛkl ni ma nnɔ nɛ *Kristo ya taanl yaab mɔ te ki kàareh Uwien nin inunmón, ki dienh wɔ.

Uwien ya tond uba ñɛn' Pìɛr lipɛkl ni

⁶ Tò, kutaaku kùà li faa ñò Herod ní ñen Pìer kí bu wò tibuur nnò ya ñanku ki laa' Pìer dò sojambe bile ya siik ni ne ki gòh, ki lùò tikudòkr tule. Biguguurb mò se bunañòbu saan ki gu.

⁷ Nè Yonbdaan Uwien ya tond uba pòk ki può' nè u'wenwenku wende' kuduku nnò ni. U ñi' Pìer ya kele ni ki finde' wò, nè ki tòke' wò ki ye: «Fii tonm», nè tikudòkr nnò lore' u'nuò ni ki lu'.

⁸ Nè utond nnò tí tòke' wò ki ye: «Gbin a'ningbenl, kí cèke a'tacaan.» Pìer tien' nnò, nè u tí ye: «Gole a'liergbenku kí paan n'bo ní.»

⁹ Nè Pìer paan' u'bo ki ñeh, ki maaleh ki teh ñi yé tidεknt nè. Wa maaleh ki teh utond nnò tien' nà nnò mənbe ki yé imən nè.

¹⁰ Bi ñeh ma nnò nè ki gèbre' uguguurl uba, ki tí gèbre' ulie, ki tí baa' tikur ya nagenku kùà pi saali ya nañòbu nnò. Kunagenku nnò pìire' ku'ba, nè bi ñen', ki kpìen' usen uba ki cuon' waamu, nè utond nnò pòk ki bure' ki dāan' wò.

¹¹ Nèn saan nè Pìer ya nun bó wende', nè u ye: «Fεnfennò nè n bende' ki ye ñi yé tigbεmònt. Yonbdaan nè mənbe ki sòn' u'tond ní u lá fie' nni Herod ya nuò ni, ki ñen' nni *Sufmbe yíe be ní tien nni nà nnò ni.»

¹² Pìer cii' nà tien' wò nnò ya tingi, nè ki bure' San wà bi baanh wò Mark nnò ya naa Mari donbó. Binib taan' ni'saan ki kàareh ki yebe.

¹³ U tí baa', ki ñi' saali ya nagenku, nè upiitonsənl uba baa' ki lá liike' udaan wà ñih. Bi yih upii nnò Loda.

¹⁴ U bende' Pìer ya nieke, u'yεnm sange ki gbien' nè wa pìire, ki sən' ki liebe' u'tòb saan, ki tí tòke' be ki ye Pìer nè se bunañòbu saan saali.

15 U len' nnɔ ma nnɔ, nɛ bi tɔke' wɔ ki ye u waare' nɛ. Nin nɛn kɛ u ñiikeh ki teh ñi yé imɔn nɛ. Nɛ bi tɔke' wɔ ki ye ñi lii yé Uwien ya tond wà gu wɔ nɛ.

16 Pɛr biɛ ki se ki ñih kunagɛnku, bi pɛire' ki laa' wɔn nɛ, nɛ ñi beke' bɛ cɛɛn.

17 Nɛn saan nɛ u yuon' u'nuɔ ki wuɔn' bɛ ki ye bɛ ní ñmile. Bi ñmile' nɛ u tɔke' bɛ Yonbdaan tien' ma ki ñen' wɔ lipɛkl ni, nɛ ki len' ki pukn' ki ye bɛ ní jo kí tĩ tɔke Saak nin bi ya tɔb tigbɛr nnɔ. Nɛ ki ñen' ki bure' niba bó.

18 Nĩ faa' uyo wà nnɔ, nɛ sojambe nnɔ ya yɛnm saa' ki gbien', nɛ bi niireh tɔb ki teh Pɛr wuɔ nín tien' mila?

19 Nɛn saan nɛ Herod cère' bi nuun' wɔ. Bi nuun' wɔ, ka laa', nɛ u yin' biguguurb nnɔ, ki niire' bɛ tigbɛr nnɔ, nɛ ki cère' bi ku' bɛ, nɛ ki siere' Sude ya tinɛnm ni, ki bure' Sesare ya du bó, ki tĩ tien' ni' bó idɛn ile.

Uber Herod ya kuum

20 Herod ya benku ni piebe' Tir nin Sidɔn ya nib bo ki gbien'. Nɛ bi'ke kpaan' buñɔbu bɛ ní jo kí lɛ wɔ. Bi kpɛ' ki laa' uje uba nɛ bi yih wɔ Blatus, wɔn nɛ gu Herod ya dugɔkaaku. Wɔn nin bɛn kpaan' tũ ñɔ wɔ ní cuo ubɛr ya dunl tigbɛr nnɔ ní gben nɛ, kime tijier ñɛh Herod ya du ni nɛ ki bàareh bi' du ni.

21 Bi sien' lidaali là bɛ ní cende tɔb nnɔ baa', nɛ Herod gole' u'berlierl, ki kèle' u'berbiek bo, nɛ ki cin' ki lienh binib kɛ ya nun bó.

22 U lienh ma nnɔ, nɛ bi'ke wuureh ki teh: «Nĩ yé Uwien ya niɛke nɛ, na yé nisaal yu.»

23 Nɛ Yonbdaan ya tond uba pebe' wɔ i ya tàan bo, ki cère' iwɛn iba ya bol lu' u'bo, nɛ ininbieb ñmɔnh wɔ u tĩ kpo', kime wa kpɛke' Uwien.

24 U ya yo nε Uwien ya gber tùore' ki yere' ki gbe ni'kε saan.

25 Banabas nin Səl bεn wən, bi là taa' mipum ki tì de' *Kristo ya taanl ya ciεnb Yerusalem ni ma nnə, nε ki taa' San wà bi baanh wə Mark nnə, ki liebe' ki jon' Antiyək ya du bó.

13

Mifuoñaanm cère' bi gènde' Banabas nin Səl ki sən' bε

1 *Kristo ya taanl yaab bà te Antiyək ya du ni nnə, *Uwien ya ñəbonsəknb nin *Yesu ya gber ya wənwəknb te bi'ni. Bεn si: Banabas nin Simeyən, bi baanh wə unibən nin Lusiyus, u yé Sirenn ya du ya nil nin Manayenn, bi taan' ki wube' wən nin Herod Antipas nε. Utə si Səl.

2 Lidaali liba nε bi lölε' buñəbu ki taan' buol liba ki dondeh Yonbdaan, nε *Mifuoñaanm təkε' bε ki ye: «Bore nni mεn Banabas nin Səl bi'ba, bε ní sən n yin' bε lituonl là bo nnə.»

3 Bi lölε' buñəbu ki kàare' ki tì gben' ma nnə, nε ki taa' bi'nuə ki paan' Banabas nin Səl bo, ki cèbe' bε bi bure'.

Banabas nin Səl jon' Ciip ya dekl bó

4 Tə, *Mifuoñaanm sən' Banabas nin Səl ma nnə, nε bi bure' ki tì baa' Selusi ya du ni, ki kən' buñercienbu, ki bure' Ciip ya dekl bó.

5 Bi tì baa' lidekl nnə ya du uba ni bi yih wù Salaminn, nε ki kəh *Sufmbε ya táan ya dur ni ki təkεh binib Uwien ya gber. San Mark mə là təkε nin bε ki toreh bε.

6 Bi cuon' ki càare' lidekl nnə kε, nε ki tì baa' ligbaatəl ya du uba ni, bi yih wù Pafos, ki cende'

uje uba, u yé uñakdaan, ki yé utonnennabonsaknl. U yé Suf ne, bi yih wə Bar Yesu.

⁷ Uñakdaan nnə là te lidekl nnə ya gobina saan ne, u yé ununwiendaan, u'yel si Segiyus Pəlus. U cieke wə ní cii Uwien ya gber, ne ki cère' bi yin' Banabas nin Səl ní.

⁸ Bar *Yesu nnə ya yetəl si Elimas ne. Grəkmbə ya lenm ni Elimas ya tingi si uñakdaan ne. U jeh Banabas nin Səl ya gber, ne ki ñikndeh wə ní pien gobina nnə u la teke *Yesu kí ji.

⁹ Ne *Mifuoñaanm cère' Səl, wə bi liebe' ki yih wə Pəl nnə caan' Elimas bo inun,

¹⁰ ki təke' wə ki ye: «Utonnendaan sin, a'biere ne yebre' nin ne, a yé usenpol ya bije ne, ki nen nà ke mən. A nuunh á saa Yonbdaan ya gbemənt kí tí kpaan mila ne?

¹¹ Fənfennə, sin nin Yonbdaan ne kòle'. U li cère á juən teteli, ka ji li lenh bənbənl mənən kí tí baa uyo wə u yie.» I ya taaan bo, nǐ tien' ten ligunl yaam ki biike' u'nun bó, ne u yekn' ki juən', ki tulnh ki nuunh wə li cuo u'nuə kí diə wə.

¹² Gobina nnə laa' nǐ tien' nnə ma nnə, ne u teke' Yonbdaan ki jin', kimə Yonbdaan ya gber tà bi wəkn' wə nnə jin' wə cəen.

Pəl nin Banabas jon' Pisidi ya tinfenm ya du uba ni bi yih wə Antiyək

¹³ Pəl nin u'təntəknlieb kən' buñercienbu Pafos ya du ni, ki bure' ki tí baa' Pəje ya du ni, u te Panfili ya tinfenm ni. Nen saan ne San Mark daan' be ki liebe' Yerusalem.

¹⁴ Pəl nin Banabas bən siere' Pəje ya du ni, ki bure' ki tí baa' Antiyək ya du ni, u te Pisidi ya

tinɛnm ni. *Saba ya daali, nɛ bi kɔn' ki kɛlɛ' bi'taanl ya duku ni.

15 Bi kaan' Moyis là kɛlɛ' *yiko ya gbɔnku kùà nnɔ ni nin *Uwien ya ñɔbonsɔknɔ là kɛlɛ' nà nnɔ ki gben', nɛ litaanl ya duku nnɔ ya ciɛnb sɔn' bɛ ní tĩ tɔke bɛ kí ye bi ñmɔbe tigbɛr bɛ ní tɔke kí saake binib ya gbɛnɛnt la, bɛ ní tɔke.

16 Nɛn saan nɛ Pɔl fii' ki sere' ki yuon' unuɔ ki len' ki ye: «Israyɛl yaab nin ninbi bà kɛ boh Uwien nnɔ, li cengeh mɛn.

17 Tinbi Israyɛl ya bol ya Wien nɛ là gɛndɛ' ti'yaajɛb, ki cɛrɛ' bi pɔrɛ' uyo wà bi là te Esipt ni nnɔ. Nɛ Uwien taa' u'tuɔm ki ñɛn' bɛ u'ni.

18 U jɛndɛ' nin bɛ kupenpelku ni ibin pinan nɛ,

19 ki yaan ki gben' inibol ilole yà là kɔ Kanaan ya tink bo nnɔ, ki taa' bi'tink nnɔ ki de' tɛ, kí kpendɛ' ti'yaak.

20 «Kí ñɛ uyo wà Israyɛl yaab là kɔ Esipt ni nnɔ kí tĩ baa uyo wà Uwien de' bɛ Kanaan ya tink nnɔ, nĩ tien' tɛn ibin kobiinan nin piɲun nɛ. Ni ya puoli bó nɛ Uwien gɛndɛh bi'ni biba ki teh bi'sɛnliɛrb, ki ñmɔñmɔbe ki tĩ baa' u'ñɔbonsɔknl Samiɛl ya yo.

21 U ya yo nɛ bi ye bi yíe bɛ ní li ñmɔbe ubɛr, nɛ Uwien gɛndɛ' Kis ya bijɛ Sawul, u yé Bɛnsamɛn* ya baamul ya nil ki tien' bi'bɛr. U yé bi'bɛr ki tĩ baa' ibin pinan,

22 nɛ Uwien ñɛn' wɔ libɛl ni, ki taa' *Dafid ki tien' bi'bɛr. Uwien len' wɔn *Dafid bo nɛ ki ye: «N laa' Yɛsɛ ya bijɛ *Dafid, u yé unil wà n'yɛnm sɔngɛ u'bo nɛ. U li tien n yíe nà kɛ.»

* **13:21** *Bɛnsamɛn* yé Sakɔb ya bufɔrkaak nɛ, ki yé Israyɛl yaab ya baamul piik nin ile nnɔ ya liba ya yaajɛ.

23 Uwien ñen' wɔn *Dafid ya yaabii ni ne *Yesu ki tien' Israyel yaab ya Ñmienl kí ñe u là pùon' lipuonl là nnɔ bo.

24 San liere' *Yesu usen ki baa' ki lá tɔke' Israyel yaab ki ye be ní lèbre bi'tetem ηɔ wɔ ní sii be Uwien ya ñunm.

25 San là benh wɔ ní gben u'tuonl ma nnɔ, ne ki niire' be ki ye: «Ni ben n yé ni maaleh ki teh n yé wà nnɔ ne-εε? Na te nnɔ, wɔn pe ní n'puoli bó ne, ama ma nín kpε ní lore u'taceningben mɔnɔn.» »

26 Tɔ, ne Pɔl tí tɔke' be ki ye: «N'yaab *Abraham ya yaabii nin bà ηa yé *Sufmbe ki boh Uwien nnɔ, Uwien là cère' tinbi ne cii' tigber tà li cère tí ηmere nnɔ.

27 Nin nen ke Yerusalem ya nib nin bi'berb ηa bende' *Yesu yé udaan wà, ka cii' *Uwien ya ñɔbonsɔknb là len' nà, bi kàanh nè *Saba ke Saba ya daali nnɔ ya tingi. Nen bo ne bi bun' *Yesu tibuur. *Uwien ya ñɔbonsɔknb là len' ki ye bi li tien nnɔ ne.

28 Ba laa' bi li dule nà bo kí ye u kpε mikuum. Nin nen ke bi miε' Pilat usen be ní ku wɔ.

29 Bi tien' wɔ ní kele' *Uwien ya gbɔnku ni ki ye bi li tien wɔ ma bo ki gben' ma nnɔ ne ki jiiin' wɔ udɔpɔnpɔn bo, ki taa' wɔ ki tí sube'.

30 Ama Uwien cère' u mekre' bitenkpiib ni.

31 *Yesu cère' binib bà là pe u'bo ki ñen' Galile ki lá baa' Yerusalem nnɔ laa' wɔ iwien yà yebe. Fεnfεnnɔ ben ne yé u'mɔnkunb udu ya nib ya nun bó.

32 Tinbi mɔnɔn tɔkeh ne tu ya gbεmɔnmɔnt ne ki teh Uwien là pùon' lipuonl ki de' tí yaajeb ne.

33 U tien' lipuonl nnɔ ki de' tinbi bà yé bi'yaabii ne; ki mekre' *Yesu ten ní kele' ma Uwien ya yuon

ya gbɔ̀nku ni, iyul ile, ki ye:

⟨Sin nɛ yé n'Bijɛ.

Dinnɔ nɛ n wuɔ̀n' ki ye n yé a'Baa.⟩

³⁴ Uwien cère' *Yesu mɛkre' bitɛnkpiib ni, ka ji li liɛbe len, ki niireh nin wɔ̀ n b̀̀re. U là len' nɛn nɛ ki ye:

⟨N li de nɛ tibont tà n là p̀̀on' ki ye n li de tù *Dafid nnɔ,

tù ñɛn' ní n ya bùol nɛ, ki kpɛ bɛ n li du tu'bo.⟩

³⁵ Nɛn bo nɛ n̄́ tí kɛle' kugbɔ̀nku nnɔ ni niba saan ki ye:

⟨Ña n̄́ cère a'niñaan n̄́ b̀̀re.⟩

³⁶ *Dafid là fuobe uyo wà nnɔ, u là yé Uwien ya tonsɔ̀nl nɛ, ki teh Uwien yíe ma. U tí kpo', nɛ bi sube' wɔ̀ u'yaajɛb saan, u b̀̀re'.

³⁷ *Yesu wɔ̀n, Uwien mɛkre' wɔ̀ nɛ, wa b̀̀re'.

³⁸⁻³⁹ N'yaabɛ, Moyis ya yiko ña là fre' ki bù' nɛ gbɛm̀̀ndɛnb ama wa kɛ teke' *Yesu ki jin' la, Uwien li bù wɔ̀ ugbɛm̀̀ndaan nɛ. Ní li bɛn kí ye wɔ̀n bo nɛ bi t̀̀keh nɛ ki teh Uwien li f̀̀ere nɛ ni'biere.

⁴⁰ Tɔ̀, liike mɛn ni'yul bo ki la cère *Uwien ya ñ̀̀bonsɔ̀knb là len' nà nnɔ n̄́ tu nɛ. Bi là len' ki ye:

⁴¹ ⟨Ninbi bà yih bitɔ̀b fɛnm nnɔ, liike mɛn,

kí cère n̄́ jí nɛ ní juore fɛnm,

kimɛ n li tien miyɔ̀km ya bonn niba,

uyo wà ni laan fuobe,

unil t̀̀ke' nɛ lituonl nnɔ bó la,

na n̄́ teke kí ji.⟩ »

⁴² Pɔ̀l nin Banabas ñɛh litaanl ya duku nnɔ ni uyo wà nnɔ, nɛ bi gbáan' bɛ ki ye *Saba wà we ní nnɔ ya daali, bɛ n̄́ tí n̄́ liɛbe ní, kí lá t̀̀ke bɛ tu ya gbɛr.

⁴³ Litaanl nnò yaare' uyo wà nnò, nε *Sufmbε ligol nin binib bà yé Sufkpenkpænd ki pukeh Uwien nnò paan' Pòl nin Banabas bo. Nε Pòl nin Banabas tòkeh bε ki teh Uwien juoke' bε ma nnò, bε ní li tuu ki pε u'sen bo mǎnmǎnm.

⁴⁴ Tò, *Saba wà tuǎn' nnò ya daali, udu nnò ya nib bà yεbe taan' bε ní cenge Yonbdaan ya gber.

⁴⁵ *Sufmbε ya cienb laa' linigol nnò taan' ma nnò, nε bi ponbe' nin bε ki gbien', ki sukreh Pòl, ki saah u tòkeh tigber tà nnò.

⁴⁶ Nin nεn kε Pòl nin Banabas laa' lifèl ki tòke' bε ki ye: «Nì bi kpε tí kpiε kí tòke ninbi nε Uwien ya gber. Nε ni yìe', ka teke' tù, ki maale' ki ye na kpε ní lε limiel là ña ñmòbe gbenm. Nεn bo nε ti li pekre bà ña yé *Sufmbε bó.

⁴⁷ Yonbdaan tòke' tε nà sò. U ye:
 <N tien' sin nε kuwenwenku á li wende inibol kε, kí cère binib bà kε te utingben bo ní ñmεre.> »

⁴⁸ Binib bà ña yé *Sufmbε nnò cii' bi len' nnò ma nnò, nε bi'yenm sǎnge' ki gbien', nε bi pèkeh Yonbdaan ya gber cεen. Nε binib bà kε Uwien sien' ki ye bε ní lε limiel là ña ñmòbe gbenm nnò, teke' ki jin'.

⁴⁹ Nεn saan nε Yonbdaan ya gber yereh mit-infenm nnò kε ni.

⁵⁰ *Sufmbε ben wǎn, bi cère' bipiikpεkpiεkb bà te udu nnò ni, ki pukeh Uwien nnò nin udu nnò ya cienb kpre' Pòl nin Banabas bo, ki jènde' bε, nε ki ñore' bε ki ñen' bi'du ni.

⁵¹ Pòl nin Banabas kpakpaare' bi'taan ya tengunku ki wiε' nε†, nε ki bure' Ikoniyoṃ ya

† **13:51** Sufmbε bo ki kpakpaare itàan ya tengunku ya tingi si: nà kε ji tu unil la, nì yé u'yaar nε, na ji yé uba yaar.

du bó.

⁵² Binib bà teke' *Yesu ki jin' Antiyòk ya du ni nnò wòn *Mifuoñaanm te bi'bo nε bi ηmòbe uyεnsonge ki gbien'.

14

Pòl nin Banabas te Ikoniyòm ya du ni

¹ Pòl nin Banabas tí baa' Ikoniyòm ya du ni, nε ki tien' bi bi tien' mà Antiyòk ni nnò. Bi kòn' *Sufmbε ya taanl ya duku ni ki tòke' binib Uwien ya gber. Nεn bo nε *Sufmbε nin Grεkmbε teke' ki jin' ki yεbe.

² Ama *Sufmbε biba tien' uyufaa, ka teke' ki jin', ki sure' bà ηa yé *Sufmbε nnò bi kpre' binib bà teke' *Yesu ki jin' nnò bo, ki maaleh bi'bo nà bre.

³ Nin nεn kε Pòl nin Banabas tien' udu nnò ni ki wuòke'. Bi là ηmòbe lifèl ki lienh ki du Yonbdaan bo nε, nε u cèreh bi teh miyòkm ya bont ηò wò í wuòn kí ye bi tòkeh u'juokm ya gber tà nnò yé imàn nε.

⁴ Ama udu nnò ya nib ηa len' ki cii' tób bó, nε ki gbiire' icεk ile. Biba se *Sufmbε ya ciεk bó, nε bitób mò se *Yesu ya tondb ya ciεk bó.

⁵ *Sufmbε nin bi'ciεnb nin bà ηa yé *Sufmbε nnò ya biba bonde' bi li tien' *Yesu ya tondb ma, ki ye bi li jènde bε nε, kí yéke bε iten kí ku bε.

⁶ Pòl nin Banabas cii' bi nuunh bε í tien' bε ma, nε ki sèn' ki jon' Likawoni ya tinfεnm ya du Lista nin Dεbe nin idu nnò ya tengbaan ni.

⁷ Nε ki tòkeh ni'mò bó yaab tigbεmònmònt nnò.

Pòl nin Banabas te Lista ya du ni

⁸ Ujε uba là te Lista ya du ni, u'taan faan wà í fre kí fi kí sere. Bi maa' wò uwòb nε, wa cuon' fiebu.

9 Lidaali liba Pəl lienh nε u cengeh. Pəl caan' u'bo inun, ki bende' ki ye u'tekjim li cère wə́ n' faake.

10 Nε ki len' ufaa bo ki ye: «Fii kí sere.» Nε uje nnə́ fii' ki maabe' ki ci', ki cin' ki cuonh.

11 Linigol laa' Pəl tien' nà nnə́, nε ki wuure' Likawoni yaab ya lenm ni ki ye: «Ho! Ibule nε kpənde' binib ki baa' ti'saan-a!»

12 Nε bi yin' Banabas *Seyus, ki yin' Pəl Hεrmeɿ*, kimε Pəl nε səbe ki lienh.

13 Ubul *Seyus nnə́ ya duku te udu nnə́ ya guon ya nañəbu saan nε saali. Seyus ya tətəwɿrke tuke' ní inaje nin misipuum mà u tien' mē uyukpekpie yaam ki baa' iguon nnə́ ya nañəbu saan, ki yíe wən nin linigol nnə́ n' tūwɿre lituwɿrl kí de Banabas nin Pəl.

14 Ama *Yesu ya tondb Banabas nin Pəl cii' nnə́ ma nnə́, bi'yenm saa' ki gbien', nε bi cuo' bi'lier ki kere'†, ki sen' ki kən' linigol nnə́ ya siik ni, nε ki wuureh

15 ki teh: «Ti'jətiebε, bε bo nε ni teh niε ya bonni-i? Ti'mə́ yé binib ten ninbi nε. Ti baa' ki təkheh nε tigbəmənəm̄nt nε ki teh ni'bule yii yé fεnm nε, ní wiε yí ki paan' Uwien wà fuobe bo. Wən nε ñen' kutaaku nin kitink nin miñunciεnm nin tibont kε.

16 Uyo bo, u là cère' inibol kε pε ì yíe nà bo nε.

17 Nin nεn kε wà dāan' mimənm ya tienm ηə́ wə́ n' wuən binib u yé udaan wà. U cèreh utaa niih, tijier teh, ni jinh ki gbuokeh, ki te liwiel ni.»

18 Nin *Yesu ya tondb len' nà kε nnə́ bi ñikn' nε ki t̄ pien' linigol nnə́ li la tūwɿre tuwɿrl kí de bε.

19 Nεn saan nε *Sufmbε biba ñen' Antiyək nin Ikoniyoᄃm ya du bó ki baa' ní, ki lá sure' linigol nnə́,

* 14:12 Grekmbε ya du ni bi yih ibule ya cien nε Seyus, nε ki yih i'tond Hεrmeɿ. † 14:14 Liike Matie 26:65.

ki cère' li kpre' Pól nin Banabas bo, ki yèke' Pól iten, ki fuun' wò ki ñen' udu ni, ki maaleh ki teh u kpo' nɛ.

²⁰ Binib bà teke' *Yesu ki jin' nnò baa' ki lá sere' ki guòn' wò, nɛ u fii', ki lièbe' ki kòn' udu nnò ni.

Pól nin Banabas lièbe' ki jon' Antiyòk ya du ni

Kutaaku faa' nɛ Pól nin Banabas siere' ki jon' Dɛbe ya du bó,

²¹ ki tĩ tòkeh ni' bó yaab tigbɛmòmòmònt nnò. Nɛ binib teke' tũ ki paan' *Yesu ya sɛn bo ki yɛbe. Bi siere' ki lièbe' Lista ya du nin Ikoniyòm ya du nin Antiyòk ya du wà te Pisidi ya tinfenm ni nnò ni.

²² Bi gèbreh idu nnò ni ma nnò, nɛ ki saakreh bà teke' *Yesu ki jin' nnò ya gbɛnɛnt, ki gbierɛh bɛ ki teh bɛ ní li tuu ki ñmòbe mitekjim, ki tòkeh bɛ ki teh ti li jènde kí gbien nɛ kí yaan kí kò Uwien ya bɛl ni.

²³ Nɛn saan nɛ bi gènde' *Kristo ya táan kɛ ni bicienb, nɛ ki lòle' buñòbu, ki kàare' ki de' bɛ, ki taa' bɛ ki ñukn' Yonbdaan wà bi teke' wò ki jin' nnò.

²⁴ Pól nin Banabas ñen' Pisidi ya tinfenm ni, nɛ ki jon' Panfili ya tinfenm ni.

²⁵ Bi tĩ baa' Peje ya du ni ki tòke' udu nnò ya nib Uwien ya gber, nɛ ki bure' Atali ya du bó.

²⁶ Bi tĩ baa', nɛ ki kòn' buñɛrcienbu, ki puore' miñunciɛnm ki lièbe' Antiyòk ya du bó. U ya du ni nɛ *Kristo ya taanl yaab kàare' ki ye Uwien ní juoke bɛ bi sòn' lituonl là nnò bo.

²⁷ Bi tĩ baa', nɛ ki taan' *Kristo ya taanl yaab, ki tòke' bɛ Uwien cère' bi tien' tibont tà kɛ nnò nin u wuòn' bà ña yé *Sufmbɛ mitekjim ya sɛn ma bo.

²⁸ Pól nin Banabas tien' binib bà teke' *Yesu ki jin' nnò saan ki wuòke'.

15

Bi finde' upunjie bo Antiyak ya du ni

¹ Tò, binib biba ñen' Sude ya tinfenm bó ní ki baa' Antiyak ya du ni, ki lá wàknh binib bà teke' *Yesu ki jin' nnò ki teh: «Na jie' ni'pun Moyis ya yiko ye ma bo la, Uwien ña ní ñmièn nε.»

² Pòl nin Banabas ña tuo', nε ki finde' nin bε tigber nnò bo ki gbien'. Nεn bo nε bi'ke tuo' ki ye Pòl nin Banabas nin binitòb biba ní jo Yerusalem, kí tĩ lε *Yesu ya tondb nin u'taanl ya ciεnb ifinfinde nnò bo.

³ Nε *Kristo ya taanl yaab bà te Antiyak ni nnò pìere' bε*. Bi joh ma nnò nε ki ñeh binib bà teke' *Yesu ki jin', ki te Fenisi nin Samari ya tinfenm ni nnò saan, ki tókeh bε ki teh bà ña yé *Sufmbε mò lèbre' bi'tetem ki teke' *Yesu ki jin'. Nε ní sòngreh bi'ke ya yεnm ki gbiekeh.

Bi taan' litaanl Yerusalem ni

⁴ Bi tĩ baa' Yerusalem ni, nε *Kristo ya taanl yaab nin bi'ciεnb nin *Yesu ya tondb teke' bε kucènku. Nε Pòl nin Banabas tóke' bε Uwien cère' bi tien' tibont tà kε nnò.

⁵ *Farisiεnmbε ya cεkl yaab bà lèbre' bi'tetem ki teke' *Yesu ki jin' nnò ya biba, fii' ki sere', ki len' ki ye bà ña yé *Sufmbε ki teke' *Yesu ki jin' nnò, ní kpε bε ní jie' bi'pun nε, kí li boh Moyis ya yiko.

⁶ Nεn saan nε *Yesu ya tondb nin u'taanl ya ciεnb taan' bε ní liike bi li tien ma tigber nnò.

⁷ Bi finde' ki gbien' ma nnò, nε Pìer fii' ki sere', ki tóke' bε ki ye: «N'yaabε, ni bεn ki ye Uwien

* 15:3 Bi li fre kí lèbre ki pìere' kí ye ki tore' mò.

gènde' nni ni'ni nĩ wuòke' ñò bà ña yé *Sufmbε í cii u'gbemənmənt n'ñòbu ni, kí teke *Yesu kí ji nε.

8 Uwien bεn binib ya fɛl ni te ma bo, nε ki de' bε *Mifuoñaanm tɛn u là de' ti'mə ma bo ñò wə í wuəɔn bε, kí ye u gènde' bε nε.

9 Wa bore' tinbi nin bεn, kimε mitekjim bo nε u sòkre' bi'fɛl bo ya jòknt.

10 Nĩ te nnò la, bε tien' fɛnfennò ni dɛlkeh Uwien, ki wəbndeh bε, bε í tuke litukl là tinbi nin ti'yaajɛb ña fre' ki tuke' lè?

11 Ama tinbi wəɔn, Yonbdaan *Yesu ya juokm bo nε ti teke' wə ki jin' ki ñmɛrɛ'. Nĩ te nnò nε bà ña yé *Sufmbε mə ya bùol.»

12 Pìɛr len' ki gben', nε linigol nnò ñmile', ki cengeh Banabas nin Pəl li len kí ye bà. Nε bi cin' ki təkɛh bε Uwien cère' bi tien' miyòkm ya bont tà bà ña yé *Sufmbε ni nnò ma bo.

13 Banabas nin Pəl len' ki gben' ma nnò nε Saak mə ye: «N'yaabε, cenge mɛn.

14 Siməɔn təkɛ' tɛ Uwien cin' ki tien' ma bo. U gènde' bà ña yé *Sufmbε mə ni binib ki tien' u'yaab.

15 Nĩ tien' tɛn *Uwien ya ñòbonsòknɔ là len' ma bo nε, kimε nĩ kɛlɛ' *Uwien ya gbəɔnku ni ki ye:

16 Yonbdaan là len' ki ye:

*Dafid ya den lu'†, n li liebe ní kí mɛ yĩ,

N li liebe ní kí fin lilɛngbenl nnò kí cère iden nnò í li se.

17 Nɛn bo nε binib bà sɛn' kɛ li nuun min Yonbdaan.

Inibol yà kɛ n yin' yè, yè í li yé n'yɛ nnò li nuun nni. Yonbdaan nε len' nnò,

† 15:16 Migbiirm miε ya ciim te bolm mile bo nε. *Dafid ya den lu'* bii Dafid ya bɛl lu'.

nε ki tien' tibont nnɔ kε.

18 U cèrè' binib bende' tibont nnɔ haali uyo bo nε.»

»

19 Saak tí len' ki ye: «Nεn bo nε n maale' ki ye nĩ mɔn ti la li wɔbndeh bà ña yé *Sufmbε, ki lèbre' bi'tetem ki paan' Uwien bo nnɔ nin ti'yaajɛtɛntienm.

20 Ama cèrè mɛn tí kɛle kugbɔnku kí tɔke bε kí ye: bi la li jinh bule ya jier, kimε tù yé tijɔknt nε, ki la teh nanmaal, ki la ñmɔnh wɛnkpil, ki la ji sɛm.

21 Kimε haali ti'yaajɛb ya yo kí lá baa dinnɔ, Moyis ñmɔbe binib bà wɔknh u'yiko nε idu kε ni. Bi tuu ki kàanh wɔ nε *Saba kε *Saba ya daali *Sufmbε ya táan ya dur ni.»

Bi kɛle' kugbɔnku ki de' bà ña yé Sufmbε

22 Nεn saan nε *Yesu ya tondb nin u'taanl yaab kε nin bi'ciɛnb gbierè' ki kpaan' ki gènde' bijɛb biba bi'ni ki pukn' Pɔl nin Banabas bó bε í sɔn bε Antiyɔk ya du bó. Bi gènde' Sudas wà bi baanh wɔ Basabas nin Silas nε. Bi yé binib bà bi boh bε *Kristo ya taanl yaab ni nε.

23 Bi de' bε kugbɔnku kùà nnɔ bi kɛle' ku'ni ki ye ma sɔ: «Tinbi *Yesu ya tondb nin *Kristo ya taanl ya ciɛnb, fuondeh ti'yaab bà ña yé Sufmbε ki te Antiyɔk ya du ni nin Siri ya tinfɛnm ni nin Silisi ya tinfɛnm ni nnɔ.

24 Ti cii' ti'yaab biba jon' ni'saan, ki tí tɔke' nε tigber tà ñaabeh ni'yɛnm ki dienh nε iyɛnmaale. Ta sɔn' bε bε í tí tɔke nε gber.

25 Nεn bo nε ti taan' ki kpaan' buñɔbu, ki gènde' ti'ni binib, tí sɔn bε ni'saan, bɛn nin Banabas nin Pɔl, ti'yaab bà ti yíe bε nnɔ.

26 Bi yé binib bà ña tange' bi'miel Yonbdaan *Yesu Kristo ya tuonl bo nε.

27 Ti sɔn' Sudas nin Silas, bε ń lá tɔke nε buñɔbu ni tigber tà ti kele' tũ kugbɔnku kuu ni nnɔ nε.

28 *Mifuoñaanm tore' tε ti kpaan' buñɔbu, ti la wɔbn nε kí de nε *yiko uba wɔ ń li yé ni'bo litukl kí pukn tibont tà yé ni'bo tibonmànt nnɔ bó. Tun si:

29 ni la ñmɔnh tɔtuɔrnɔnt, ki la jinh sèm, ki la ñmɔnh wɛnkpil, ki la teh nañmaal. Ni cuo' ni'ba tu ya bont bo la, nɛn nε mɔn. Ni'yaam ń li ñmε.»

30 Tɔ, bi cèbe' bi sɔn' binib bà nnɔ bi bure' Antiyɔk ya du bó. Bi tĩ baa' ni'bó, nε ki taan' *Kristo ya taanl yaab kε, ki taa' kugbɔnku nnɔ ki ñukn' bε.

31 Bi kaan' kũ ma nnɔ, nε bi'ke ya yɛnm sɔnge', kimε kũ saake' bi'gbɛnɛnt.

32 Sudas nin Silas yé *Uwien ya ñɔbonsɔknɔ ma nnɔ, nε ki tɔke' bε tigber tũ yɛbe ki saake' bi'gbɛnɛnt bε ń li pε Uwien ya sɛn bo mɔnmɔnm.

33 Bi wuɔke' ni'saan waamu nε ki yaan binib bà teke' *Yesu ki jin' nnɔ cèbe' bε bε ń liɛbe bà sɔn' bε nnɔ saan nin uyɛnduɔn.

34 [Silas wɔn juore' ki te Antiyɔk ya du ni nε.]‡

35 Pɔl nin Banabas mɔ juore' Antiyɔk ya du ni, ki tɔkeh nin binib bi yɛbe ki tĩ wɔknɔh binib, ki tɔkeh bε Yonbdaan ya gber.

Pɔl nin Banabas pàare' tɔb

36 Iwenkàankε gèbre', nε Pɔl tɔke' Banabas ki ye: «Cère tí liɛbe idu yà kε ni, ti là tɔke' binib Yonbdaan ya gber nnɔ, kí tĩ fuonde binib bà teke' *Yesu ki jin' nnɔ kí liike bi ñuuke u'gber ma bo.»

‡ 15:34 Bi kpíe' ki kele' tigbɔnt tà nnɔ ya tuba ni migbiirm 34 ña te tu'ni.

³⁷ Banabas là yíe wə́ rí tuke San wà bi liebe' ki yih wə́ Mark nnə́ nɛ.

³⁸ Ama Pəl ɲa tuo' wə́ rí liebe kí tɔke nin San Mark, kimɛ u là siere' ki dàan' bɛ Panfili ya tinfɛnm ni, nɛ ka tore' bɛ bi'tùon ni.

³⁹ Pəl nin Banabas finde' nin tɔb nǐ tǐ ben' ki fiire', nɛ wà kɛ taa' u ya bó. Nɛn saan nɛ Banabas taa' San Mark ki kɔn' buñercienbu, ki bure' Ciip ya dekl bó.

⁴⁰ Nɛ Pəl gɛ̀nde' Silas wə́ rí pǐere wə́. Binib bà teke' *Yesu ki jin' nnə́ kàare' Yonbdaan ki ye wə́ rí juoke bɛ, nɛ bi bure',

⁴¹ ki ñɛh *Kristo ya táan yà te Siri nin Silisi ya tinfɛnm ni nnə́ saan, ki cèreh i'nib faakreh mitekjim ni.

16

Timote pǐere' Pəl nin Silas

¹ Pəl nin Silas tǐ baa' Dɛbe nin Lista ya du ni, ki laa' uje uba teke' *Yesu ki jin' ki te mifɛnm nnə́, bi yih wə́ Timote. U'naa yé Suf nɛ, ki teke' *Yesu ki jin', nɛ u'baa yé Grek.

² Binib bà teke' *Yesu ki jin' ki te Lista nin Ikoniyəm ya du ni nnə́ kɛ pèkeh Timote nɛ.

³ Pəl yíe Timote rí pǐere wə́. *Sufmbɛ bà te ni'saan nnə́ bo nɛ u jie' Timote ya punl, kimɛ *Sufmbɛ nnə́ kɛ bɛn ki ye Timote ya baa yé Grek nɛ.

⁴ Bi cuonh ki ñɛh idu ni ma nnə́, nɛ ki tɔkeh binib bà teke' ki jin' ki te i'ni nnə́, *Yesu ya tondb nin u'taanl yaab ya cienb bà te Yerusalem ni ñɛn' isɛn yà nnə́, nɛ ki sureh bɛ bɛ rí li pɛ i'bo.

⁵ Nɛn bo nɛ *Kristo ya táan yaab faakreh mitekjim ni, nɛ binitɔb teknh wə́ ki jinh ki pukndeh bi'bó daan kɛ daan.

Uwien yie Pól ní jo Maseduǎnn ya tinfenm bó

⁶ *Mifuoñaanm pien' Pól nin u'tántaknlieb bi la tǎke Uwien ya gbɛr Asi ya tinfenm ni. Nɛn bo nɛ bi gèbre' Friji nin Galasi ya tinfenm,

⁷ ki tí baa' Misi ya tinbiɛn, ki maaleh bɛ ní jo Bitini ya tinfenm ni, nɛ *Yesu ya Fuoñaanm ɲa de' bɛ sɛn.

⁸ Nɛn saan nɛ bi gèbre' Misi ya tinfenm, ki tí baa' Trowas ya du ni.

⁹ Kuñonku nɛ Pól laa' Maseduǎnn ya tinfenm ya jɛ uba tidɛknt yaam, u se u'saan ki gbáanh wǎ ki teh wǎ ní baa ní Maseduǎnn kí lá tore bɛ.

¹⁰ Pól laa' Maseduǎnn ya jɛ nnǎ tidɛknt yaam ma nnǎ, nɛ ti * pǎk ki bonde' i ya tǎan bo, tí jo Maseduǎnn ya tinfenm bó, kimɛ ti bɛnde' ki ye Uwien nɛ yin' tɛ ni' bó tí tí tǎke u'gbɛmǎnmǎnt.

Upii uba teke' Yesu ki jin' Filip ya du ni

¹¹ Nɛn saan nɛ ti kǎn' buñɛrciɛnbu Trowas ya du ni, ki cubn' Samotras ya dekl bó. Kutaaku faa' nɛ ti bure' Neyapoli ya du bó.

¹² Nɛ ki ñɛn' nɛn saan, ki jon' Filip ya du bó; u yé Maseduǎnn ya tinfenm ya ducɛnciɛn nɛ. Erom yaab nɛ ɲuuke udu nnǎ. Ti tien' u'ni iwenkáankɛ nɛ.

¹³ *Saba ya daali, nɛ ti ñɛn' udu nnǎ ni, ki jon' ukpen uba ya gbaal. Ti maale' ki ye *Sufmbɛ taakeh ná saan ki kǎareh lii te nè nɛ. Ti laa' bipiib biba taan' ni'saan, nɛ ti kèle' ki tǎke' bɛ Uwien ya gbɛr.

¹⁴ Upii uba là te bi'ni, bi yih wǎ Lidi. U yé Tiyatiir ya du ya pii nɛ, ki pukeh Uwien, ki kuǎreh ikpɛlde

* **16:10** Wǎ kɛle' kugbǎnku kuu nnǎ ye *tinbi* ma nnǎ, ní wuǎn' ki ye u'mǎ tǎke nin Pól nɛ.

ĩ mǎn ki yé imónmón. Yonbdaan cǐbre' u'yenm ki cère' u cenge' mǎnmǎnm, ki tuo' Pǎl len' nà nnǎ.

15 Ti sǐi' wǎn nin u'den yaab kε Uwien ya ñunm ma nnǎ, nε u tǎke' tε ki ye: «Ni tuo' ki ye n mǎnbe ki teke' Yonbdaan ki jin' la, den mεn, kí li te n'den.» Nε ki cékn' tε ti tuo'.

Bi pεkn' Pǎl nin Silas Filip ya du ni

16 Lidaali liba nε ti tí là joh bi taakeh nà saan ki kàareh nnǎ. Nε ujεfaan uba cende' tε usen ni, ki yé uyonb; ki ηmǎbe ipol iba, ki tǎkeh binib nà li wun rí tien. U teh nnǎ nε ki lenh lifaal lí yεbe ki dienh u'cεnbaambe.

17 U paan' tinbi nin Pǎl bo ki wuureh ki teh: «Binib biε nǎ yé Uwien wà ηa ηmǎbe Nacentǎ ya tonsǎnb nε. Bi tǎkeh nε ni li kp̄ien usen wà kí ηmεre nε.»

18 U teh nnǎ nε idaan kε, Pǎl ya benku ni tí piebe', nε u jiεbe' ki tǎke' ipol nnǎ ki ye: «Yesu Kristo ya yel bo, siere mεn u'saan.» Nε ĩ siere' u'saan i ya tǎan bo.

19 Tǎ, ujεfaan nnǎ ya cεnbaambe laa' ba ji li fre kí lε faal u'bo, nε bi cuo' Pǎl nin Silas, ki tuke' bε ufaa bo ki jon' udu nnǎ ya nib taakeh nà saan nnǎ, ηǎ u'cienb rí bu bε tibuur.

20 Nε ki taa' bε ki wǎn' Erom yaab ya buur ya cienb ki ye: «Binib biε nǎ yé *Sufmbε nε, ki tuke' fεnfεnm ki baa' tí' du ni,

21 ki wǎknh mitetem mà ηa kpε tinbi Erom yaab rí tuo mε, ki niireh nin tí paan mi'bo.»

22 Bi len' nnǎ ma nnǎ nε linigol kp̄re' bi'bo. Tibuur yaab nnǎ dεre' ki gore' Pǎl nin Silas ya went, nε ki ye bε rí ñĩ bε ilenben.

23 Bi ñi' be cεen, ne ki taa' be ki ti pekñ', ki tōke' wà gu lipεkl nnō ki ye wō ní li gu be mōnmōnm.

24 Bi tōke' wō ma nnō ne u kuōn' be lipεkl ya dubenku ni, ki taa' bi'taan ki sekn' idō ya ηmōbe ibon ni, ki lòle' ki mōkn' yĩ.

25 Nĩ ti tuo kuyōku, ne Pōl nin Silas te ki kàareh, ki gēh iyuon ki pēkeh Uwien, ne lipεkl ya nitōb cengeh bi'bó.

26 Ne kitink jēnge' i ya tãan bo ki gbien', ki cēre' lipεkl ya duku ya tenpuul mō jēnge', ne li'nagent ke pīpiire'. Tikudōkr tà lūo lipεkl ya nib nnō ke cecere'.

27 Wà gu lipεkl nnō finde', ki laa' tinagent yeyε ma nnō, ne u nēre' u'jusiek wō ní ku u'ba, ki maaleh ki teh lipεkl ya nib nnō ke ñen' ki sensen' ne.

28 Ne Pōl tien' u'bo ki ye: «La tien a'ba nà bre, ti'ke te ni'saan.»

29 Wà gu lipεkl nnō ye be ní taa umu ní, ne ki tòre' ki kōn' lipεkl ya du ni, ki gbaan' Pōl nin Silas ya nun bó, u'gbenent ke ηōh.

30 Ni ya puoli bó ne u taa' be ki ñen' saali, ki niire' be ki ye: «Bicienbe, n li tien mila kí ηmere?»

31 Ne bi jiin' wō ki ye: «Teke Yonbdaan *Yesu kí ji, sin nin a'den yaab ke li ηmere.»

32 Nen saan ne bi tōke' wōn nin u'den yaab ke Yonbdaan ya gber.

33 Ne u taa' be u ya yo kuñonku nnō ke ki ti sōkre' bi wun ñiñi' be ma nnō ya gbien. Ne Pōl nin Silas sīi' wōn nin u'den yaab ke Uwien ya ñunm i ya tãan bo.

34 Ne u taa' Pōl nin Silas ki jon' u'den, ki ti de' be tijier. U teke' Uwien ki jin' ma nnō ne wōn nin u'den yaab te uyensange ni.

35 Kutaaku faa' nε Erom ya buur yaab nnɔ sɔn' bi'sojambε bε n̄ jo kí t̄i t̄oke wà gu lipεkl nnɔ wɔ n̄ taa bijεb nnɔ kí wiε.

36 Wà gu lipεkl nnɔ t̄oke' Pɔl ki ye tibuur yaab sɔn' ki t̄oke' nni ki ye n̄ taa nε kí wiε. Nεn bo, n̄ε mεn kí li joh nin uyenduɔn.

37 Nε Pɔl ye: «Tibuur yaab cère' bi n̄iñi' tinbi Erom yaab binib ya nun bó ka bun' tε buur, nε ki pεkn' tε. Fεnfennɔ bi ji ȳie bε n̄ b̄ole kí wiε tε ma nɔ, ta n̄ tuo. Cère tibuur yaab bugbεn n̄ baa kí n̄εn tε.»

38 Sojambε nnɔ liebe' ki t̄i t̄oke' tibuur yaab nnɔ Pɔl len' nà nnɔ. Bi cii' Pɔl nin Silas yé Erom yaab ma nnɔ nε bujεwaanbu cuo' bε.

39 Nε bi baa' Pɔl nin Silas saan ki tien' bε kafala, nε ki n̄εn' bε lipεkl ni, ki gbáan' bε bε n̄ siere udu nnɔ ni.

40 Pɔl nin Silas n̄εn' kupεnpεkndu nnɔ ni, nε ki jon' Lidi den, ki laa' binib bà teke' *Yesu ki jin' nnɔ, ki saake' bi'gbεnεnt, nε ki bure'.

17

Pɔl nin Silas te Tesalonik ya du ni

1 Pɔl nin Silas siere' Filip ya du ni, nε ki gèbre' Anfipolis nin Apoloni ya du ni, ki t̄i baa' Tesalonik ya du ni. *Sufmbε ya taanl ya duku kuba te len.

2 Pɔl kɔn' litaanl ya duku nnɔ ni t̄εn u t̄i n̄ teh ma bo. Nε ki taa' *Saba uta ki t̄okeh bε *Uwien ya gbɔnku ya gbεr.

3 U t̄okeh tigbεr nnɔ ya tingi ki teh Uwien ya Nigεndkε Kristo li jènde, kí kpo kí mεkre bitenkpiib ni nε. Nε ki teh n̄ t̄okeh nε *Yesu wà ya gbεr nɔ, wɔn nε yé Uwien ya Nigεndkε Kristo.

⁴ *Sufmbε biba nin Grεkmbε bà pukeh Uwien nnə ligol nin bipiikpεkpiεkb mə ligol ya yεnm sənge' Pəl len' nà nnə bo, nε bi kpəbn' wən nin Silas bó.

⁵ *Sufmbε bà ya yεnm ηa sənge' Pəl len' nà nnə bo nnə, taa' u'bo iponponbe, nε ki taa' idukond isenje ni, ki kpəbn' bi'ba bó, ki cère' udu nnə ya nib taan' ki yebe ki kpere' Pəl nin Silas bo, ki teh fεnfεnm udu ni. Bi jon' uje uba den, bi yih wə Sasən ki tì kən' nin mituəm, ki nuunh bε rí taa Pəl nin Silas kí jo udu nnə ya nib taan' nà saan nnə,

⁶ nε ka laa' bε. Ba laa' bε ma nnə nε ki cuo' Sasən nin binib bà teke' *Yesu ki jin' nnə ya biba ufaa bo, ki taa' bε ki jon' udu nnə ya cienb saan, nε ki wuureh ki teh: «Binib bà cuon' ki saa' uηendun kε nnə, baa' niε saan mə,

⁷ nε Sasən teke' bε u'den. Bi kende' ubercien Sesa ya yiko bo, nε ki lienh ki teh ubertə te, bi yih wə Yesu.»

⁸ Tigber nnə cəke' linigol nin udu nnə ya cienb kε,

⁹ nε bi teke' Sasən nin bi'təb nnə ilike, ki yaan ki wiε' bε.

Pəl nin Silas te Bere ya du ni

¹⁰ Nì biire' nε binib bà teke' *Yesu ki jin' nnə cère' Pəl nin Silas bure' i ya tən bo Bere ya du bó. Bi tì baa' nε ki jon' *Sufmbε ya taanl ya duku bó.

¹¹ *Sufmbε bà kə Bere ya du ni nnə teknh tigber ki cən' Tesalonik yaab. Nεn bo nε bi teke' Pəl təke' bε tigber tà nnə mənəmnm, nε ki fiinh *Uwien ya gbənkū daan kε daan bε rí liike tū te bii ta te.

¹² Bi'ni binib teke' *Yesu ki jin' ki yebe. Nε Grεkmbε ya piikpεkpiεkb nin bijεb mə teke' wə ki jin' ka dindin.

13 Ama uyo wà *Sufmbε bà te Tesalonik ya du ni nnò cii' Pòl te Bere ya du m̀ò ni ki t̀òkeh binib Uwien ya gb̄er nnò, nε bi jon' ni'm̀ò bó ki tí t̄i c̀̀ere' linigol kpre'.

14 N̄en saan nε binib bà teke' *Yesu ki jin' nnò c̀̀ere' Pòl siere' i ya t̀aan bo ki kp̄ien' usen wà joh miñunciennm̀ bó nnò. Silas nin Timote b̄en juore' Bere ya du ni nε.

15 Bà p̄īereh Pòl nnò, p̄īere' ẁò ki t̄i baa' Atenn ya du ni nε. Nε Pòl t̀òke' b̄e ki ye bi t̄i baa' la, b̄e ń t̀òke Silas nin Timote kí ye b̄e ń baa ní u'saan tonm̀.

Pòl t̀òkeh Uwien ya gb̄er Atenn ya du ni

16 Pòl gu Silas nin Timote Atenn ya du ni uyo wà nnò, nε ki laa' ibule gbe udu nnò ni, nε u'yennm̀ saa' ki gb̄ien'.

17 U te *Sufmbε ya taanl ya duku ni, nε ẁon nin *Sufmbε nin binib bà pukeh Uwien nnò t̀òkeh tigb̄er. Idaan kε u joh binib taakeh nà saan nε ki t̀òkeh binib bà bàareh ni'saan nnò *Yesu ya gb̄er.

18 Binib biba m̀ò là te ni'saan ki b̄enge' miyennfuom, b̄en nin Pòl lienh. Biba yé *Epikuryennmbε, nε bit̀òb yé *Stoyisiennmbε. Biba lienh ki teh «Ujε wuò ñ̀òñ̀òbleh ki teh ba nε?» Nε bit̀òb lienh ki teh: «U lii lienh niba bó ya bule ya gb̄er nε.» Bi len' nnò, kime Pòl t̀òkeh *Yesu ya gb̄em̀onm̀ont nin mim̀ekrm̀ ya gb̄er nε.

19 B̄en nin ẁon jon' udu nnò ya buur ya bùol, bi yih nà saan Ayeropaji* nnò, nε bi niire' ẁò ki ye:

* **17:19** Ayeropaji yé ligb̄engb̄enl liba ya yel nε Grekmbε ya lenm̀ ni. Bi là lībe' ki yih binib bà taakeh li'bo nnò m̀ò ki teh Ayeropaji yaab nε.

«A li fre kí tǎke tε a wǎknh binib miwǎknfèn̄m mà nǎ-ǎǎ?»

²⁰ Kimε a kpaakeh ti'tub nε nin a'gbεcεnt tuu, nε ti yíe tí cii tu'tingi.

²¹ Tǎ, Atenn ya du ya nib kε nin bicεnb bà te udu nnǎ ni nnǎ fε tǐgbεcεnt ya tǎkm nε. Nεn bo nε bi taakeh ki kaah uyo kε ki tǎkeh tù.

²² Pǎl fii' ki sere' Ayeropaji ya nib nnǎ ya siik ni, nε ki ye: «Atenn yaabε, n sekn' ki laa' ni pε ibule bo cεεn nε.

²³ N cuonh ni'du ni uyo wǎ nnǎ nε ki likeh ni'ponpob, ki tǐ laa' liba bi kele' li'bo ki ye: «Ta bεn wǎ nnǎ mǎ yaal sǎ.» Ni pukeh wǎ, ka bεn wǎ nnǎ min baa' ní tǎke nε u ya gbεr nε.

²⁴ Wǎn nε yé Uwien, ki ñεn' uñεndun nin tibont tǎ kε te u'ni nǎ. Wǎn wǎ yé kutaaku nin kitink ya Yonbdaan nnǎ, ña kǎ nib mεn' tidur tǎ nnǎ ni.

²⁵ Wa nuunh nil ya torm, niba ña pǎre' wǎ, kimε wǎn nε dienh binib limiel nin mitafaam mà bi fuoreh mε nǎ nin tibont kε.

²⁶ U ñεn' unibaab nε, ki cère' u pǎre' inibol yǎ te utingbεn kε bo nǎ. Wǎn Uwien nε sien' iyo kε, ki bobore' inibol kε nin i'kǎnkuǎn.

²⁷ U là tien' nnǎ ñǎ binib ní li nuunh wǎ nε. Nba la, bi ñanñaanh kí nuunh wǎ la, bi li tǐ lε wǎ. Imòn wa li jende' ti'ni uba mǎnǎn saan.

²⁸ Wǎn bo nε ti te, ki fuobe, ki cuonh. Ni'yonyuonb biba mǎ là len' nnǎ nε. Bi là len' ki ye: «Ti'mǎ yé Uwien ya bumu nε.»

²⁹ Ti yé Uwien ya bumu ma nnǎ, ta bi li maaleh ki teh Uwien naan tεn ibule nε. Unisaal nε taa' u'yεnmaale nin u'bεnm ki kpen' itεn, ki duore' miñǎkm nin ilike ya kurku ki tien' yǐ.

³⁰ Uwien ña tǎnge binib ña laan là bεn wǎ ki teh

tibont tà nnɔ. Ama fɛnfɛnnɔ u ji tɔkeh uɲɛndun ya nib kɛ nɛ ki teh bɛ ń lèbre bi'tetem.

³¹ Kimɛ u sien' lidaali là u li bu uɲɛndun ya nib kɛ tibuur tù ń li cuube. U gɛnde' unil wà li bu binib tibuur nnɔ. U cère' udaan mɛkre' bitɛnkpiib ni ɲɔ wɔ ń wuɔn binib kí ye u mɔnbe ki gɛnde' wɔn nɛ.»

³² Binib nnɔ cii' Pɔl len' ki ye binib li mɛkre bitɛnkpiib ni ma nnɔ, nɛ biba le' wɔ, bitɔb mɔ len' ki ye: «Ti lá li cenge a'gbɛr tuu uyo uba nɛ.»

³³ Nɛ Pɔl siere' bi'saan ki bure'.

³⁴ Nin nɛn kɛ binib biba teke' *Yesu ki jin', ki kpɔbn' Pɔl bó. Bi'ni bi yih uba Denis u yé Ayeropaji ya nil, utɔ mɔ yé upii, bi yih wɔ Damaris nin binitɔb mɔ.

18

Pɔl te Korɛnt ya du ni

¹ Pɔl siere' Atɛnn ni, nɛ ki jon' Korɛnt ya du bó.

² U tĩ cende' Suf uba bi yih wɔ Akilas nin u'po. Bi maa' wɔ Pɔnt ya tinfɛnm ni nɛ, ki yih u'po Prisil. Bi ńɛn' Itali ya ducien Erom bó nɛ ki baa' na wuɔke'. Kimɛ ubɛrcien Klod nɛ là ble' liwɔbl ki ye *Sufmbɛ kɛ ń ńɛ Erom ya du ni. Pɔl nin ben cuo' kujɔtieku.

³ Ben nin Pɔl ya tuonl kɛ là tɛ nɛ, bi là pɔh ininbon* nɛ. Nɛn bo nɛ Pɔl jon' ki tĩ te bi'den, bi tɛ ki sɔnh.

⁴ *Saba kɛ *Saba ya daali Pɔl joh *Sufmbɛ ya taanl ya duku ni nɛ bi tɔkeh tigber, nɛ u ńikndeh *Sufmbɛ nin Grɛkmbɛ ń teke *Yesu kí ji.

⁵ Silas nin Timote ńɛn' Maseduɔnn ya du bó, ki baa' ní uyo wà nnɔ, nɛ Pɔl taa' u'ba ki de' Uwien ya

* **18:3** Bi là nukeh tigbɔnt nɛ ki pɔh ininbon nnɔ, mitɔm la, bi taah tikpɛlɛɛr nɛ ki pɔh yɛ.

gber ya tɔkm baba, ki tùɔreh ki tɔkeh *Sufmbɛ ki teh *Yesu nɛ yé Uwien ya Nigɛndkɛ Kristo.

6 Ba tuo' Pɔl ya ñɔbu bó, ki sukreh wɔ ma nnɔ, nɛ u gbɛgbɛ' u'wɛngolkaar ya tɛngunku ki tɔke' bɛ ki ye: «Na ñmɛre' la, ni'yaar bo, na ñɛn' min. Fɛnfennɔ n li pekre bà ña yé *Sufmbɛ bó nɛ.»

7 Pɔl siere' ni'saan, ki jon' uje uba den, bi yih wɔ Titiyus Yustus, u yé unil wà pukeh Uwien nɛ. U'den nin litaanl ya duku nnɔ buɔke nɛ.

8 Litaanl ya duku nnɔ ya ciɛn Krispus nin u'den yaab kɛ teke' Yonbdaan ki jin'. Korɛnt yaab mɔ cii' Pɔl tɔkeh *Yesu ya gber tà nnɔ, ki teke' ki jin' ki yebe, nɛ bi s̄ii' bɛ Uwien ya ñunm.

9 Kuñɔnku kuba nɛ Yonbdaan tɔke' Pɔl tidɛknt yaam, ki ye: «La li fɛnge, li tɔkeh binib tiggɛmɔnmɔnt nnɔ, ki la li ñmin.

10 N te nin ñɛ, uba ña n̄ fre kí tien ñɛ nà bre, kimɛ n'yaab yebe udu wuu ni.»

11 Pɔl tien' ni'saan libinl liba nin in̄maale iluob nɛ, ki wɔknh binib Uwien ya gber.

Bi tuke' Pɔl ki jon' Galiyɔn saan tibuur

12 Tɔ, uyo wà Galiyɔn là yé Akayi ya tinfɛnm ya gobina nnɔ nɛ *Sufmbɛ ya ciɛnb kpaan' Pɔl bo iyɛ, nɛ ki cuo' wɔ, ki jon' tibuur,

13 ki t̄i tɔke' ki ye: «Uje wuɔ sureh binib bɛ n̄ li pukeh Uwien yiko ña ye ma bo nɛ.»

14 Pɔl yàare' wɔ n̄ len, nɛ Galiyɔn tɔke' *Sufmbɛ nnɔ ki ye: «U bi bii' libiil liba nɛ, bii u bi tien' kinunbɔnk kiba nɛ la, ninbi Sufmbɛ, n bi li duɔn n'yeɛm kí cenge ni'bó.

15 Ama ni findeh nin tɔb inɔbon bo nin binib ya yel bo nin ni'yiko bo wɔn la, nɔ yé ni'yaar nɛ. Min ɲa yíe n li yé wà li bu tuu ya gber.»

16 Nɛ ki ɲɔre' bɛ ki ɲɛn' tibuur ya duku ni.

17 Nɛ binib bà kɛ te ni'saan nnɔ cuo' litaanl ya duku ya cien, Sɔstenn, ki ɲih wɔ tibuur ya duku ya nun bó, ama Galiyɔn ɲa li tɔnge' tù.

Pɔl liɛbe' Antiyɔk ya du bó

18 Pɔl biɛ ki tien' Korɛnt ya du ni ki wuɔke'. U cɛbe' binib bà teke' *Yesu ki jin' nnɔ, nɛ wɔn nin Prisil nin Akilas bure' bɛ ní tɔ kɔ buɲercienbu Sankre ya du ni. U kuo' u'yur wun ni nɛ u là pùon' lipuonl là nnɔ bo. Bi kɔn' buɲercienbu u ya du ni nɛ ki cubn' Siri ya tinfɛnm bó.

19 Bi tɔ baa' Efɛs ya du ni nɛ Pɔl dàan' u'tɔntɔknlieb, ki jon' *Sufmbɛ ya taanl ya duku ni bi tɔ tɔkeh tigber.

20 Bi gbáan' wɔ wɔ ní tien bi'saan iwenkàankɛ, nɛ wa tuo',

21 ki cɛbe' bɛ, ki tɔke' bɛ ki ye Uwien tuo' la, u tí li liɛbe ní bi'saan uyo uba. Nɛ ki kɔn' buɲercienbu ki siere' Efɛs ya du ni, ki bure'

22 ki tí baa Sesare ya du ni. U tɔ baa' ma nnɔ nɛ ki don' Yerusalem bó, ki fuonde' *Kristo ya taanl yaab, nɛ ki ɲɛn' ni'bó ki cɔn' Antiyɔk ya du bó.

23 U tien' iwenkàankɛ Antiyɔk ya du ni, nɛ ki tí bure'. U joh ma nnɔ nɛ ki ɲɛn' Galasi nin Friji ya tinfɛnm ni, ki faake' binib bà teke' *Yesu ki jin' nnɔ ya tekjim.

Apolos jon' Efɛs nin Korɛnt ya du ni

24 Ujɛ uba baa' Efɛs ya du ni, ki yé Suf, bi yih wɔ Apolos. Bi maa' wɔ Aleksandri ya du ni nɛ. U

yé unil wà freh ki lienh nε, ki bεn tigber tà kele' *Uwien ya gbɔnku ni nnɔ mɔnmɔnm.

²⁵ Bi là wɔkn' wɔ u li paan ma bo Yonbdaan ya sɛn bo. U'yɛnm pɛ *Yesu ya gber bo cɛɛn, nε u tɔkeh tù binib, ki wɔknh bε tù te ma bo mɔnmɔnm. Ama u bεn San là siih binib Uwien ya ñunm ma bo nnɔ baba nε.

²⁶ Apolos kɔn' *Sufmbε ya taanl ya duku ni, ki cin' ki tɔkeh binib *Yesu ya gber nin lifɛl. Prisil nin Akilas cenge' u'gber ki gben', nε ki taa' wɔ ki jon' bi'den, ki tì tùrɛ' ki tɔke' wɔ Uwien ya sɛn ya gber mɔnmɔnm.

²⁷ Apolos yíe wɔ ní jo Akayi ya tinfɛnm bó ma nnɔ nε binib bà teke' *Yesu ki jin' nnɔ saake' u'gbɛnɛnt, ki kele' kugbɔnku ki de' wɔ wɔ ní tì de bi'tɔb bà te ni'bó nnɔ bε ní teke wɔ kucɛnku mɔnmɔnm. U tì baa' ni'bó nε ki tore' binib bà teke' *Yesu ki jin' Uwien ya juokm bo nnɔ ñi yɛbe.

²⁸ Kimε u lienh ki jinh *Sufmbε binib kε ya nun bó nε, nε ki ñiikeh nà kele' *Uwien ya gbɔnku ni nnɔ bo, ki wɔngeh ki teh *Yesu yé Uwien ya Nigɛndkε Kristo nε.

19

Pɔl tì te Efɛs ya du ni

¹ Apolos laan biε ki te Korɛnt ya du ni u yo wà nnɔ, nε Pɔl ñɛn' ijuɔn ya du bó, ki baa' Efɛs ya du ni, nε ki laa' binib bà teke' *Yesu ki jin' nnɔ ya biba len,

² ki niire' bε ki ye: «Ni tì teke' *Yesu ki jin' ma nɔ, *Mifuoñaanm jiiire' ni'bo ɲɔ-ɔɔ?» Nε bi ye: «Tinbi ɲa laan lɛ cii' nil len' ki ye *Mifuoñaanm te mɔnɔn.»

³ Nε Pɔl niire' bε ki ye: «Bi s̄ii' nε Uwien ya ñunsii u lε ba?» Nε bi jiin' wɔ ki ye: «Bi s̄ii' tε San là siih binib Uwien ya ñunsii wà nnɔ nε.»

⁴ Nε Pɔl tɔke' bε ki ye: «San là siih binib Uwien ya ñunm mitetem ya lèbrm bo nε, nε ki tɔkeh bε ki teh bε í teke wà li paan u'puoli bó ní nnɔ kí ji. Ni'tingi si: bε í teke *Yesu kí ji.»

⁵ Bi cii' Pɔl len' nà nnɔ, nε ki cère' u s̄ii' bε Uwien ya ñunm Yonbdaan *Yesu ya yel bo.

⁶ Pɔl taa' u'nuɔ ki paan' bi'bo, nε *Mifuoñaanm jiire' ní bi'bo, nε bi lienh milencɛnm, ki sɔkndeh Uwien ya ñɔbon.

⁷ Binib nnɔ kε là li baa piik nin bile.

⁸ Pɔl là joh *Sufmbε ya taanl ya duku ni, ki t̄i baa' inmaale ita nε, ki lienh nin binib ka fenge, ki tɔkeh bε Uwien ya bεl ya gbεr, ki ñikndeh ki sureh bε bε í tuo u tɔkeh tigber tà nnɔ.

⁹ Ama bi'ni biba ya yul faa, ba tuo' ki teke' tigber nnɔ, nε ki séreh binib bà teke' *Yesu ki jin' ki pε u'sen bo nnɔ linigol ya nun bó. Nεn bo nε Pɔl siere' ki dāan' bε, ki taa' bà teke' Yesu ki jin' nnɔ, ki jon' Tiranus ya keraduku bó ki t̄i wɔknh bε idaan kε.

¹⁰ U tien' nnɔ ki t̄i dukn' ibin ile nε. Nεn bo nε Asi ya tinfenm ya nib, bà yé *Sufmbε nin bà ña yé *Sufmbε kε cii' Yonbdaan ya gbεr.

Sikefa ya bijieɓ ya gbεr

¹¹ Uwien cère' Pɔl teh miyɔkm ya bonciɛnt cɛɛn,

¹² haali bi t̄i taah mupapaajɛmu nin tikpelcɛr tà kε mε' Pɔl nnɔ mɔnɔn ki t̄i paakeh bi'wiɛnb bo nin isenpol ñaake binib bà bo, nε bi faakreh i ya t̄aan bo.

¹³ *Sufmbε biba mɔ là te ki cuonh ni'kε saan ki ñuɔh isenpol binib saan. Bi yíe bε í taa Yonbdaan

*Yesu ya yel, kí li ñuòh isenpol binib saan, nε ki lienh ki teh: «*Yesu wà Pól tǎkeh binib u'gber nnò ya yel bo, siere mεn.»

¹⁴ Bitǎtuǎrcienb ya cien uba nε là te ki ñmòbe bijieɓ bilole, ki yé Suf, bi yih wǎ Sikefa. Bεn nε là cuonh ki teh nnò.

¹⁵ Nε usenpol cère' uje wà u ñaake wǎ nnò tǎke' bε ki ye: «N bεn Yesu, ki bεn Pól yé udaan wà. Ninbi le? Ni'mò yé ñmembε nε?»

¹⁶ Nε ki fii' ki ciin' bε, ki faake' nin bi'ke ki jènde' bε ki gbien', ki bunbunge' bε. Nε bi'ke sεn' ki ñεn' u'den iñil.

¹⁷ Efεs ya nib, bà yé *Sufmbε nin bà ña yé *Sufmbε ke cii' tigber nnò, bujεwaanbu cuo' bi'ke; nε bi kpieke' Yonbdaan Yesu.

¹⁸ Linigol là teke' *Yesu ki jin' nnò ya biba bàareh ki lá tǎkeh binib ya nun bó bi là teh nà na mǎn nin bi là teh iñǎke ma bo.

¹⁹ Bà là teh iñǎke nnò ya biba tukeh bi'ñǎk gbǎnt ní ki lá taakeh ki cokndeh, ki siεnh binib ke ya nun bó. Bi bù' tigbǎnt nnò ya daaku, ki laa' ñi te tilikur itur piñun nε.

²⁰ Nnò nε Yonbdaan ya tuǎm bo, u'gber yere' ni'ke saan ki ñmòbe mituǎm.

Kukpiinku kpi' Efεs ya du ni

²¹ Ni ya puoli bó nε Pól maale' ki ye u li ñε Maseduǎnn nin Akayi ya tinfεnm bó nε kí jo Yerusalem. Nε ki ye: «N tǐ baa' ni'bó la, n li jo Erom ya du bó mǎ.»

²² Nεn saan nε u gènde' bà toreh wǎ nnò ya bile, bi yih uba Timote, ki yih utǎ Erat, ki sǎn' bε Maseduǎnn ya tinfεnm bó. Nε wǎn juore' Asi ya tinfεnm ni ki tien' iwenkǎanke.

23 U ya yo nε kukpiinku kpi' Efes ya du ni Yonbdaan ya sεn bo ki bre cεen.

24 Ujε uba là te udu nnɔ ni, bi yih wɔ Demetriyus. U taah ilike ya kur nε ki teh muduwawaamu mùa naan tɛn ubul *Atemis ya duku, ki kuɔreh binib bo. Lituonl nnɔ bo bitonsɔnb lɛnh kpɛle cεen nε.

25 Demetriyus taan' binib bà kε sɔnh lituonl nnɔ nin binib bà mɔ sɔnh li ya tuonbol, nε ki tɔke' bε ki ye: «N'jɔtiebε, ni bɛn ki ye ti fuobe lituonl là bo sɔ-a!

26 Ama Pɔl wɔn lienh ki teh, ibule ηa yé bonn, binib nε mɛh yí. U sure' binib bà bi tuo' u'ñɔbu bó yebe. Na yé niε saan Efes ni baba, Asi ya tinfɛnm kε ni nε. Ninbi mɔnɔn cii', ki sekn' ki laa' mɔ.

27 U teh nnɔ la, na yé ti'tuonl baba nε li saa. Ubucien *Atemis mɔ ya duku li juore fɛnm nε. Atemis wà, Asi ya tinfɛnm ya nib nin uηendun ya nib kε pukeh wɔ nnɔ, mɔ ηa ji li ηmɔbe kpicke.»

28 Binib nnɔ cii nnɔ ma nnɔ nε bi'benku ni ben' ki gbien' nε bi wuureh ki teh: «Efes yaab ya bul *Atemis yé ubucien nε.»

29 Nɛn saan nε udu nnɔ ya nib kε kpre', ki tɔke ligol ki joh udu nnɔ ya nib taakeh nà saan nnɔ, nε ki cuo' Pɔl ya tɔntɔknlieb bile usɛn ni. Bi yih uba Gayus, ki yih utɔ Aristak. Bi yé Maseduɔnn ya tinfɛnm ya nib nε.

30 Pɔl yíe wɔ ní jo linigol nnɔ saan, nε binib bà teke' *Yesu ki jin' nnɔ pien' wɔ.

31 Mitinfɛnm nnɔ ya cienb bà yé Pɔl ya jɔtieb nnɔ mɔ sɔn' ki tɔke' wɔ ki ye u la jo linigol nnɔ taan' nà saan nnɔ.

32 U ya yo nε linigol nnɔ ηmɔbe kuwaaku ki gbien', ka ji bɛn nà bó si nà bó. Biba wuureh ki lienh tuba, bi'tɔb mɔ wuureh ki lienh tutɔr. Bi'ni

biba ña ji là ben nà cèrè' bi taan' ni'saan mənən.

³³ *Sufmbε bà te ni'saan nnə gènde' uje uba ki lien' usen, bi yih wə Aleksand. Linigol nnə ni biba təkè' wə tigber nnə ya tingi, nε u yuon' unuə ki wuən' ki ye u yíe wə n̄ təkè linigol nnə tigber nnə ya tingi nε.

³⁴ Ama linigol nnə bende' ki ye u yé Suf ma nnə, nε bi taakeh ki wuureh ki t̄i baa' t̄en tikur tule ki teh: «Efes yaab ya bul Atemis yé ubucien nε.»

³⁵ Udu nnə ya keraci cèrè' linigol nnə ηmile', nε u len' ki ye: «Efes yaabε, unil ke ben ki ye ninbi Efes yaab nε gu ubucien Atemis ya duku, ki ben ki ye u'nennnku ñen' kutaaku bo nε ki jiire' ní.

³⁶ Uba ña n̄ fre kí niε kí ye ta te. Nen bo, ni bi li duən ni'yenm nε, ki la tien niba ka maale'.

³⁷ Kimε ninbi nε tuke' bijeb biε nə ki baa' niε saan. Ba saa' niba ubul ya duku ni, ka suke' ti'bule mə.

³⁸ Demetriyus nin u'tonsənb ηməbe tigber nin unil la, tibuur ya bùol te, bà buh tibuur mə te, bε n̄ jo n̄en bó kí t̄i len.

³⁹ Ni t̄i ηməbe tigbetər ki pukn' la, bi li t̄ùrè t̄ù udu ya taancienl là ñendeh *yiko nnə ni nε.

⁴⁰ Ta ben la, dinnə ya taanl lie bo, ti'du ya cienb li biin tε kí ye ti nuunh t̄i kpiin udu nε; kimε ta ηməbe ti li ñi nà bo kí təkè nà cèrè' ti taan'.» U len' nnə ki gben', nε ki cèrè' bi'kε siere'.

20

Pəljon' Maseduənn nin Grēs ya du ni

¹ Kukpiinku nnə ya waaku t̄i ηmile' ma nnə, nε Pəl cèrè' binib bà teke' *Yesu ki jin' nnə taan' u'saan, nε u saake' bi'gbenent, ki cèbe' bε ki bure' Maseduənn ya tinfenm bó.

² U ñeh idu yà te mitinfenm nnò ni, ki tòkeh binib bà teke' *Yesu ki jin' nnò tigber tù yebe ki saakreh bi'gbenent, ki tì baa' Gres ya du ni,

³ ki tien' len inmaale ita. U là benh wò ní kò buñercienbu uyo wà kí jo Siri ya tinfenm bó nnò nè ki cii' *Sufmbε kpaan' u'bo iyε be ní tien wò nà bre, nè u ye u li liebe' kí ñε Maseduann ya tinfenm bó nè.

⁴ Nε binib biba pñere' wò. Bà pñere' wò nnò ya yel si: Sopater, u yé Bere ya du ya nil nè, ki yé Pirus ya bijε nin Aristak nin Sekundus, bi yé Tesalonik ya du ya nib nè nin Gayus, u yé Debe ya du ya nil nè nin Ticik nin Trofim, bi yé Asi ya tinfenm ya nib nè nin Timote.

⁵ Binib bugben liere' usen ki jon' Trowas ya du ni ki tì gu tε*.

⁶ Tinbi wòn, kpònò wà ña ñmòbe ñòke ya *nacenku gèbre' nè ki yaan ti kòn' buñercienbu Filip ya du ni. Ti tì tu' be Trowas ya du ni wiennun daali nè, ki tien' len iwien ilole.

Pòl te Trowas ya du ni

⁷ *Saba ya daali ya tajuòku nè ti taan' tí ji Yonbdaan ya jier, nè Pòl cin' ki tòkeh binib Uwien ya gber. Nì faa' la, u li bure ma nnò nè u tòke' be tù ki tì baa' kuyòku ya siik.

⁸ Ti taan' lidutòtuòl liba ya paaki ya duku ni nè. Ifr yebe kuduku nnò ni.

⁹ Unacenzaan uba ke lidutòtuòl nnò ya dutaaku ya dubonl bo, bi yih wò Etikus. Pòl tòke' tigber ki wòke' ma nnò nè migùònm ñònde' unacenzaan

* 20:5 Liike 16:10.

nnɔ u gùòn' ki gbɔkre', nɛ ki cere' ki lu' tingi. Bi jiiire' bɛ ń fin wɔ ki laa' u kpo'-a!

¹⁰ Nɛn saan nɛ Pɔl jiiire' ki bùòn' ki yuure' wɔ, nɛ ki tɔke' bɛ ki ye: «Cuo mɛn ni'ba, wa kpo'.»

¹¹ Pɔl liebe' ki don' kuduku nnɔ ya paaki nɛ ki gbiire' Yonbdaan ya jier bi jin', nɛ u tí tɔke' bɛ tigber ki wuɔke'. Ní tĩ tuo mifaam, nɛ u bure'.

¹² Bi tuke' unacenfaan nnɔ ní u fuobe nɛ unil kɛ ya yɛnm duòn'.

Pɔl ñɛn' Trowas ki jon' Mile

¹³ Tinbi kɔn' buñercienbu, ki liere' usɛn ki bure' Asɔs ya du bó. Pɔl ye ti li taa wɔ buñercienbu ni nɛn bó nɛ, kimɛ u là yíe wɔ ń cuon nɛ kí jo ni'bó.

¹⁴ U tĩ tu' tɛ Asɔs ni, nɛ ti taa' wɔ buñercienbu nnɔ ni ti bure' Mitilenn ya du bó.

¹⁵ Ti siere' ni'saan ki bure', ní ñmɔñmɔbe ki tĩ faa' ki laa' ti gaake Kiyɔ ya dekl nɛ. Kutaaku faa' nɛ ti baa' lidektal saan, bi yih ɛ Samɔs, kutaaku tí liebe' ki faa' nɛ ti baa' Mile ya du ni.

¹⁶ Kimɛ Pɔl ña yíe wɔ ń wuɔke Asi ya tinfɛnm ni nɛ ki lɔke' Efɛs ya du. U là benh wɔ ń baa Yerusalem tonm nɛ, ki maaleh ní tuo' la, wɔ ń baa len *Pantekot ya nacenku ya daali.

Pɔl cèbe' Kristo ya taanl là te Efɛs ni nnɔ ya cienb

¹⁷ Pɔl te Mile ya du ni, nɛ ki sɔn' ki yin' *Kristo ya taanl ya cienb bà te Efɛs ya du ni nnɔ.

¹⁸ Bi baa' u'saan uyo wà nnɔ, nɛ u tɔke' bɛ ki ye: «Kí ñɛ lidaali là n'taal tɛ Asi ya tinfɛnm ni nnɔ, ninbi nɛ bɛn n là fuobe nin nɛ idaan kɛ ma bo.

¹⁹ N jiin' n'ba tingi nɛ ki sɔn' Yonbdaan ya tuonl nin tinunsiir, ki jin' ijɛnd, kimɛ *Sufmbɛ biba là kpaan' iyɛ bɛ ń li teh nni nà bre nɛ.

20 N tǎke' nε *Yesu ya gbεr binib taakeh nà saan nin ni'den ka bǎle' nε tigbεr tà kε li tore nε.

21 N tǎke' *Sufmbε nin bà ɲa yé *Sufmbε ki ye bε ní lèbre bi'tetem kí paan Uwien ya sɛn bo, kí teke Yonbdaan *Yesu kí ji.

22 Fɛnfɛnnǎ min nε te usɛn ni ki joh Yerusalɛm nǎ. *Uwien ya Fuoɲaanm nε wǎbn' nni ní jo. Ma bɛn nà li tí tu nni ni'bó.

23 Ama n nín bɛn ki ye *Mifuoɲaanm tǎkeh nni idu kε ni ki teh bi li tí lǎle nni ni'bó, kí jènde nni mǎ.

24 Ama min ɲa nín tǎngɛh n'miɛl tɛn lɛn nε yé n'bo nibonmǎnn. N yíe ní sǎn ki tí baa' n'tuonl ya biɛn nε. N yíe ní tien Yonbdaan *Yesu ye ní tien nà nnǎ nε. Nɛn si: ní tǎke binib Uwien ya juokm ya gbɛmǎnmǎnt.

25 «N là cuonh ki tǎkeh ninbi bà kε Uwien ya bɛl ya gbεr nnǎ, n bɛn ki ye na ji li lɛ nni.

26 Nɛn bo nε n tǎkeh nε dinnǎ wuǎ ki teh ni'ni wà kε kpo' ki juore' fɛnfɛnm la, na ñɛn' min,

27 kime n tǎke' nε Uwien yíe nà kε, ka bǎle' nε niba.

28 Li ɲuuke mɛn ni'ba mǎnmǎnm, kí li ɲuuke binib bà *Mifuoɲaanm guun' nε bε nnǎ mǎ mǎnmǎnm. Li likeh bε mɛn. Bi yé Uwien ya taanl nε. U taa' u'Bijɛ ya sɛm nε ki dɛ' lè.

29 N bɛn ki ye n bure' la, binib li kǎ ni'ni, kí li bre tɛn ikèr, kí li nuunh bε ní bere litaanl nnǎ, kí tien li'nib nà bre ka ní lǎkre uba mǎnǎn.

30 Bitonnɛndɛnb li ñɛ ninbi mǎnǎn ni kí lɛre binib bà teke' *Yesu ki jin' nnǎ bε ní wiε u'sɛn kí paan bɛn bo.

31 Nɛn bo, la gǎh mɛn, kí li tien kí ye ibin ita sǎ n gbierɛh ni'ni wà kε nin tinunsiir nε ñǎnku nin wien ni.

³² «Fɛnfennɔ n taa' nɛ ki ŋukn' Uwien; ki tɔkeh nɛ ki teh ní tiere Uwien ya juokm ya gbɛr bó. Tigbɛr nnɔ ŋmɔbe mituɔm, ki li cèrɛ ní li faa mitekjim ni, ki li de nɛ lifaal là u bonde' lè ki ble' binib bà kɛ yé u'yaab nnɔ.

³³ N là te ni'saan ma nnɔ, ma binbe' uba ya likbu ki niireh nin u'wɛngolkaar.

³⁴ Ninbi mɔnɔn bɛn ki ye n ya nɔjɛ bo nɛ min nin n'tɔntɔknlieb là fuobe.

³⁵ N tuu ki sɔnh ki wɔngeh nɛ ki teh ni'mɔ ní li sɔnh nin inunmɔn ŋɔ kí li toreh bijiinb, kí li tiɛn Yonbdaan *Yesu mɔnɔn là len' liñɔbonl là ki ye: «Wà dienh ya yɛnm sɔnge ki cɛn' wà teknh nnɔ.» »

³⁶ Pɔl len' ki tì gben', nɛ wɔn nin bɛn kɛ gbaan' nɛ u kàare'.

³⁷ Nɛn saan nɛ bi'kɛ cin' ki muɔh ki joh ki tì lɔkndeh Pɔl.

³⁸ Bi'yɛnm tùɔrɛ' ki saa' u len' liñɔbonl là ki ye ba ji li lɛ wɔ nnɔ bo nɛ, nɛ ki piɛrɛ' wɔ, wɔ ní tì kɔ buñɛrciɛnbu.

21

Pɔl doh Yerusalɛm bó

¹ Ti cèbe' bɛ ma nnɔ nɛ ki kɔn' buñɛrciɛnbu, ki bure' ki cubn' ki tì baa' Kɔs ya dekl; wienle daali nɛ ti baa' Lod ya dekl, ki ñɛn' nɛn saan ki bure' Patara ya du bó.

² Ti laa' ni'saan buñɛrciɛnbu buba bù fih bù ní bure Fɛnisi ya tinfɛnm bó, nɛ ti kɔn' bù ki bure'.

³ Ti jojoh ki tì likeh Ciip ya dekl ti'nun bó, nɛ ki ŋmieke' lè unɔgen bó, ki cubn' Siri ya tinfɛnm bó, ki tì baa' Tir ya du ni. Bi li ñɛn ituk buñɛrciɛnbu nnɔ ni nɛn saan nɛ.

4 Ti laa' binib bà teke' *Yesu ki jin' udu nnò ni, nε ki tien' bi'saan iwien ilole. *Mifuoñaanm cère' bi tǎke' Pǎl ki ye u la dùo Yerusalēm bó.

5 Iwien ilole nnò gèbre' ma nnò, nε ti liebe' ki bure'. Ti joh tí kǎ buñercienbu, nε ben nin bi'puob nin bi'bumu kε pǎere' tε ki ñen' udu nnò ni. Ti'kε gbaan' miñuncienm nnò ya gbaal, ki kàare',

6 nε ti cèbe' tǎb, ti kǎn' buñerbu nnò, nε ben liebe' ki kun'.

7 Ti kǎn' buñercienbu mifórkaam Tir ya du ni nε ki tí baa' Tolemays ya du ni. Ti jon' ki fuonde' binib bà teke' *Yesu ki jin' ki te ni'saan nnò, nε ki tien' bi'saan uwien uba.

8 Kutaaku faa' nε ti tí liebe' ki bure' ki tí baa' Sesare ya du ni, ki jon' ki tí te Filip wà tǎkeh *Yesu ya gbεmǎnmǎnt nnò den. U yé bi là gènde' jεb bilole* bà nnò ya uba nε.

9 U là ηmǎbe bisieb binan nε ba ben jεb, ki sǎkndeh Uwien ya ñǎbon.

10 Ti tien' ni'saan iwenkàanke, nε *Uwien ya ñǎbonsǎknl uba ñen' Sude ya tinfenm bó ki baa' ní bi yih wǎ Agabus.

11 U tu' tε ni'saan nε ki teke' Pǎl ya ningbenl, ki lòle' wǎn Agabus ya tǎan nin u'nuǎ, ki len' ki ye *Mifuoñaanm ye ma sǎ: «Udaan wà si liningbenl lie nnò *Sufmbε li tí lòle wǎ nnò nε Yerusalēm ni, kí taa wǎ kí ηukn bà ηa yé *Sufmbε.»

12 Ti cii' nnò ma nnò nε tinbi nin binib bà te ni'saan nnò gbáan' Pǎl ki ye u la dùo Yerusalēm bó.

13 Nε Pǎl ye: «Ni teh bε nǎ, ki mǎmuǎh ki saah n'yenm-i? Min bonde' ki gben' nε. Bi li tí lòle nni bii bi li tí ku nni Yerusalēm ni Yonbdaan *Yesu bo mǎnǎn la, n lí li jo nε.»

* 21:8 Liike 6:5.

14 Wa tuo' ti'yaam ma nnò nɛ ti dàan' wò, ki ye:
«Yonbdaan ní tien u yíe ma.»

15 Ti tien' ni'saan iwenkàankɛ yà nnò gèbre', nɛ ti bonde' ki tí gben' ki don' Yerusalɛm bó.

16 Binib bà teke' *Yesu ki jin' ki te Sesare ya du ni nnò ya biba mò pìere' tɛ. Bi tuke' tɛ ki jon' ujɛ uba den ti tí gàn', bi yih wò Minasɛn, u yé Ciip ya nil nɛ, ki pɛ Yesu ya sɛn bo ní wuòke'.

Pɔl baa' Yerusalɛm ni ki jon' Saak den

17 Tò, ti baa' Yerusalɛm ni ma nnò nɛ binib bà teke' *Yesu ki jin' nnò teke' tɛ nin uyɛnsɔnge.

18 Kutaaku faa' nɛ tinbi nin Pɔl jon' Saak den ki tí fuonde' wò. *Kristo ya taanl ya ciɛnb kɛ mò là taan' ni'saan.

19 Pɔl fuonde' bɛ ki tí gben', nɛ ki tɔke' bɛ ni'kɛ dokdoki kí ñɛ u'tuonl bo Uwien tien' nà bà ña yé *Sufmbɛ ya siik ni.

20 Bi cii' Pɔl len' nà nnò, nɛ bi pèke' Uwien, ki tɔke' wò ki ye: «Tí' ninjɛ, a laa'-aa! *Sufmbɛ itur itur nɛ teke' *Yesu ki jin', nɛ bi'kɛ ya nun món bɛ ní li boh Moyis ya yiko nɛ.

21 Bi cii' bi ye a wòknh *Sufmbɛ bà kɛ te inibotò ya du ni nnò ki teh bi la ji ní li pɛ Moyis ya yiko bo, ki la ji ní li jɛh bi'bumu ya pun, ki la ji ní li pɛ bi'yaajɛbok bo.

22 Ti li tien mila? Bi li li cii' a'baam bó nɛ.

23 Tò, á tien ti li tɔke ñɛ nà nò. Bijɛb binan biba te tí'ni, ki là pùon' lipuonl;

24 taa bɛ ní jo Uwien ya duku ni, kí tí tien tijòknt ya ñɛnm ya tuòrl, á pè bi li tí taa tibont tà kí tien lituòrl nnò bo, ñò bɛ ní kuo bi'yur. A tien' nnò la, binib kɛ li bɛnde kí ye bi lienh tà a'bo nnò ta te, kí bɛnde kí ye a'mò pɛ Moyis ya yiko bo nɛ.

25 Binib bà ña yé *Sufmbε ki teke' *Yesu ki jin' nnò, bεn wòn, ti là maale' ki ye nǐ mǎn tí kele kugbǎnku nε kí tǎke bε kí ye bi la ñmǎnh tǎtuǎrnǎnt, ki la ñmǎnh wεnkpil, ki la jinh sēm, ki la teh nanmaal.»

26 Kutaaku tí faa' nε Pǎl taa' bijεb nnò, wòn nin bεn tǐ taan' ki cin' ki teh tijǎknt ya ñεnm ya tuǎrl nnò. Nε u kǎn' Uwien ya duku ya luo bo, ki tǎke' utǎtuǎrke lidaali là bi lí tien lituǎrl nnò kí gben ñò wà kε ní de Uwien u'pum.

Bi cuo' Pǎl Uwien ya duku ya luo bo

27 Tǎ, bi lí tien lituǎrl nnò kí tǐ dukn iwien ilole nε. Iwien nnò tǐ benh yǐ ní gben, nε *Sufmbε bà ñεn' Asi ya tinfεnm bó ní nnò laa' Pǎl Uwien ya duku ya luo bo, ki cère' linigol kpre' Pǎl bo, nε ki cuo' wǎ,

28 ki wuureh ki teh: «Israyel yaabε, la tuo mεn, uje wà sǎ cuonh ni'kε saan, ki wǎknh binib kε miwǎknm mà saah tinbi *Sufmbε nin Moyis ya yiko nin Uwien ya duku. U tuke' binib bà ña yé *Sufmbε mǎnǎn, ki kǎn' Uwien ya duku ni, ki kuǎn' kù tijǎknt.»

29 Kime bi là laa' Pǎl nin Trofim, wà yé Efes ya du ya nil nnò tǎke udu ni ma nnò nε bi maale' ki ye Pǎl taa' wǎ ki kǎn' Uwien ya duku ni nε.

30 Kukpiinku kpi' udu ni ni'kε saan, nε udu nnò ya nib sεn' ki taan' ní, ki cuo' Pǎl, ki dεre' wǎ ki ñεn' Uwien ya duku ni, nε ki pǎk ki pǐin' inañuǎn.

31 Uyo wà bi nuunh bε ní ku Pǎl nnò, nε Erom ya Sojambe ya ciεn cii' bi ye: «Yerusalem kε kpi' ñò.»

32 I ya tǎan bo, nε uciεn nnò taa' Sojambe nin sojambe kobk ya ciεnb biba, ki tiinh ki joh linigol

nnɔ saan. Bi laa' Sojambɛ nnɔ nin bi'ciɛn ma nnɔ, nɛ bi dàan' ka ji ñih Pɔl.

³³ Nɛn saan nɛ sojambɛ ya ciɛn nnɔ cuon' ki nɛkr' Pɔl, ki cuo' wɔ, ki tɔke' u'sojambɛ ki ye bɛ ń taa tikudɔkr tule kí lòle wɔ, nɛ ki niire' Pɔl yé udaan wà nin u tien' bà.

³⁴ Ama linigol nnɔ ni, biba wuureh ki lienh tuba, nɛ bitɔb mɔ wuureh ki lienh tutɔr. Kuwaaku nnɔ bo nɛ sojambɛ ya ciɛn nnɔ ŋa fre' ki bɛnde' nà tien', nɛ ki tɔke' u'sojambɛ ki ye bɛ ń taa Pɔl kí jo bi'tonsɔnduku saan.

³⁵ Bi tuke wɔ ki joh ki tĩ baa' kuduku nnɔ ya nañkɔkɔl saan, nɛ sojambɛ tĩ gben' ki yuure' wɔ paaki, kimɛ linigol nnɔ ŋmɔbe kinunbɔnk nɛ.

³⁶ Udu nnɔ ya nib kɛ pɛ puoli nɛ ki wuureh ki teh: «Ku wɔ mɛn! Ku wɔ mɛn!»

Pɔl len' wɔ ń fie u'ba Sufmbɛ saan

³⁷ Bi ye bɛ ń kuɔn Pɔl kuduku nnɔ ni uyo wà nnɔ nɛ u niire' sojambɛ ya ciɛn nnɔ Grɛkmbɛ ya lenm ni ki ye: «A li tuo kí cèbe nni ń tɔke ŋɛ liñɔbonl libaa?» Nɛ uciɛn nnɔ niire' wɔ ki ye: «A ciɛh Grɛkmbɛ ya lenm nɛ-ɛɛ?»

³⁸ Nɛn mɛn la, sin ŋa ñí Esipt ya jɛ wà cère' linigol yiɛ' ti'du ya ciɛnb ya ñɔbu bó idɛn yiɛ nɔ ki tuke' binikub itur inan ki jon' kupenpelku ni nnɔ-a?»

³⁹ Nɛ Pɔl ye: «Min yé Suf nɛ, ki maa' Tars ya du wà te Silisi ya tinfɛnm ni, u'yel kpére' nnɔ ni, ki yé len ya nil. A tuo' la, á cèbe nni ń len nin linigol liɛ nɔ.»

⁴⁰ U cèbe' Pɔl ki ye wɔ ń len, nɛ Pɔl sere' linañkɔkɔl nnɔ bo, ki yuon' unuɔ ki ye bɛ ń ŋmile, bi ŋmile' cim, nɛ u len' bɛ *Sufmbɛ ya lenm ni ki ye:

22

¹ «N'baambe nin n'ninjiebe, cenge men fenfennò n li tòke ne tigber tà kí fie n'ba nò.»

² Bi cii' u lienh bi ya lenm ma nnò, ne bi tùore' ki ñmile' cim.

Nen saan ne Pòl ye:

³ «N yé Suf ne, ki maa' Tars ya du wà te Silisi ya tinfenm ni nnò ni. Ama bi wube' nni udu wà ni sò. Gamaliel ne là wòkn' nni ti'yaajeb ya yiko ya bom mòmòm. Ne n'nun là món Uwien ya tuonl bo, ten ni'ke ya nun món ma li'bo fenfennò wuò nò.

⁴ N là jèndeh binib bà pe *Yesu ya sen bo ne haali bi tí kpuokeh, ki coh bijeb nin bipiib, ki lùoh be tikudòkr, ki tí pekndeh.

⁵ Bitòtuòrcienb ya cien nin *Sufmbé ya buur ya cekl yaab li fre kí tòke ne kí ye n len' nà nò ñi yé imòn ne. Bi là kele' tigbònt mòmòm ki de' nni ní tí de *Sufmbé bà te Damas ya du ni nnò, be ní cèbe nni ní cuo binib bà teke' *Yesu ki jin' ki te ni'bó nnò, kí lóle be tikudòkr kí taa be kí baa Yerusalem ni, kí lá dère bi'tub.»

Pòl tòke' be u teke' Yesu ki jin' ma bo

(Itùon 9:1-19; 26:12-18)

⁶ «N là joh ki tí nekn' Damas ya du, kuwensiiku ya yo, ne kuwenwencienu kuba ci' ki ñen' paaki bó ní, ki wende' ki yile' n'bo.

⁷ N lu' tingi ni, ne ki cii' unieke uba bó u teh: «Sòl, Sòl, be tien' a jèndeh nni?»

⁸ Ne n niire' ki ye: «Yonbdaan, a yé u le daan ne?» Ne u jiiin' nni ki ye: «Min Nasaret ya *Yesu ne, a jèndeh min ne.»

⁹ Min nin bà là te nnò laa' kuwenwenku nnò ama ba cii' wà lienh nni nnò ya nieke bó.

10 Nε n tí niire' ki ye: <Yonbdaan, n li tien mila?> Nε u jiin' nni ki ye: <Fii kí jo Damas ya du ni, bi li tí tǎke ηε a li tien nà κε.>

11 Kuwenwenku nnɔ wende' n'nun ni ma nnɔ, ma ji lenh, nε min nin bà tǎke nnɔ cuo' n'nuɔ ki dĩh n tí baa' Damas ya du ni.

12 «Uje uba là te len, bi yih wɔ Ananiyas. U pε Uwien ya sɛn bo mǎnmǎnm, ki boh Moyis ya yiko nε *Sufmbε bà κε kɔ Damas ni nnɔ pèkeh wɔ.

13 U baa' ki sere' n'saan nε ki tǎke' nni ki ye: <N'ninjε Sɔl, likre.> Nε n pǎk ki likre' i ya tǎan bo ki laa' wɔ.

14 Nε u tǎke' nni ki ye: <Ti'yaajeb ya Wien juɔ' ki gènde' ηε, á bende u'yiem, kí lε *Yesu ugbemǎndaan, kí cii u'nieke bó.

15 Kimε a li yé u'mǎnkunl nε binib κε ya nun bó, kí tǎke bε a laa' nà nin a cii' nà.

16 Ji la taande, fii kí cère bε ní sǐi ηε Uwien ya ñunm, á tε u'yel wɔ ní fère ηε a'biere.>

17 «Ni ya puoli bó nε n liεbe' Yerusalem. Lidaali liba nε n te Uwien ya duku ni ki kǎareh nε nǐ tien' nni tidεknt yaam,

18 n laa' Yonbdaan nε u tǎke' nni ki ye: <Fii kí ñε Yerusalem ni tonm, kimε len ya nib ηa ní teke a li tǎke bε n'gber tà nnɔ.>

19 Nε n jiin' wɔ ki ye: <Yonbdaan, bi bεn ki ye min nε là joh *Sufmbε ya tǎan ya dur ni, ki coh binib bà teke' ηε ki jin' nnɔ, ki tí pεkndeh, ki jèndeh bε ki gbiekeh.

20 Bi là kuuleh a'mǎnkunl Etienn uyo wà nnɔ, min mǎnɔn là te ni'saan, ki tuo' ki ye nǐ mǎn, nε ki gu binib bà kuuleh wɔ nnɔ ya wεngolkaar.>

21 Nε u tǎke' nni ki ye: «Li joh, kime n li sǎn ηε nà bó fǎke, bà ηa yé *Sufmbε nnǎ saan.» »

Ba kaabe' ki ñi' Pǎl kime u yé Erom yǎ nε

22 Linigol nnǎ cenge' Pǎl bó ki tǐ baa' uyo wà u ye Yonbdaan ye wǎ ñ jo bà ηa yé *Sufmbε saan nnǎ, nε ki cin' ki wuureh ki teh: «Gben mēn unil wuǎ ya gbεr kitink bo, kime na kpε wǎ ñ li fuobe.»

23 Nε ki tǔǎreh ki wuureh, ki goreh bi'liεrgbenkt ki wiεnh, ki yiīh titεnt ki plēh paaki ki teh kutεngunku.

24 Nε Sojambε ya ciεn nnǎ tǎke' u'sǎjambε ki ye bε ñ taa Pǎl kí kuǎn bi'duku ni, kí ñǐ wǎ inalεbe, kí wǎbn wǎ wǎ ñ tǎke u tien' bà ηǎ bi wuureh u'bo nǎ nnǎ.

25 Bi lǒle' Pǎl, bε ñ ñǐ wǎ inalεbe uyo wà nnǎ, nε u tǎke' Sojambε kobk ya ciεn wà se u'saan nnǎ ki ye: «Ni ηmǎbe usεn ní ñǐ Erom yǎ, ka kpιε' ki bun' wǎ tibuur ki laa' u'biil-ii?»

26 Sojambε kobk ya ciεn nnǎ cii' nnǎ ma nnǎ nε ki jon' bi'ciεn nnǎ saan, ki tǐ tǎke' wǎ ki ye: «A bi ye á tien bε sǎ! Ujε nnǎ yé Erom yǎ nε.»

27 Nε bi'ciεn nnǎ jon' Pǎl saan, ki tǐ niire' wǎ ki ye: «A yé Erom yǎ nε-εε?» Pǎl tuo'.

28 Nε uciεn nnǎ ye: «Min pēn' ilike i yebe nε ki yaan ki kpεnde' Erom ya nil.» Nε Pǎl ye: «Bi maa' min n yé Erom ya nil nε.»

29 Pǎl len' nnǎ ma nnǎ nε bà bi li ñǐ wǎ kí wǎbn wǎ wǎ ñ len nnǎ sule' ki sere' i ya tǎan bo. Uciεn nnǎ bεnde' ki ye u lǒle' unil wà nnǎ yé Erom yǎ ma nnǎ nε bujεwaanbu cuo' wǎ.

Sufmbε ya buur ya cεkl yaab bun' Pǎl tibuur

30 Tɔ, sojambɛ ya ciɛn nnɔ yíe wɔ́ ń tùare kí bende *Sufmbɛ biindeh Pɔl nibonn nà bo ma nnɔ, kutaaku faa' nɛ u lore' Pɔl, ki cèrè' bitɔtuɔrciɛnb nin *Sufmbɛ ya buur ya cɛkl yaab kɛ taan', nɛ u cèrè' Pɔl baa' ki lá sere' bi'nun bó.

23

1 Pɔl caan' tibuur ya ciɛn nnɔ bo inun nɛ ki ye: «N'yaabɛ, n bɛn n'yɛnm ni ki ye ma ŋmɔbe biil Uwien ya nun bó haali nin fɛnfɛnnɔ.»

2 U len' nnɔ ma nnɔ, nɛ bitɔtuɔrciɛnb ya ciɛn Ananias tɔke' bà se ki neke Pɔl nnɔ ki ye bɛ ń ñi' u'ñɔbu bó nɛ bi ñi'.

3 Nɛn saan nɛ Pɔl tɔke' wɔ́ ki ye: «A yíe a li mɔn binib ya nun ni nɛ, Uwien nɛ li ñi' sin. A kɛ niɛ saan ki ye a buh nni tibuur ti'yiko ye ma bo nɛ, nɛ ki kɛnde' *yiko bugbɛn bo ki ye bɛ ń ñi' nni.»

4 Nɛ binib bà te ni'saan nnɔ tɔke' Pɔl ki ye: «A sukreh bitɔtuɔrciɛnb ya ciɛn sɔ-ɔɔ?»

5 Nɛ Pɔl ye: «Weee! N'yaabɛ, ma bɛn ki ye u yé bitɔtuɔrciɛnb ya ciɛn. N bi bɛn la, ma bi li len nnɔ, kimɛ ñi' kele' *Uwien ya gbɔnku ni ki ye: «Ŋa ń len a'du ya ciɛn fɛnfɛnm.» »

6 Tɔ, Pɔl bɛn ki ye bi'ni biba yé Saduseyɛnmbɛ nɛ, bitɔb mɔ́ yé Farisiɛnmbɛ. Nɛ u wuure' tibuur ya cɛkl yaab nnɔ ya siik ni ki ye: «N'yaabɛ, n yé Farisiɛn nɛ, nɛ n'baa mɔ́ yé Farisiɛn. N ŋmɔbe lidɛndɛnl ki ye bitɛnkpiib li mɛkre. Lidɛndɛnl nnɔ bo nɛ, bi buh nni tibuur.»

7 U len' nnɔ u'ñɔbu ŋa lu', nɛ Farisiɛnmbɛ nin Saduseyɛnmbɛ cin' ki findeh nin tɔb, nɛ linigol nnɔ bore' mile.

8 Saduseyenmbε βεν, maaleh ki teh tenkpiib ηα ní mεkre, Wien ya tondb ηα te, ciiku mα ηα te, ama *Farisienmbε βεν teh ni'ke te nε.

9 Bi biε findeh nin tαb, ki ηmαbe kuwaaku ki gbien', nε *Yiko ya wαnwαknb ni bà yé *Farisienmbε nnα ya biba fii' ki sere' ki len' ufaa bo ki ye: «Ta laa' uje wuα ya biil. Nba la, Uwien ya tond bii niba nε len' nin wα.»

10 Ifinfinde nnα brikreh ki joh ma nnα, Sojambe ya cien nnα fεnge bi la lá dεre kí tαnde Pαl nε ki tαke' u'sojambe ki ye be ní jiire kí jo kí tí nεn Pαl bi'ni, kí jiin bi'duku ni.

11 Ni'daali ya nαnku nε Yonbdaan baa' Pαl saan, ki tαke' wα ki ye: «Cuo a'ba. A tαke' binib n'gber Yerusalem ni ma bo nnα, a li tí tαke tú nnα nε Erom ya du ni mα.»

Sufmbε kpaan' iyε be ní ku Pαl

12 Kutaaku faa' nε *Sufmbε biba taan' ki kpaan' iyε ki pole' ki ye ba ku' Pαl la, ba ní ji ka ní nū mα.

13 Binib bà kpaan' iyε nnα gèbre' pinan.

14 Bi jon' bitαtuαrcienb nin *Sufmbε ya cienb saan, ki tí tαke' be ki ye: «Ti pole' ki ye ta ku' Pαl la, ta ní ji bonn.

15 Fεnfennα ninbi nin *Sufmbε ya buur ya cεkl yaab tuo' la, ní sαn unil wα ní jo Sojambe ya cien saan kí tí tαke wα kí ye wα ní cère Pαl ní baa ni'saan, ní tùre kí fiin u'gber. Tinbi bonde' ηα tí ku wα, wa ní baa niε saan.»

16 Pαl ya ninse ya bijε cii' bi bonde' ma bo, nε ki jon' Sojambe ya tonsαnduku bó, ki tí kαn' ki tαke' Pαl.

17 Nɛn saan nɛ Pəl yin' Sojambɛ kobk ya ciɛn uba, ki təkɛ' wɔ ki ye: «Pière unacien wuɔ ni'ciɛn saan, kimɛ u ηmɔbɛ tigbɛr tuba wɔ ń təkɛ wɔ.»

18 Nɛ sojambɛ kobk ya ciɛn nnɔ taa' wɔ ki jon' bi'ciɛn nnɔ saan, ki t̃i təkɛ' wɔ ki ye: «Lipekl ya nil Pəl nɛ yin' nni ki təkɛ' nni ki ye ń pière unacien wuɔ a'saan, u ηmɔbɛ tigbɛr tuba wɔ ń təkɛ ηɛ.»

19 Sojambɛ ya ciɛn nnɔ cuo' unacien nnɔ ya nuɔ bi jɛndɛ', nɛ u niire' wɔ ki ye: «A yíe á təkɛ nni bɛ ya gbɛr-i?»

20 Nɛ u ye: «*Sufmbɛ biba bonde', ki ye bi li təkɛ ηɛ kí ye á wun taa Pəl ní tibuur ya ciɛnb saan, ηɔ bɛ ń t̃ɔrɛ kí fiin u'gbɛr.

21 Bi təkɛ' ηɛ la, a la tuo, kimɛ bijɛb bà nuunh bɛ ń gùbn usɛn bó kí ku Pəl nnɔ gèbrɛ' pinan. Bi pole' ki ye ba ku' Pəl la, ba ń ji ka ń ńu mɔ. Fɛnfɛnnɔ bi bonde' ki gben'-a, bi ji cengeh sin bó nɛ.»

22 Nɛ Sojambɛ ya ciɛn nnɔ təkɛ' unacien nnɔ ki ye: «La təkɛ nil kí ye a təkɛ' nni tigbɛr t̃u nɔ», nɛ ki cèrɛ' u bure'.

Bi taa' Pəl ki jon' gobina Feliks saan

23 Sojambɛ ya ciɛn nnɔ yin' sojambɛ kobk ya ciɛnb ni bile ki təkɛ' bɛ kí ye bɛ ń taa Sojambɛ kobiile nin bitɛnjɛkb pilole nin sojambɛ bà bukeh ikpaan nnɔ kobiile, bɛ ń bonde kí lá bure kuñonku tikur tuwɛ ya yo Sesare ya du bó.

24 Ní bonde itaan mɔ kí taa Pəl kí jo gobina Feliks saan, wɔ ń ńɛ caabu, niba la tien wɔ.

25 Sojambɛ ya ciɛn nnɔ keɛle' kugbɔnku bɛ ń t̃i de gobina Feliks. U keɛle' ki ye:

26 «Min Klod Lisiyas nɛ fuondɛh sin uciɛn, gobina Feliks.

27 *Sufmbε là cuo' uje wuɔ ki behn bε ní ku wɔ nε. N cii' u yé Erom yɔ ma nnɔ nε n taa' Sojambε ki tí fie' wɔ bí'saan.

28 N là yíe ní bende bi biindeh wɔ bà bo ma nnɔ, nε ki taa' wɔ ki jon' *Sufmbε ya buur ya cεkl yaab saan.

29 Bi bun' wɔ tibuur, nε n bende' ki ye bi biindeh wɔ bí'yiko bo nε. Ma laa' u tien' nà, ní kpε bε ní ku wɔ bii bε ní pεkn wɔ.

30 N cii' bi ye *Sufmbε kpaan' iyε bε ní bɔle kí ku wɔ ma nnɔ nε n cère' bi taa' wɔ i ya tàan bo ki baa' a'saan, ki tɔke' binib bà biindeh wɔ nnɔ ki ye bí'mɔ ní jo a'saan, kí tí tɔke ηε bi biindeh wɔ bà bo.»

31 Tɔ, Sojambε nnɔ paan' bí'ciɛn tɔke' bε nà nnɔ bo, nε ki taa' Pɔl kuñɔnku ki jon' Antipatis ya du bó.

32 Kutaaku faa' nε Sojambε bà cuonh tingi ni nnɔ liεbe' bí'duku bó, nε bitɛnjɛkb nnɔ gèbre' nin Pɔl ki joh Sesare ya du bó.

33 Bi tí baa' ki taa' kugbɔnku nnɔ ki de' gobina Feliks, nε ki taa' Pɔl mɔ ki ηukn' wɔ.

34 Gobina nnɔ kaan' kugbɔnku nnɔ ki gben', nε ki niire' Pɔl ki ye «A yé mi lε tinfɛnm bε yɔ nε?» Nε Pɔl ye: «N yé Silisi yɔ nε.» U cii' u yé Silisi yɔ ma nnɔ,

35 nε u tɔke' wɔ ki ye: «Binib bà biindeh ηε nnɔ mɔ baa' ní la, n li cenge a'gber.» Ki cère' u te ubɛr Herod là mɛn' kubɛrduku kùà nnɔ ni, nε bi gu wɔ.

24

Sufmbε biin' Pɔl

¹ Iwien iɲun gèbre', nε bitɔtuɔrciɛnb ya ciɛn Ananiyas baa' Sesare ya du ni nin *Sufmbε ya

ciɛnb biba nin lɔya uba bi yih wɔ Tɛtulus. Nɛ bi biin' Pɔl gobina Feliks ya nun bó.

² Bi yin' Pɔl u baa' nɛ Tɛtulus cin' ki biindeh wɔ ki teh: «Uciɛn Feliks, sin bo nɛ ti ηmɔbe uñɔkpaan ki tĩ gben' kí ñɛ a laa' miyɛnfuom mà ki tuke' milèbrm ki baa' ti'du wuu ni nnɔ.

³ Ti lenh a teh mimɔnm mà uyo kɛ ni'kɛ saan, nɛ ki faareh ηɛ.

⁴ Ma yíe ní len kí wuɔke kí ηaabe a'yɛnm. Nɛn bo, n gbáanh ηɛ a'nimònt bo, á cenge ti'bo waamu.

⁵ Ti sekn' ki laa' uje wuɔ yé unibiɛɔ nɛ. U kpĩindeh *Sufmbɛ bà kɛ te uηɛndun wuu ni nɛ, ki cèreh bi teh fɛnfɛnm. Wɔn nɛ yé licekl là pɛ Nasaret ya *Yesu ya sɛn bo nnɔ ya ciɛn.

⁶ U là bikn' wɔ ní kuɔn Uwien ya duku tijɔknt mɔnɔn nɛ ti cuo' wɔ. [Ti là yíe tí bu wɔ tibuur ti'yiko ye ma bo nɛ.

⁷ Nɛ Sojamɛ ya ciɛn Lisiyas baa' ki lá taa' ufaa ki fie' wɔ ti'saan,

⁸ ki tɔke' binib bà biindeh wɔ nnɔ ki ye bɛ ní jo a'saan.]* Sin mɔnɔn bun' wɔ tibuur la, a li bɛnde ti biindeh wɔ bà bo.»

⁹ Sufmbɛ taan' Tɛtulus buñɔbu ki ye u len' tà nɔ tù te nɛ.

Pɔl lienh Feliks ya nun bó wɔ ní fie u'ba

¹⁰ Nɛn saan nɛ Feliks yuon' unuɔ ki de' Pɔl usɛn wɔ ní len. Nɛ Pɔl ye: «N bɛn ki ye a ηuuke udu wuu nĩ tien' ibin yà yebe, nɛn bo, n li tɔke ηɛ n'gbɛmònt nin midum.

* **24:8** Bi kpiɛ' ki kɛle' tigbɔnt tà nnɔ ya tuba ni migbiirm 6b-8a ηa te tu'ni.

11 N don' Yerusalem bó ki tí puke' Uwien ma na gèbre' iwien piik nin ile. A li fre kí niire binib kí liike tù te bii ta te.

12 Nil ña laa' n te Uwien ya duku ni bii *Sufmbε ya táan ya dur ni bii udu ni niba saan ki findeh nin uba bii ki sureh binib be ní kpre.

13 Ba ní fre kí wuɔn ηε fεnfεnnɔ wuɔ nɔ bi biin' nni bà bo.

14 N ben nà sɔ ní tɔke ηε: n pe *Yesu ya sen bo ηɔ ní li pukeh ti'yaajεb ya Wien mɔnmɔnm nε, nε ben *Sufmbε lienh ki teh usen nnɔ ña yé senmɔn. N boh nà ke kele' *yiko ya gbɔnku ni nin *Uwien ya ñɔbonsɔknb kele' nà ke nnɔ mɔ nε.

15 N ηmɔbe lidendɛnl là nnɔ, ben mɔnɔn ηmɔbe li ya dɛndɛnbaabl nε, ki ye Uwien li mεkre bitenkpiib, bà mɔn nin bà bre ke.

16 Nεn bo nε n tuu ki ñikndeh n la li ηmɔbe biil Uwien nin binib saan.

17 «N tien' ibin yà yebe ka te Yerusalem ni, nε ki liεbe' ní ní lá pu n'ɔdu ya jiihb bupaabu, kí tùre lituɔrl kí de Uwien.

18 Nεn saan nε bi laa' nni n te uyo wà Uwien ya duku ya luo bo ki teh tijɔknt ya ñεnm ya tuɔrl nnɔ. Ba laa' nni nin nigol, ka laa' n cère' nib mɔ kpre' ma.

19 Ama *Sufmbε bà ñεn' ní Asi ya tinfεnm bó ní nnɔ, nε là laa' nni. Bi bi ηmɔbe n'bo tigber la, ben nε bi li baa a'saan kí là biin nni,

20 bii ben bà biindeh nni nɔ, be ní tɔke ηε *Sufmbε ya buur ya cεkl yaab bun' nni tibuur Yerusalem ni ma nnɔ bi laa' n'biil li la?

21 Nba la, n là sere' bi'nun bó ma ki wuure' ki len' liñɔbonl là baba ki ye: «N teke' ki jin' ki ye Uwien li mεkre bitenkpiib nnɔ bo nε ni buh nni tibuur

dinnɔ.› »

²² Feliks bɛn *Yesu ya sɛn ya paanm bo ya gbɛr mɔnmɔnm. Nɛn bo nɛ u tɔkɛ' bɛ ki ye: «Liebe ní mɛn lidaali liba. Sojambɛ ya ciɛn Lisiyas lá baa' ní la, n li liike ni'gbɛr ya tingi.»

²³ Nɛ ki tɔkɛ' Sojambɛ kobk ya ciɛn ki ye wɔ́ n li gu Pɔl, ki la li wɔ́bndeh wɔ́ isɛn iba ni. U'yaab ye bɛ n̄ tore wɔ́ la, u la piendeh bɛ.

²⁴ Iwenkáankɛ gɛ̀bre', nɛ Feliks tɔkɛ nin u'po Drusil ki baa' tibuur ni. U'po nnɔ́ yé Suf nɛ. Feliks sɔn' bɛ n̄ t̄i yin Pɔl ní wɔ́ n̄ lá tɔkɛ bɛ tigbɛr tà li cèrɛ bɛ n̄ teke *Yesu Kristo kí ji n̄ bɛ n̄ cenge.

²⁵ Pɔl te ki lienh ki wɔ́ngɛh unil li teh ma kí li cuube nin u li coh u'ba ma bo, kimɛ Uwien li bu binib tibuur ma nnɔ́, nɛ bujɛwaanbu cuo' Feliks, nɛ u ye: «Fɛnfɛnnɔ́ á li fre kí li joh, n lá laa' mifɛnm la, n li liebe kí yin n̄ɛ.»

²⁶ Feliks daan ki teh nba la Pɔl li de wɔ́ ilike nɛ. Nɛn bo nɛ u sɔnh ki yih wɔ́ uyo kɛ bi tɔkeh tigbɛr.

²⁷ Ibin̄n̄mɛn ile gɛ̀bre', nɛ gobina wà bi yih wɔ́ Pɔsiyus Fɛstus nnɔ́ baa' ki lá lèrɛ' Feliks ya lènl. Feliks yíe wɔ́ n̄ sɔngɛ *Sufmbɛ ya yɛnm ma nnɔ́ nɛ ki dàan' Pɔl juore' ki paake.

25

Pɔl ye ubercien Sesa nɛ li bu u'buur

¹ Gobina Fɛstus baa' Sesare ya du ni, ki tien' len iwien ita nɛ ki don' Yerusalem bó.

² U t̄i baa' nɛ bitɔtuɔrcienb nin *Sufmbɛ ya buur ya cɛkl yaab nnɔ́ ya sɛnlierb baa' u'saan, ki lá biin' Pɔl, ki gbáan' Fɛstus cɛɛn,

³ ki ye u la yie, wɔ́ n̄ ñikn kí cère bέ n̄ taa Pɔ́l kí baa Yerusalɛm ni. Kimέ bi kpaan' iyέ u we ní la, bέ n̄ ku wɔ́ usen ni nέ.

⁴ Nέ Fεstus tɔ́ke' bέ ki ye: «Pɔ́l laan biέ ki te lipεkl ni nέ Sesare ya du ni. Nέ min mɔ́nɔ́n li liεbe kí kun i tãan yiέ bo nέ.

⁵ U ηmɔ́be libiil la, cère mέn ni'ciεnb n̄ paan n'bo kí t̄i biin wɔ́ nen bó.»

⁶ Fεstus lii tien' Yerusalɛm ni iwien iniin bii iwien piik nέ ki yaan ki liεbe' Sesare ya du bó. Kutaaku faa' nέ u kɔ́n' ki kèle' tibuur ya duku ni ki sɔ́n' bέ n̄ t̄i taa Pɔ́l ní.

⁷ Pɔ́l baa' ma nnɔ́ nέ *Sufmbέ bà ñen' ní Yerusalɛm nnɔ́ guɔ́n' wɔ́, ki biindeh wɔ́ n̄ bre isen yà yebe ni, ka n̄ fre kí wuɔ́n kí ye bi lienh tà nnɔ́ t̄u te.

⁸ Pɔ́l yíέ wɔ́ n̄ fie u'ba nέ ki len' ki ye: «Ma saa' *Sufmbέ ya yiko, ka saa' Uwien ya duku, ka bii' uberciεn Sesa mɔ́.»

⁹ Fεstus yíέ wɔ́ n̄ sɔ́nge *Sufmbέ ya yenm, nέ ki niire' Pɔ́l ki ye: «A yíέ á dùo Yerusalɛm bó bέ n̄ t̄i bu ηέ tibuur tigber tuu bo n'nun bó-oo?»

¹⁰ Nέ Pɔ́l jiin' wɔ́ ki ye: «N li sere uberciεn Sesa ya nun bó u'buur ya duku ni nέ. Bi li bu nni tibuur nen saan nέ. Sin mɔ́nɔ́n ben mɔ́nmɔ́nm ki ye ma bii' *Sufmbέ niba.

¹¹ N bi bii' bii n bi tien' nibonn nà kpe mikuum la, ma bi li nuunh n̄ ηmere. Ama bi biindeh nni nà bo ηa yé gbemònt la, uba ηa n̄ fre kí taa nni kí ηukn bέ. Ubeciεn Sesa nέ li bu n'buur.»

¹² Nen saan nέ Fεstus nin u'gbegbierkaab taan' ki liike' tigber nnɔ́ nέ u tɔ́ke' Pɔ́l ki ye: «A ye uberciεn Sesa nέ li bu a'buur ma nɔ́ a li jo wɔ́n saan nέ.»

Uber Agripa yíέ wɔ́ n̄ cenge Pɔ́l ya gber

13 Iwenkàankε gèbre', nε ubεr Agripa nin u'ninε Berenis tōke ki baa' Sesare ya du nì, bε rí fuonde Fεstus.

14 Bi tien' len idεn ile ma nnō nε Fεstus tōke' ubεr Agripa Pōl ya gbεr ki ye: «Ujε uba te libùol liε nō, Feliks nε là pεkn' wō, u juore' ki te lipεkl ni.

15 N là jon' Yerusalem uyo wà nnō nε bitātuarciεnb nin *Sufmbε ya ciεnb baa' ki lá biin' ujε bugbεn ki ye u kpε mikuum nε.

16 Nε n jiin' bε ki ye tinbi Erom yaab ya tentienm ni, bi biin' unil la, ti tì rí kōle' wōn nin binib bà biindeh wō nnō nε, wō rí cii bi biindeh wō bà bo, kí cère u'mō rí len u li len ma kí fie u'ba. Ta rí dεre nil ya tubl ka kpιε' ki bun' wō buur.

17 N tōke' bε nnō, nε bi baa' nì. Kutaaku faa' ma, ma taande', n kōn' ki kèle' tibuur ya duku ni nε, ki sōn' bi tì taa' ujε nnō nì.

18 Nε binib bà biindeh wō nnō fii' ki sere' ki guōn' wō ki biindeh wō. Min maaleh ki teh bi li biin wō nibonn nà bo nnō li bre ki tì kende' nε, ama na te nnō.

19 N laa' bi findeh nin wō nà bo nnō, yé bi'Wien bo ya paanm ya gbεr nε nin ujε wà bi yih wō *Yesu u kpo' ηō Pōl lienh ki teh u fuobe nnō ya gbεr nε.

20 Ma là bεn n li tien ma tigbεr nnō. Nε n niire' Pōl ki ye u yíe wō rí jo Yerusalem bε rí tì bu wō tibuur tigbεr nnō bo nεn bó-oo?

21 Ama u ye ubεrciεn Sesa nε li bu u'buur. Nεn bo nε n cère' u te lipεkl ni, kí tì baa lidaali là n li cère bε rí taa wō kí jo ubεrciεn saan.»

22 Nε ubεr Agripa tōke' Fεstus ki ye: «Min mōnōn bi yíe rí cenge ujε bugbεn bó.» Nε Fεstus tōke' wō ki ye: «Wenli a li wun cenge u'bó.»

23 Kutaaku faa' nε ubεr Agripa nin Berenis baa' binikpεkpiεkb ya baam, ki tōke nin sojambe ya cienb nin udu nnō ni ya cienb, ki lá kōn' kuducienku kua ubεr teknh binib ku'ni nnō ni. Nε Fεstus sōn' bi taa' Pōl ní.

24 Nε ki len' ki ye: «Uber Agripa nin ninbi bà kε te nin tε niε saan nō, ni likeh ujε wà nō, *Sufmbε kε là baa' n'saan Yerusalem ni, ki tí baa' niε saan mō, ki là wuureh ki teh na kpe wō ní ji li fuobe.

25 Min ya bùol ma laa' u tien' nà ní kpe kuum; ama wōn nin u'yul ye ubercien nε li bu u'buur ma nnō, nε n ye ní mōn ní jon wō nen bó nε.

26 N yíe ní keke kugbōnku kí de ubercien kí tōke wō Pōl ya gber nε, ka ben n li cinbe kí keke kí kun nà bó, nen bo nε n taa' wō ki sien' ni'nun bó. N cinbe ki sien' wō sin ubεr Agripa ya nun bó nε, á niire wō u'gber nnō te ma bo, ηō n bende' n li keke kí kun nà bó.

27 Kimε n maale' ki ye nà mōn ní cère be ní taa' lipεkl ya nil kí jo Ubercien saan ka tōke' bi biin' udaan nà bo.»

26

Pōl len' wō ní fie u'ba Agripa ya nun bó

1 Tō, ubεr Agripa tōke' Pōl ki ye: «A ηmōbe usen á len kí fie a'ba.»

Nε Pōl yuon' unuō ki cin' ki tōkeh ki teh:

2 «Uber Agripa, n'yεnm sōnge cεen nin n laa' usen dinnō wuō ma ní len a'nun bó kí fie n'ba *Sufmbε biin' nni mibiinm mà kε nnō ni.

3 N ben ki ye a ben *Sufmbε ya tentienm kε, ki ben bi findeh nin tōb nà bo. Nen bo nε n gbáanh ηε á duōn a'yεnm kí li cengeh n li len kí ye bà.

4 «*Sufmbε κε βεν n là te ma n'nacenfεnm ni. Bi βεν haali micincinm n là fuobe ma bo n'du ya nib ni nin Yerusalem ni.

5 Bi βεν nni nĩ wuake' ki ye n yé Farisienmbε ya cεkl yə nε. Li ya cεkl nε boh Moyis ya yiko mənəmnm ki cεn' icεktə. Bi yíe la, bi li fre kí kun imə̀n.

6 N ηməbe lidendenl Uwien là pùon' lipuonl là ki de' ti'yaajεb nnə bo nε. Nεn bo nε bi buh nni tibuur dinnə.

7 Tinbi *Sufmbε ya baamul piik nin ile nnə κε pukeh Uwien n̄nku nin wien ni, nε ki daan ki ye Uwien li tien u'puonl nnə. Uβer Agripa, li ya dendenl bo nε *Sufmbε biindeh nni.

8 Ninbi Sufmbε, βε bo nε na teke' ki jin' ki maaleh ki teh Uwien ηa rí mεkre tεnkpiib-i?

9 Min mənən là maaleh ki teh nĩ kpε, nĩ tuo' la, rí n̄ε isen κε kí saa Nasaret ya *Yesu ya yel nε.

10 N là teh nnə nε Yerusalem ni. Min nin n'yul là coh Uwien ya nib nε ki tĩ pεkndeh, kí n̄ε bitətuərcienb de' nni usen wà nnə bo. Bi là ye bi li ku βε la, n'mə se bi'ciεk bó nε.

11 Uyo κε n là joh *Sufmbε ya táan ya dur ni nε ki tĩ jəndeh Uwien ya nib, ki wəbndeh βε βε rí suke wə. N'benku ni là piebe' bi'bo ki gbien', nε n joh idu ya ηa te *Sufmbε ya tinfεnm ni bó, ki tĩ jəndeh βε.»

Pəl təkε' u teke' Yesu ki jin' ma bo

(Itùon 9:1-19; 22:6-16)

12 «Nnə nε lidaali liba bitətuərcienb de' nni usen rí jo kí tĩ cuo binib bà teke' *Yesu ki jin' ki te Damas ya du ni nnə.

13 Uβer Agripa, n là te usen ni ki joh Damas bó ma nnə, kuwensiiku ya yo nε n laa' kuwenwenku

kuba ñen' paaki bó ní ki windeh ki cɛn' uwien, ki wende' ki yile' min nin n'tántɔknlieb bo.

14 Ti'kɛ lu' tingi ni, nɛ n cii' uniɛke uba bó u len' *Sufmbɛ ya lenm ni ki ye: «Sɔl, Sɔl, bɛ tien' a jèndeh nni? Ni bre a'bo nin á m̀ò nin Uwien.»

15 Nɛ n niire' wɔ ki ye: «Yonbdaan, a yé u lɛ daan nɛ?» Nɛ u tɔke' nni ki ye: «Min *Yesu nɛ, a jèndeh min nɛ.

16 Fii kí sere, kimɛ n baa' a'saan, ki gènde' ɲɛ á sɔn n'tuonl nɛ, kí li yé n cère' a laa' tibont tà nɔ nin n lá li cère á lɛ tà nnɔ ya m̀ɔnkunl.

17 N sɔnh ɲɛ *Sufmbɛ nin bà ɲa yé *Sufmbɛ nnɔ saan nɛ. N li cère bi la fre kí tien ɲɛ niba.

18 Tí wende bi'nun bó, kí ñen bɛ licinñunl ni, kí cère bɛ ní li te kuwenwenku ni, kí fie bɛ *Satan ya nuɔ ni, kí taa bɛ kí ɲukn Uwien, ɲɔ Uwien ní fère bɛ bi'biere, kí de bɛ lifaal là Uwien li de lè binib bà teke' min *Yesu ki jin' ki yé u'yaab nnɔ.» »

Pɔl tɔke' u teke' Yesu ki jin' ki sɔn' itùon yà

19 «Tɔ, ubɛr Agripa, kí ñɛ nɛn daali ma, ma yìe' udaan wà len' nni paaki bó tidɛknt yaam nnɔ ya ñɔbu bó.

20 N kpiɛ' ki tɔke' Damas ya du ya nib nɛ Uwien ya gbɛr, ki tuɔn' Yerusalem yaab nin Sude ya tinfɛnm kɛ yaab nin bà ɲa yé Sufmbɛ. N tɔke' bɛ ki ye bɛ ní lèbre bi'tetem kí paan Uwien ya sɛn bo kí sɔn itùon yà wɔngɛh ki teh bi m̀ɔnbe ki lèbre' bi'tetem.

21 Nɛn bo nɛ *Sufmbɛ cuo' nni Uwien ya duku ya luo bo, ki nuunh bɛ ní ku nni.

22 Ama Uwien pi n'bo haali nin dinnɔ, nɛ ki cère' n yé u'm̀ɔnkunl mubumu nin biciɛnb kɛ ya nun bó. Ma tɔkeh tuba ki kɛnde' *Uwien ya ñɔbonsɔknb nin Moyis là len' ki ye tà li tien nnɔ.

23 N tǎkeh ki teh Uwien ya Nigendkε Kristo li bi li ji ijend nε, kí li yé unil wà li kpiε kí mεkre bitenkpiib ni, kí li wǎngɛh *Sufmbε nin bà ɲa yé *Sufmbε Uwien ya wenwenku.»

24 Pǎl lienh wǎ rí fie u'ba ma nnǎ, nε Fεstus len' ufaa bo ki ye: «Pǎl, a yé uwaar nε. A'benciennm nε cère' a waare'.»

25 Nε Pǎl jiin' wǎ ki ye: «Ucienn Fεstus, ma yé waar. N lienh tigbεmǎnt nε, na yé waarlenm.

26 Uɓer Agripa benn tigbεr nnǎ. Nenn bo nε n laa' lifɛl ki lienh u'nun bó. N benn ki ye tigbεr nnǎ tuba ɲa luǎn' wǎ, kimε tigbεr nnǎ ɲa là tien' bǎlm ni.

27 Uɓer Agripa, a teke' *Uwien ya ñǎbonsǎknb là len' nà nnǎ ki jin'-ii? N benn ki ye a teke' ki jin'.»

28 Nε Agripa niire' Pǎl ki ye: «Nì s'ien' waamu nε á sure nni rí tien Kristo yǎ.»

29 Nε Pǎl ye: «N kàareh Uwien tuo' la, nǐ yé fεnfennǎ bii uyo uba nε la, sin nin binib bà kε cengeh n'bó nnǎ, rí tien *Kristo yaab tenn min nε. Ama ma yíe bε rí lǎle nε tikudǎkr tenn min».

30 Nε uɓer Agripa nin gobina Fεstus nin Berenis nin binib bà kε te kuducenciennku kùà uɓer teknh binib ku'ni nnǎ fii',

31 ki ñeh nε ki tǎkeh tǎb ki teh: «Ujε wuǎ ɲa tien' nà kpε kuum bii pekɓl.»

32 Nε Agripa tǎke' Fεstus ki ye: «Ujε bugben ɲa bi ye ubercienn Sesa nε li bu u'buur la, ti bi li fre kí wie wǎ.»

27

Bi taa' Pǎl ki bure' Erom ya du bó

1 Tǎ, bi tǎke' ki ye ti li jo Itali bó ma nnǎ, nε bi taa' Pǎl nin lipεkl ya nitǎb ki de' Sojambε kobk ya cienn

uba bi yih wə Juliyus. U te sojacəkl là ni nnə ya yel si «Uɓercien ya Sojambɛ nɛ.»

² Buñercienbu buba là te ki yé Adramiti ya du ya ñɛrbu, ki joh Asi ya tinfenm bó, nɛ ti kən' bù ki bure'. Tinbi nin uje uba nɛ là təkɛ bi yih wə Aristak. U yé Maseduənn ya tinfenm ya nil nɛ, ki kə Tesalonik ya du ni.

³ Kutaaku faa' nɛ ti baa' Sidən ni. Sojambɛ ya cien Juliyus ŋuuke Pəl nin tinimənt ma nnə nɛ ki cèbe' wə, wə ń jo u'jətieb saan bɛ ń tĩ teke wə kucənku.

⁴ Ti siere' ni'saan ki joh, kutafaaku tobreh tɛ ma nnə, nɛ ti likn' Ciip ya dekl ki nuən lè,

⁵ ki tĩ puore' miñuncienm mà nuən Silisi nin Panfili ya tinfenm nnə, nɛ ki tĩ baa' Lisi ya tinfenm ya du uba ni bi yih wù Mira.

⁶ Nɛn saan nɛ Sojambɛ ya cien nnə laa' Aleksandri ya du ya ñercienbu buba, bù joh Itali ya du bó, nɛ u cère' ti kən' bun.

⁷ Ti là tien' iwenkàanke nɛ ki jènjèndeh ki tĩ nɛkn' Kinid ya du. Ti'ñɛrbu là joh sosuo nɛ, kime kutafaaku là tobreh tɛ nɛ, nɛ ti wiɛ' ti bi cuube nà bó nnə, ki cubn' Salomone ki tĩ linde' Kɛt ya dekl, ki nuən lè.

⁸ Ti kpàakeh miñuncienm nnə nin ijend nɛ, ki ŋməŋməbe ki tĩ baa' libùol liba saan bi yih lè «ñersienbòmənmənl», ni'saan ŋa fəke nin Lase ya du.

⁹ Ti wuəke' usen ni nɛ *Sufmbɛ ya ñəlòle ya yo tĩ gèbre'. U ya yo gèbre' la, uñerkure ji ŋməbe kinunbənk nɛ. Nɛn bo nɛ Pəl gbiere' bɛ ki ye:

¹⁰ «N'jətiebɛ, n likeh ma nə, ti biɛ ki joh nin buñɛrbu buu la, kinunbənk li tu tɛ, nɛ na yé

buñerbu baba nε li saa ituk ní ñende, tinbi binib mənən te len.»

¹¹ Ama Sojambe ya cien nnə du uñerdaan nin uñerkurl bo ki cən' Pəl len' nà nnə.

¹² Nε ñersienbùol nnə mə ηa mən nil ní li te ni'saan tiwərcient ya yo ma nnə, bà yebe ye ní mən be ní bure nε, ní tuo' la, be ní baa Kret ya ñersienbùol bi yih ni'saan Feniks. Ñersienbùol nnə ηməbe kəkəbùon ile nε. Liba te nintuəli bó ugen bó, litəl te nintuəli bó ujie bó. Bi yíe tiwərcient nnə ya yo kí lε bi te nən saan nε.

Kutafaabiiku fii' miñuncienm bo

¹³ Kutafaaku kuba ñen' ugen bó ní, ka faa nε bi ye bi bi maale' nà nnə li tuo, nε ki lore' buñercienbu nnə ki bure', ki kpàakeh Kret ya dekl.

¹⁴ Ama bi bure' ma, na taande' nε kutafaabiiku kuba fii' lidekl nnə bó ní ki yile' bi'bo bi yih kù «Lenpuoli ya jie bó ya tafaaku».

¹⁵ Kutafaaku nnə yile' buñerbu nnə bo ma nnə bua ji li fre kí tuobe kù. Kù pe' tε ki cən', nε ti cère' buñerbu nnə paan' ku'bo.

¹⁶ Ti jojoh ki tĩ likn' lidekl liba, bi yih lè Koda, nε ki ñikn' ki yuure' ti'ñercienbu dīeh buñerwawaabu búa nnə

¹⁷ ki kpīen' buciēnbu ni. Nε biñerkurb taa' inmi ki lòle' ki pənpən' ki cuo' buciēnbu nnə ya tingi. Bi là fenge nba la, buñerbu nnə li tĩ yèke litengbil là bi yih lè Sirt * nnə nε. Nən bo nε bi taa' nà co buñercienbu bù la joh tontonm nnə ki jən' bu'bo ki cùun' miñunm ni, ki cère' bù paan' kutafaaku bo.

* **27:17** *Litengbil là bi yih lè Sirt* nnə te Libi ya ñuncienm ni nε, ka fəke nin ñungbaal.

18 Kutaaku tí faa' ki laa' kutafaaku biε ki joh ki faa, ki jèngeh buñercienbu, nε bi ñen' ituk iba ki wiε' miñunm ni.

19 Wienta daali nε biñerkurb ñen' buñercienbu bugben ya went tuba mɔ ki wiε' miñunm ni.

20 Ti tien' idεn yà yεbe ka laa' wien, ka laa' ηmaabii mɔ. Kutafaaku nnɔ li biε ki faa nε. Ta ji daan ki ye ti li ηmεre.

21 Tɔ, nĩ wuɔke' binib bà te buñercienbu ni nnɔ ηa jin' niba. Nεn saan nε Pɔl fii' ki sere' bi'nun bó ki tɔke' bε ki ye: «N'jɔtiebε, ni bi là tuo' n'ñɔbu bó, ka siere' Kɛt ya dekl ni la, kinunbɔnk kiε ηa bi li tu tε, tibont mɔ ηa bi li ñende.

22 Fεnfennɔ wuɔ n gbáanh nε nε, cuo mεn ni'ba kime ni'ni uba ηa rí kpo, buñerbu baba nε li saa.

23 N yé Uwien ya nil nε, nε ki pukeh wɔ. Kuñɔnku kuu nɔ u sɔn' u'tond uba n'saan,

24 u lá tɔke' nni ki ye: «Pɔl, la sεn jεwaanbu. A li li sere ubercien Sesa ya nun bó nε. Uwien li juoke ηε kí cère binib bà kε te nin ηε buñercienbu ni nnɔ rí ηmεre.»

25 Nεn bo, n'jɔtiebε, cuo mεn ni'ba. N teke' Uwien ki jin' ki du ki ye u li tien u tɔke' nni nà nnɔ.

26 Ama kutafaaku li tuke tε kí tí gbèn lidekl liba.»

27 Tɔ, piik nin ñɔnkunan sɔ, kutafaaku tuke tε ti te Adriyatik ya ñuncienm bo. Nĩ tí tuo kuyɔku nε biñerkurb maale' ki ye ti nεkn' liwεl liba nε.

28 Bi yíe bε rí bikn kí liike miñunm nnɔ ñɔ ki kpε ma bo, nε ki taa' uñmi ki lɔle' likuluɔnl liba ki wiε' miñunm ni ki bikn' ki laa' nĩ kpε meta pita nin ulole nε. Ti jende' ki pukn', nε bi tí bikn' ki laa' meta pile nin uniin.

29 Bi fenge nba la, buñercienbu nnò la tì yèke iten nε. Nεn bo nε bi lòle' ikuluon inan ki jòn' buñerbu nnò ya puoli ki cuo' bù ki sien', ki tureh kutaaku ní faa kí tu bε.

30 Biñerkurb nnò nuunh bε ní ləkre kí ñε buñercienbu nnò ní ma nnò nε kí jìin' buñerwawaabu nnò ki pùkn' miñunm bo, ki nεn' ki ye bi joh bε ní tì lòle ikuluon nε kí jòn buñercienbu nnò ya nun bó.

31 Nε Pəl təke' sojambε nin bi'ciεn ki ye: «Binib biε ñεn' buñerbu buu ni la, na ní ηmεre»

32 Nεn saan nε sojambε cere' iηmi yà lùo buñerwawaabu nnò, kí cère' bù bure'.

33 Ní wendeh pìpì nε Pəl gbáan' bi'kε bε ní ñikn kí ji tijier, nε ki ye: «Dinnò wuò nò ní tien' iwien piik nin inan sò, ní te iyenben ni ka jinh niba.

34 Nεn bo ñikn mεn kí ji tijier, kime ní li tore nε ní ηmεre. Ní'ni uba mənən ya yul ηa ní gàare»

35 Pəl len' ki gben', nε ki taa' kpənò, ki faare' Uwien bi'kε ya nun bó, ki kuò' ki cin' ki ηmənɬ.

36 Nεn saan nε bi'kε cuo' bi'ba ki mò jin' tijier.

37 Ti là te binib kobiile nin pilole nin biluob nε buñercienbu nnò ni.

38 Bi'kε jin' ki gbo', nε ki ñεn' tijier tà te buñerbu ni nnò ki wiε' miñunm ni ηò bù ní yuəke.

39 Uwien può' uyo wà nnò, biñerkurb ηa bende' bi te nà saan, ama bi laa' lijaal liba miñunciεnm ya gbaal. Nε bi ye ní tuo' la, bi li cère buñercienbu nnò ní tì ñε nεn saan nε.

40 Nε ki cere' ikuluon nnò ya ηmi, ki cère' ì juore' miñunm ni. Nε ki lore' tiñekurlenbent ya ηmi, ki taa' kukpəlciεku kuba ki jòn' buñerbu ya nun

bó paaki, ki cèrè' kutafaaku tureh bε ki cuube miñunm nnə ya gbaal.

⁴¹ Bi tĩ lεke' litεngbil liba bo miñunm linde' lè. Buñerbu don' li'bo, nε liñeryul bubn', bua ji li fre kí jo. Nε iñungbegbel fih ki yèkreh ufaa bo ki wieleh buñerbu nnə ya juul bó.

⁴² Sojambε nnə maale' ki ye bi li ku lipεkl ya nib nnə nε ηə uba la wo kí ñε kí sɛn kí ηméré.

⁴³ Ama sojambε ya ciɛn nnə yíe wə ní ηmien Pəl, nε ka tuo' bε ní tien bi maale' nà nnə, nε ki ye bà freh ki woh nnə ní kpiε kí maabe kí lu miñunm ni, kí wo kí puore.

⁴⁴ Bà s'ien' nnə mə ní cuo idəyεk bii iñeryəyəl kí puore. Bi tien' nnə nε bi'kε puore' caabu.

28

Pəl te Malt ya dekl bo

¹ Ti ñen' miñunm nnə ni ma nnə nε bi təke' tε ki ye bi yih lidekl nnə Malt nε.

² Lidekl nnə ya nib tien' tε tinimənt cεɛn. Utaa cin' ki niih, tiwər te ma nnə, nε bi sèrè' umu ki cèrè' ti'kε jebe' wù.

³ Pəl wore' tidəbikuont, ki lá kp'ien' umu ni. Umu nnə ya wəl cèrè' uwe ñen' tidəbri nnə ni, ki kèrè' Pəl ya nuə ki juore' ki juən.

⁴ Lidekl nnə ya nib laa' uwe juən Pəl ya nuə bo ma nnə, nε ki təkeh təb ki teh: «Ujε wuə lí yé unikul nε. U ηméré' ka kpo' miñuncienm ni, ama ti'bul wà cuube nnə ηa ní cèrè wə ní li fuobe.»

⁵ Nɛn saan nε Pəl gbε' uwe nnə, u lu' umu ni ka cii' u'luol bó.

⁶ Bi maaleh ki teh ni li duun nε, bii Pəl li kpo i ya tàan bo nε. Bi lilikeh ni tĩ wuòke', bi laa' bonn ña tien' wò, nε bi liεbe' ki maale' ki ye u yé ubul nε.

⁷ Tò, lidekl nnò ya ciεn uba là te bi yih wò Publiyus. U'kpàabu ña fòke nin ti te nà saan nnò. Nε u teke' tε iwien ita, ki cènde' tε tεn ti yé u'jòtieb nε.

⁸ Publiyus ya baa dò ki bun, u'gbεnεnt ton, u juh misèm. Pəl jon' u dò nà saan nnò, ki tĩ taa' u'nuò ki paan' u'bo ki kàare' ki de' wò, nε u faake'.

⁹ Pəl tien' nnò ma nnò, nε biwientòb bà te lidekl nnò bo nnò baa' u'saan, nε u cère' bi'mò faake'.

¹⁰ Binib nnò seln' tε cεεn. Ti ye tí siere uyo wà nnò, nε bi pun' tε nà ke cieke tε.

Pəl baa' Erom ya du ni

¹¹ Ti là tien' ni'saan iñmaale ita nε, ki yaan ki kòn' Aleksandri ya ñεrciεnbu buba ki bure' bù ñmòbe ibuleb* ya nεnnεnku. Buñεrciεnbu nnò là juore' ni'saan tiwərciεnt ya yo nε.

¹² Ti tĩ baa' Sirakus ya du ni, ki tien' len iwien ita,

¹³ nε ki ñεn' len' ki nòn' miñunciεnm, ki tĩ baa' Lεjiyo ya du ni. Kutaaku faa', kutafaaku kuba fii' ugeñ bó ní, nε ti taa' iwien ile ki baa' Pusòl ya du ni.

¹⁴ Ti laa' binib bà teke' *Yesu ki jin' nnò ya biba len, nε bi gbàan' tε tí tien' bi'saan iwien ilole. Ti tentien' nnò nε ki tĩ baa' Erom ya du ni.

¹⁵ Binib bà teke' ki jin' ki te Erom ya du ni nnò cii' ti we ní nε ki tuobe' tε usεn bó. Biba tĩ tuobe' tε Apiyus ya daak saan nε, bitòb mò tĩ tuobe' tε

* **28:11** *Ibuleb* nnò yé Grεkmbε ya bule ya yel nε. Bi là maaleh ki teh yin nε gu biñerkurb miñunciεnm bo. Bi yih ibuleb nnò ya liba Kastòr, ki yih li'tò mò Polus.

Ticendur tuta saan. Pól laa' bε ma nnɔ, nε ki faare' Uwien, nε u'gbenent saake'.

¹⁶ Ti tĩ baa' Erom ya du ni ma nnɔ, nε bi de' Pól u'duku u'ba, ki cère' soja uba gu wɔ.

Pól tǎke' Erom yaab Uwien ya gbεr

¹⁷ Iwien ita gēbre', nε Pól yin' *Sufmbε ya cienb, bi taan', nε u tǎke' bε ki ye: «N'yaabε, ma tien' ti'du ya nib bonn, ka saa' ti'yaajεbok liba. Ama bi cuo' nni Yerusalem ni nε, ki taa' nni ki ηukn' Erom yaab.

¹⁸ Bi bun' nni tibuur ki laa' ma ηmɔbe biil, nε bi yíe bε rí taa nni kí wiε, kimε ba laa' n tien' nà nĩ kpe bε rí ku nni.

¹⁹ Ama *Sufmbε ηa tuo' bε rí wiε nni ma nnɔ nε cère' n len' ki ye ubercien Sesa nε li bu n'buur. Na yé n yíe rí biin n'bol ya nib nε.

²⁰ N yin' nε rí lá wuɔn nε tu ya gbεr nε. Tinbi Israyel yaab là ηmɔbe lidendɛnl là nnɔ bo nε bi lóle' nni tikudǎkr.»

²¹ Nε bi tǎke' wɔ ki ye: «Sude ya tinfɛnm ya nib ηa kele' a'gbεr gbɔnku ni ki de' tε. Ti'yɔ uba mɔ ηa ñen' ni'bó ní, ki lá tǎke' tε a'gbεr bii ki len' tigbεbiert tuba a'bo.

²² Ama ti yíe tí cii a'ñɔbu ni nε sin bugben maaleh ki teh bà, kimε ti ben ki ye idu kε ni, binib ηa tuonh a'cεkl ya gbεr.»

²³ Nε bi sien' lidaali là bi li liebe ní Pól saan. Ni'daali, nε bi baa' u te nà saan nnɔ, ki yεbe cεen. Pól cin' kutɛnɲaaku nε ki tǎkeh Uwien ya bel ya gbεr ki tĩ baa' kutaajuɔku. U ñiikeh Moyis nin *Uwien ya ñɔbonsɔknb là kele' nà *Uwien ya gbɔnku ni nnɔ bo nε, ki tǎkeh bε *Yesu ya gbεr ki ñikndeh bε rí tuo tù.

²⁴ Bi'ni biba tuo' tù, nε bitɔb yíe' ka teke' tù ki jin'.

25 Bi tì siereh ka cii' tɔb bó ma nnɔ, nɛ Pɔl len' liñɔbonl liba ki ye: «*Mifuoñaanm là cèrè' *Uwien ya ñɔbonsɔknl Esayi tɔke' ni'yaajɛb tigbɛr tà nnɔ yé tigbɛmònt nɛ.

26 Mi là ye: «Li joh ki tì tɔke Israyɛl yaab kí ye:

Ni li tùɔrɛ kí cenge ama na ní cii ni'tingi,

ni li tùɔrɛ kí liike ama na ní lɛ,

27 kimɛ binib nnɔ ya yul faa nɛ,

bi kpɛ' bi'tub nɛ,

ki pi' bi'nun,

ka yíe bi'nun ní lɛ,

ka yíe bi'tub ní cii,

ka yíe bɛ ní bɛnde ni'tingi bi'yɛnm ni,

ka yíe bɛ ní lèbre bi'tetem ñɔ ní buu bɛ.» »

28 Nɛ Pɔl tí tɔke' bɛ ki ye: «Bɛnde mɛn kí ye Uwien sɔn' nni bà ña yé *Sufmbɛ saan nɛ ní tì tɔke bɛ miñmienm ya gbɛr. Bɛn li cengeh tù.»

29 [Pɔl len' nnɔ ma nnɔ, nɛ *Sufmbɛ nnɔ siere' ki findeh nin tɔb ki gbiekeh.]†

30 Pɔl tien' ibinñmɛn ile nɛ ki te kuduku kùà u paanh ku'bo nnɔ ni, ki teknh bà kɛ bàareh u'saan nnɔ.

31 U tɔkeh binib Uwien ya bɛl ya gbɛr nin Yonbdaan *Yesu Kristo ya gbɛr, ki ñmɔbe lifɛl ki lienh, nɛ uba ña piendeh wɔ.

† 28:29 Bi kpíe' ki kele' tigbɔnt tà nnɔ ya tuba ni migbiirm 29 ña te tu'ni.

Uwien ya Jɔtiefɛnku ya gbɔnku
The New Testament in the Ngangam language of Togo
copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ngangam

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ngangam

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30
